

6
ANTIQUITATVM
ETRVRIAE,
SEV DE SITV
CLANARVM

Fragmenta Historica,

DEQVE REBVS FÆLICITER GESTIS
CIVITATIS ARETINÆ, CLVSINÆ, AC CORTONENSIS
CVM SENENSIBVS, FLORENTINIS, EXTERISQVE,
AD ILLVSTRISSIMVM, AC GENEROSISSIMVM

D. COMITEM
HIERONYMV M
DANDINVM.

Senogalliz Anno M.DC.LXXXXVI.

Apud Franciscum Antonium Percinnetum. *Superiorum Permissu.*

ETRYAL

SEV DE SITV

CLANAVM

Fragmenta Historiae

DE REBUS PUBLICIS

ET DE REBUS PRIVATIS

IN REBUS PUBLICIS

ET DE REBUS PRIVATIS

IN REBUS PUBLICIS

ET DE REBUS PRIVATIS

IN REBUS PUBLICIS

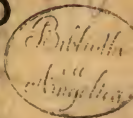
ET DE REBUS PRIVATIS

IN REBUS PUBLICIS

Illustrissimo, & Clarissimo
D. COMITI
HYERONIMO
DANDINO

D. ET PATRONO SVO COLENDISSIMO.

Consuevere, Illustrissime
Domine, litteratum studiosi,
qui typis providè labores
suos committere neglexerūt
eisdem fidelium oculis ami-
corum, sapientumque subij-
cere, nè omnimoda obliuio-
ne perderentur: nè ue-
ignari, ac cæterorum vul-
gus iners egregios quoscum-
que irridere præsumat; hoc

consilio beneficentiæ tuæ sapientissimæ, qui me summo
amore, summisque honoribus es prosecutus, quique

mira eruditione, ingenioque præceteros huius Prouinciae elato plurimum polles annuenti hæc manuscripta transmittenda curauī, quæ tamen grauib. curis, morbis pluribus, erumnis, officiorumque onere propemodum fessus, atque in ipsa inuenta senescens omisi perficere, & vt morem gererem beneuolentiæ tuæ manibus amicorum quorundam talia qualia sint vindicaui, omnem lapidem mouendo, nè in lucem ab iisdem ederentur, nedū quia historia suo indiget complemento, & fragmenta conscribendo ob inuolutos rerum casus, Locorumque gesta seriem annorum retinere per difficile visum, sed nè inuidis, ac Blateronibus præbere superinsistendi argumentum, & ab instituto meo aliena viderer contexere; ad ea conscribenda coegit Patriæ amor, quia ex Peripatetico prima iullitia est, quæ Deo prossima, quæ patriæ, parentibusque, postrema quæ vita iam sanctis debitum suum cuique præstemus officium; siquidem magis vnusquisque nascitur Reipublicæ, quàm sibi, & parentibus, ita enim Arpinas Demosthenes omnium societatum nulla est gratior, nullaque charior, quàm ea, quæ est in Republica, vnicuique nostrum chari sunt parentes, liberi, propinqui, familiares, sed omnium charior patria, pro qua quis dubitet mortem oppetere, si ei sit profuturus, & qui patriam adiuerint, auxerint, certus est designatus in Coelo locus, vbi cum beatis omni æuo fruuntur, &

Nescio, qua natale solùm dulcedine cunctos

Allicis immemores, nec finis esse sui.

Stimulum etiam præstitere Ciuitatum Vallis Clanarum in Æturia decora gesta, quæ nè dicam iacere, sed vel incu-

v

incuriosius tradi, vel minùs expingi solertè ab ijs, quorum olim in eiusmodi scriptis elugubratio desudauit, & simul vrà quorundam assertis ira, studio, vel insultu editis ex monumentis diligentiorum eruditorum studio vulgatis explorata pro animi priuata voluptate, ac eruditione vindicare. Quæ quâuis ob magnitudinem animi tui minima re, & pondere fortasse censeantur, lætaberis in Urbium, ac familiarum vetustissimis principijs, qui origine, ac generosa Nobilitate suprâ cæteros fulges, potissimum quia plurima recensentur Senarum Reipublicæ egregia facinora, ex qua Clarissimam Familiam Dandinam originem duxisse compertum est. Etenim septingentis, & vltâ elapsis annis Longobardis exactis libertatem pleniorẽ Senarum Ciuitas assecuta est, pluribus primarijs Viris Auctoribus, inter quos Dandinus ille Patriæ, nè dixerim Pater, seu lumen, prudentia, ac strenuitate memorandus, Castrorum Perolæ Dominus, Tatti, ac Montis Massi ad Senarum maritima, necnon Montis Ciani ditionis Volaterranæ, vt lapideæ Inscriptiones, insignia Gentilitia Senioribus comprobant, & Familiæ monumentis liquet. Primi enim consueuerunt Ghoti, Longobardique Ducatus, Marchionatus, ac sæuè de Republica optimè meritis impartiri, quod est indubitatum argumentum Magnanimos Dandinorum Auos exstitisse præpotentes à longinquis temporibus, cum non sine labore, annorumque decursu Familiam ad Dominia, Apicemque rerum promoueantur, quorum vestigijs Nepotes emeritis sumi in hærentes sibi famam nunquàm perituram comparantes, securitati Patriæ, Cuius famæ consuluerunt. Aucta enim

enim Senensium diffidia Franciscus composuit hostibus
 profigatis, ac Petrus Dandinus Alexandro III. Senensi
 morum suauitate, fide summoperè gratus, quo vno ma-
 ximè ex Conciliis grauioribus, arduisque negotijs
 vltus est ad Cardinalatum euectus, vt nouitèr Adden-
 tes ad Ciacconium recensent in Vita Sacræ Romanæ
 Ecclesiæ Cardinalium per hæc verba. *Petrus Presbyter*
Cardinalis titulo S. Sabine ab Alexandro III. Teste Patre
Alphonso Ciacconio Cardinalis renunciatus contra Hæreticos
Albigenses apud Tolosam in Aquitania Anno 1278. Legatus
est, sapientia, & doctrina clarus. Hunc fuisse de Domo
 Dandina ex veteribus insignijs trium Syderum, Anti-
 quorum traditione, ac ex sententia aliquorum, quos
 inferiùs referemus, palàm est. Cuius ex Nepotibus Y-
ghus Dandinus in Reipublicæ administratione, poten-
 tia, opibus, animique virtute præcellens ad summum
 gloriæ fastigium peruenit. Dauid verò filius Hughii di-
 uino Spiritu adactus sibi Diuum Galganum imitandum
 præfixit: & anno 1250. ad Cisterciensium Cœnobia
 conuolans, eo fulsit splendore virtutis, vitæ sanctimo-
 nia, doctrina, ac regulari obseruantia, vt Veneran-
 dus, ac Beatus Populi, ac famæ persistentis vocabulo
 enunciaretur, & Innocentius IV. Romanis diffus in
 augustam Perusiam profugus se, ac labentis Maiestatis
 securitatem ipsius Orationibus, ac Consilij crediderit,
 & commendauerit, ac Urbanus IV. de frenandis Ci-
 sterciensium discordijs ipsius ope, ac sapientia Bullam
 signarit. Anno verò 1270. Ad Episcopatû Souanensem
 Populo acclamante, ac Comite Aldobrandesco Aucto-
 re euocatus lauit per biennium, adeò enixè Christi
 humi-

humilitatem assequebatur, donec benigno Gregorij huius nominis X. Aretio residentis impulsu ad dignitatem capessendam arctaretur, cuius dexteritatem, rerumque gerendarum peritiam, facundiam, heroicasque virtutes admirati excelsi Senarum Patres Caroli Angioini de Senensibus in suspicionem lapsi propè Mænia copijs ex tēpore admotis, & Ciuibus rei nouitate perculsis Episcopum Dandinum ad conciliandum Regis animum delegauerunt, qui Beatæ Virginis Senarum Patronæ ope nixus eo mentis ardore, ac spiritu ante ipsius Virginis Aram extra Mænia perorauit, vt radijs effulgere, & nouum, diuinumque hominem induisse Regi videretur, vt pertinax, ac in vltionem propensus Regis animus, Ducesque ad arma parati ad concordiam reducerentur, regijs lilijs Dandinorum Gentilitio Stemmati elargitis, meritis denique, & virtutibus clarus ad cœlestia Virum profectò Venerabilem euolasse consensu traditum.

Verùm perpetuis odijs, ac ciuilibus armis scissa Senarum Republica, hæc insignis Familia in vetustissimam Urbem Cæsenatem recipitur, quod quibusdam ex Scriptoribus ansam præstitit Nobilissimæ Familiæ Bandinæ, siue diuersi Stipitis, seu vt alij verius autumant incuria, decursu temporum eiusdem agnationis egregios tribuere bello, togaque Viros, inter quos maxime emicuerunt Franciscus Equitis Salustij Bandini Nepos Bandinus, ac Germanicus Archiepiscopi Senarum clementia, ac doctrina Patres emeritissimi, ac Marius Bandinus, qui vnus ex strenuis Senarum libertatis Defensoribus expugnata Senarum Vrbe cum clarissimis Viris, Matronisque profugis inscribere in numismatis, *Respublica Senensis*

in Monte Ilino. De Bandina verò Familia Florentiæ cō-
 morante Octavius Cardinalis Bandinus à Clemēte VIII.
 1595. renunciatus, ac secundus Firmi Archiepiscopus,
 eademque dignitate Petro Dino concessa Flaminiae Le-
 gatus creatus. Ex Familia Dandina emanavit. litteratissi-
 mus Hyeronimus Dādinus Anselmi Equitis filius Præ-
 latus Domesticus, & à secretis Pauli III. Casertæ, &
 Imolæ Episcopus bis pro arduis, implicitisque negotiis
 ad Regem Gallum, & bis ad Carolum V. Nuntius trans-
 missus, & denique à Iulio III. an. 1551. sacra Purpura insi-
 gnitus titulo Sancti Marcelli, iterumque missus ad Ca-
 rolum V. de latere Legatus, de quo cecinit Ianus Vita-
 lis:

Magnorumque parat, dum præmia grata laborum

Dandine Vir clarissime

& septem Geminis plaudis tibi collibus ingens

Regina Roma Gentium.

Imolensem Ecclesiam Patri Anastasio Vberto ex Sorore
 Nepoti Theologorum maximo tradidit, eoque vita fun-
 cto, iterum moderandam suscepit invidis fati immat-
 urè raptus Anno ætatis L. à reparatione Mūdi MDLIX
 Eques quoque Pompeius Dandinus consilio, manuque
 egregius Filiorum Marci Agrippæ, ac Anselmi dotibus
 clarior, quorum primus in utroque iure peritissimus ad
 Episcopatum Æsinæ Ciuitatis vocatus anno 1599. ubi
 perpetuis Ciuium laudibus, omni æuo famæ, ac gloriæ
 adolescit. Anselmus vtriusq; Signaturæ Referendarius à
 Gregorio XIII. in Gallia Nuntius, Bononiæ Vicelega-
 tus, Perusiæ Gubernator electus, ac vnus ex Ponenti-
 bus Sacræ Consultæ designatus. Pompeius Nepos Gre-
 gorij

gorij XV, & Urbani VIII. Prælati Domestici in peragendis, decernendisque negotijs prudētia clarus, Legum, ac sacrorum Canonum studiosissimus. Iunior quoque Anselmus D. Comitis Herculis Dandini filius morum probitate, ac maximo in re litteraria iudicio pluribus Italianæ Tribunalibus integerrimus Præses, Episcopus Ceruizæ creatus immaturæ anno ætatis 38, sui desiderium reliquit Pater Hieronymus Societatis Iesu in Patauina, Perusina, ac Parisiensi Vniuersitate, Phylolophiæ; ac Theologiæ Lector, edidit de corpore animato, Eticam sacram, ac relationem Legationis sibi iniunctæ per Clementem VIII. ad Patriarcham, ac Maronitas Montis Libani. Redolescit Auorum memoria in vigilantissimo, ac integerrimo Senogalliæ Antistite Mutio Dandino, qui Musis amicus, ac historijs versatus tanta decoratus equabilitate, vt neque familiaritas contemptum pariat, neque dignitas affabilitatem pessundet comuni Populorum, ac Prouinciæ sensu Pauperum Pater, morum candore, ac prudentia famigeratus, structis in ea Ciuitate, ac Rochæ in Contrata ære suo ædificijs summo perè liberalis.

Æquè in re militari Duces, Equitesque laudabiles ostentant potentia Dandinorum monumenta etenim ijs posthabitis, qui longa serie annorum in R publica Senarum, tam pace, quam bello florere, ac etiam prætermisso Oddo Antonio Dandino, qui opibus, fama que maximus anno 1525. cum Ioanna Borbona Excellentissimorum Marchionum Montis Sponsalia contraxit. eximium recensebo Militum Præfectum Pompeium Dandinum, qui à Carolo V. ob egregia in re militari facinora Eques auratus, Comes Palatinus cum

Priui-

Præiulgijs amplissimis nominatus Aquila Imperiali sibi
 posterisque donata à Paulo, ac lulio III. omnium Aca-
 dium Romandiolæ Præfecturam fortius emicuit forti-
 tudine, ac fide, ac strenuissimum. Virum Marcum
 Agrippam sub eodem Carolo Equitatus Capitaneum,
 ac Magistrum, qui in expeditione aduersus Turchas
 diem clausit nunquam gloriæ moriturus, Hyacinthum
 quoq. Ducem Militum Custodiæ Magni Etruriæ Ducis,
 ac iuniorem Marcum Agrippam Dandinum Patrum
 Equitem Melitensem in flore ætatis Turchatum
 horrem infensissimum, nec non Hieronymum equè Pa-
 truum tuum in Belgio, ac Sabaudia militia clarum, an-
 nè ingrato silentio inuoluendi Comes Hercules Dandi-
 nus, ac Comes Oddus Antonius Genitor tuus, an tu
 ipse, Agnatique sui Viri vndeque clarissimi, vt fama
 tot gestorum inter gentes diffusa à Bononiensibus, Perus-
 sinis, ac Cesenatensibus inter Patricios primi ordinis Gens
 Dandina dudum recepta generosa, ac incorrupta nobilitate
 ita refulget, ita à seculis pluribus affluit diuitijs, vt me-
 ritò inter primarias Italiæ Familias iure recensenda sit, quæ
 & Viros superius laudatos cõmendarunt ex Familiz do-
 cumētis Abbas Libanorius in Vita Venerabilis Episcopi
 Davidis Dandini impressa Venetijs 1605. Põpe Senenses,
 Apostille ad Cronicas Senarũ Bisdominis: Scin iisdẽ Cro-
 nicis M. S. Episcopus Patricius, P. Vghellius, P. Ciacconius,
 & fama, veteresque comprobant traditiones Seniorum.

Tu itaq. iuuenis eruditissime, qui verborũ faciundia, gra-
 tiaq. emines plurimum, opus breui dierum periodo con-
 sectum legere nè dedigneris, nouumque hoc benignita-
 tis mee argumentum patefacere, quod si amplitudinem
 tuam

quam consideres, animamque offerentis deuinctissimum
perpendas te hoc denegaturum anibigere neuiquam
possum. Valeas teque, & tuos ad ampliora Serua Patriæ
Amor, & Prouinciz ornamentum.

Romæ 1 Iulij M.DC.LXXXIII.

FRANCESCO. DINI.

AVOCATO S. MARCI.

Tomis Jacopo. S. Marci. S. Marci. S. Marci.

S. O. W. E. T. S.

Dei S. Marci. S. Marci. S. Marci. S. Marci. S. Marci.

Sopra l'istorie di Valdichiana

Attribuite all' ingegnosa Penna

DEL SIGNOR

FRANCESCO DINI

AVOCATO SANESE

Parla Lucignano Patria natiaua del medesimo .

S O N E T T O

*Del Signor Sebastiano Dante Priore, & Auocato eruditissimo
di IESI.*

E Rano i preghi miei dal tempo edace
 O' già dispersi , ò nell'oblio sepolti :
 Eran gl'auii rai nell'ombre auuolti
 Fatti scempio crudel d'Euo rapace .
Fù sempr' il seno mio d'Eroi ferace :
 Mà qual prò, se dal sen materno scioki
 I patrij Colli abandonàro incolti ,
 Portando lungi la LICINIA face .
E pur vollero i Fati , amica Stella ,
 Ch'hoggi al Mondo risorga rediuiua ,
 E quanto antica più , tanto più bella .
Hor tutto al tuo valor DINI s'ascriua ,
 Se à chi vita ti diè vita nouella
 Porge dotta la Penna all'hor che scriua .

In

In idem Argumentum historię
Ætрусchæ D. Frãcisçi Dini

EPIGRAMMA

D. Iosephi Radicini de Monte Georgio, Bononię, do-
ctissimi, & integerrimi Auditoris, & Romandiolę
Generalis Locumtenentis.

I Prior implicitas DINVS disrumpere lites,
Pręsesque Aęsinis dicere iura soles.
Sermonetanis, Nursinis, & Beneuenti
Auditor Monaci, quęque Rauenna vetus.
Frusinis, Romę Index, & cętera norunt
Galli, atque Hispani, & qua fluit Arnus aquis.
Patria, LICINII Colles, ab origine Sena,
Nomen fama refert, quod latec historia.
Gęsa Virum, & CLAVAS describis primus, & vnus.
DINE ibi laudatus primus, & vnus eris.

In historijs Vallis Clanarum D.
Francisco Dino vulgò ascriptis

DISTICHON

D. Petri de Melioribus I. V. D. Sarnanensis,

A Specta Democriti, fidus Baldo, atque Cambris
DINVS Clanarum primus in historia.

Alle

Alle Glorie del Sig. Auditore

FRANCESCO DINI

PER LE HISTORIÈ DI VALDICHIANA,

Alludendo all'Arma del medesimo formato da un GI-
GLIO, che regge una CROCE coronata con
due STELLE.

MADRIGALE

Del Signor Giuanni Peci Vice Podestà del Monte Santo Vito

D Alle Tosche riuere
Stemprando eterni inchiostri
Con suo nobil pensiero
D'ignoranza Letea calcando i Mostri
Cinto il fronte d'alloro
In questo Regio Suolo
Venne DINI à trattar penna erudita
Arricchito lo Stemma, hà il Giglio d'oro,
Edi gloria sul Polo
S'hebbe per scopo il ver con face vnita
Arderan sempre più fulgide, e belle
La CROCE coronata, e l'auree STELLE.

xv

Nel publicarsi l'Antichità To-
scarne, composte dal Sig.
Dottor Francesco del
Sig. Pietro Dini.

Si scherza sù l'Arme, e si lodano alcune Ope-
re dal medesimo composte.

O D A

*Del Signor Dottor Emilio del Signor Marc' Antonio de No-
bili Gentiluomo, & Accademico eruditissimo di Iesi.*

COn ardente desio dall'alto Coro
Delle Diue d'Apollo Arco, e faretra
Imploro acciò per l'etra
Risuoni il mormorio vie più sonoro,
E lungi sian da me le gran follie
Odi Cadmo, odi Tebe altre bugie.
Mà con arguto suon è veritiero
Con le Pirindi sue il Dio di Pindo
Sparga dall'Arno all'Indo
Il Nome di FRANCESCO reso altero
Nell'Italiche Curie, ove rimbomba,
E la fama dà il fiato all'aurea Tromba,
Ond'io

Ond'io tempre le corde del sonare
 Vò tessend' Hinni al suo bel Nome adorno
 Più che di luce il giorno
 Di virtudi, e di glorie assai ben rare,
 Che mostra homai, che nel Castalio loco
 Fà il suo buon plettro ogn'altro accento roco.

FRANCESCO à i gran fulgor di tua virtude
 S'offusca di Solon l'antica fama,
 Se inuitta Astrea ti chiama,
 E nel suo giusto sen lieta ti chiude
 Minerua altera del Licinio oliuo',
 Per te nell'Esia impetra il grido Argiuo.

Così n'andarà la tua gran fama à volo
 Il nobil dire, e l'armonia sonora
 S'uniran Serti di Flora,
 E quei dell'Esio, e del Sanese Suolo,
 A te 'l Colle Licinio, oue Minerua
 Gl'Aui adorar, vn serto d'Or riserua.

Folle son io, che à Belfica tua lira,
 Sì perfetta nel suon non può bramare
 La Musa mia recare
 Più gloria, ouero honor, mentre rimira,
 Che qual Ione nouel in Prose, e in Carmi
 Decanti Storie, & il valor dell'Armi.

E se dell'Esio, e suoi Castelli illustri
 Tessi le glorie, e in Versi scruii i pregi,
 Ben tra gli huomini egregi
 Ascritto, le tue lodi in lunghi lustri
 L'Esio decanterà, e l'Esia auito
 Per te gonfio n'andrà oltre del lito.

D'antica Nobiltà germe glorioso
 L' DANDINO Eroe con degna ricompensa,
 Qual serba à te , ch' immensa
 Nel tuo Carme erudito , & armonioso
 Degl' Aui suoi la gloria approui , e mostri
 Homer verace in eruditi inchiostri .

Mà il primo nò , nè forsi tu sei stato
 Il più degno trà DINI , e Siena dica
 Di Famiglia sì antica
 I Patritij guerrier , lo Stuol togato
 Le Carte Signoriste è il libro d'oro ;
 E de' Leoni principiò con l'oro .

Il primo DINO fù Campione audace
 Con Goffredo Buglion la Sacra Croce
 (Di Soliman , del Trace ,
 Per rintuzzar l'ardir reso sì atroce)
 Tra Crociferi prese , e in Isdraelle
 La CROCE inalberò con le due STELLE.

GIANNI , e DINO , da cui GIOVANNI prode ,
 Indi FRANCESCO , e poi PIETRO esule reso,
 Che col Grifolo acceso
 A sostener la libertà con lode ,
 Quest'è tolto alla vita, ei con consiglio
 In Lucignan v' à terminar l'esiglio .

Siena d'Eroi seconda, hor se produsse
 Di scienza vn Corisco al par d'Atene
 Esultar li conuiene ,
 Se l'ignoranza il DINI suo distrusse
 Da quei hebbe l'origo , e in Siena apprese
 Le scienze , e'l metro . ond' immortal si rese :

INDEX

INDEX

A V T O R V M.

Qui copiosè in Opere referuntur.

- A**ddentes ad Plurimam hist. Pontificum.
 Adriani Storie Fiorentine.
 P. Albertus Italia.
 P. Alberto Lazari Domenicano delle cause, e origini delle guerre.
 D. Alexander Ionius de solemnitatibus in contra Fu Anonno
 Alexander Trenzacinquius variarum resolutionum.
 Annali de Cappuccini.
 P. Annus Viterbiensis antiquitatũ Aetrurige & super Beresũ
 P. Antonius Poseuinus apparatus sacro.
 S. Antoninus hist. Florentine.
 Antonio Brucioli Plinio volgare.
 Appianus de Bellis Civilibus.
 Aristoteles Politicorum.
 Ascensius Commentaria ad Horatium.
 Augustinus Dabius Senensis hist. & Epistolę.
 Augustinus de Numismat.
 Aulus Gellius notitiam Atticarum.

Baldus

B Aldus in Commentarijs, & consilijs.
 Bartolus in Commentarijs, & consilijs.
 Barbatius consilia.

P. Bartholomæus Bassus de felicitate Florentie.
 Abbate Bartolomeo Machioni Chiusino Risposta al P. Abbate
 Gamarrini, altra risposta a Signori Sanesi.

P. Barbieri Vita di S. Agnese. Politiana

Benci Storie di Monte Pulciano.

Bernardus Rusticus de re rustica.

Bisdomini Croniche di Siena M. S.

Biondi da Forlì Italia.

P. Bonsignori M. S. nella Libreria di S. Martino di Siena
 Burali de Vesconi Aretini.

Cardinalis Burgheisus, Epistolæ in Bibliotheca S. Adria-
 ni P. Ciacconus Vita Pontificum.

Capitoli nella Cancellaria di Lucignano.

Capicius Latro Decisiones.

Castrensis Consilia.

Carolus Sigonius de antiquo Iure Italiae.

Cavalier Fontana del Monte Citorio, Discorso ad Innocentio.
 XII.

Cini Vita di Cosimo Primo Gran Duca di Toscana.

Cicero de legibus, & contra Rullum.

Cipriano Manenti Storie.

Cluerius Antiquitatum Aetruriae.

Collenuccio Storie Napolitane.

Cristoforo Landino Plinio volgare.

Cristoforo da Forlì Cronica

Cornelius Tacitus.

Curtio Inghirami antichità Toscane.

D *Enther.*

Diodorus Siculus.

Dionysius Alicarnassens.

F *Asti Senenses.*

Florus Epitome.

Francesco Sansonino dell' Antichità del Mondo.

P. Franciscus Carriera Cronichę Pontificum.

Fontanella Decisiones.

P. Fortunio Croniche del Monte San Sano.

Frontinus de Colonia, & Strattagem.

Fulvius Ursinus de Nobilib. Familijs Romanorū.

G *Enebardus in Cronicis.*

*Abate Gamurrini Aretino Famiglie Umbre, e Toscana,
nell' Istoria di Arezzo M. S. appresso più Letterati Aretini.*

Gherardus Vossius.

Giraldus de Sepulchris.

Gionanni Villani Storie Fiorentine.

Gionan Battista Vannini Scrittura M. S.

Guicciardino Storie di Firenze.

H *Onorato Fascitello tra le Lettere di Gionanni Turchis*

Horatius Flaccus Ode.

R *Iacobus Grifolus Orationes.*

*▲ D. Iacobus Balduccius Forolinienſis in eruditissimis
observationibus ad Consilia Ramonij.*

Iacobus Cardinalis Amannatus Papiensis Epistole.

Iannus Vitalis Epigrammata.

P. Ioannes Bussieres Societatis Iesu, Cronichę Principum.

Iuguria Thomasi Storie di Siena.

Iunianus Molus de Verborum proprietate.

Iustinus histirig.

Iuuenalis Satirę.

P. Lan-

xxi
P Landucci Selua Leuitana, & Cronicon breues.

P Lauri Storia di Cortona.

P Lelius Mancinus, Quæstiones geniales.

P Leonardus Aretinus historig.

P Abbas Libanorius, Vita Venerabilis Serni Dei Davidis Dani-
dini.

P Libro delle Riformationi di Lucignano.

P Lipsius Politicorum.

P Epitome Iuliana.

P Lucius Fannus antiquit. Roman.

P Lucas Vvadinghus de Scripturis Ordinis Minorum.

M Acrobis Saturnalia.

M Mambrino Rosco, Storie Napolitane, & aggiunte al
Tarcagnotta.

M Malespina, Storie Fiorentine.

M Mancinellus Commentaria ad Horatium.

M Marc' Antonio Guignes Idrographia M. S.

M Marc' Antonio Missaglia Milanese, Vita di Giovanni Medici
Marchese di Marignano.

M Mannozzi dell' Aere, e Sito di Foiano.

M Marco Guazzo, Historie, e Cronica.

M Martialis Epigrammata.

M Mascardo Arte historica.

M Mastrillus, Decisiones Neapol.

M Mesa resolutiones.

M Minati Storie M. S. di Monte Pulciano.

M Michael Buchingerius Historia Ecclesiastica.

N Atalis Comes historig.

N Natta Consilia.

N Cavalier Nini, Guerre d'Italia M. S. nella Libreria del
Nobile

Nobile Francesco del Sig. Gio: Battista Piccolomini Senese.

O Nofrio Fedeli, Croniche.

Orlando Maleuolti, Storie di Siena.

Osfchus Decisiones Pedem.

P Pannuinus Antiquitatum. Verang.

▲ Paolo Mantio, Lettera volgari.

Petrus Oppemerns, Croniche Orbis.

Petrus Marsus, Commentaria ad Silium.

Picus Antiq. Roman.

Pius III. Annales Senenses.

Platina Vita Pontificum.

Pomporius.

Pompe Senes.

Poggio, Storie Fiorentine.

Polibius Historie.

Polidorus, Virgilius de rerum Inuentoribus.

Porcachi, Note al Guicciardini.

Propertius, Carmina.

Q Vintus Curtius Rufus.

R Amonius Consilia.

Ridolphinus Praxi Recentiorum.

Rota Romana apud Bichium.

Rota in Recentioribus.

Ruth. 4.

S Alianus, Annales.

D. Sabellius Summa Tractatum.

Salustius De coniuratione Catilinae.

Scottus Antiq. Roman.

Scala Histor. Florentin.

Sebastianus Sauecolinus Florentinus Carmina Cosmianarum

ationum.

Sernius

Servius super Aeneida.

Silius Italicus de Bella Punico.

Spondanus ad Annales Baronij.

Strabo Geographia.

Stephanus Bisantini de Urbibus.

Surdus Decisiones.

Suetonius Vita Caesarum.

T *Arcagnota Storie Vniuersali.*

Tholofanus de Republica.

Thuanus Historiæ.

Tiraguellus in annos. in dies gentiles, & in l. 2. Conuul.

P. Torrellino, Storie.

Ser Tosi d' Andrea da Sinalunga, Contratti nell' Archivio di Siena.

D. Advocatus Tonsius Aesinus M. S.

P. Torelli, Secoli Agostiniani.

Traiano Boccalini, Relationi di Parnaso.

Cardinalis Tuschus Practicarum. Conclusionum.

V *Alerius Maximus.*

Valla Commentaria in Salustium.

Vetruvius Architectus.

Virgilius Aeneidum.

P. Vghellus Italia Sacra.

Vittorius Aduis Lucinianensis in erudito Trattatu de Fortitudine, & de Re militari.

Volaterranus Commentaria Urbis.

Volgangus Latius de Republica Romana.

Volserus de Rebus Boicis.

D. Auditor Vrceolus, Consultationes.

Z *Opus, Annales.*

EX commissione Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini mei Mutij Dandini Episcopi Senogallienlis, & Comitís attentè perlegi, ac sedulò animaduerti Librum, cuius titulus est, *Antiquitatum Aesurip. seu De Situ Clanarum Fragmenta Historica*, nihilque in eo reperi, quod Catholicæ Fidei, sanæque Doctrinæ aduersetur, ac propterea dignum censeo, vt typis dari possit. Datum in Conuentu Sanctæ Mariæ Gratiarum propè Senogalliam die 8 Septembris 1695.

Ita est Ego Frater Laurentius ab Aesio Ordinis Minorum Strictioris Obseruantie Sacre Theologie Lector.

Imprimatur,

Laurentius Bolis Vicarius Generalis.

Imprimatur,

F. Hyeronimus Maria Vrbinati Seruita Vicarius Sancti Officij Senogallie.

DE SITV CLANARVM.

Clanarum Fluius Glanis Tacito;
Glanicus Alexandrino ferè Æ-
truriz medio, vt in vbere Sinu
in Lacus, ac Paludes extensus
per contrarium, ac diuersum cursum
Nauiculis patens ad Orientem, & Se-
ptemtrionem fuit, olim Lacus Clusi-
nus per veterem Clusij ditionem propè
Orbcuetum Palea amne commixtus in
Tiberim tribus milliaribus relicto no-
mine trans Aretium in Arnun diffun-
ditur; Romæ, ac Florentiz exundatio-
nibus memoratus Tiberio Regnante,
orantibus Florentinis, & Legationibus
Coloniarum, ac Municipiorum, nè so-
lito alueo demotus in Arnun transfer-
retur.

Varijs collibus circumdatus, Arboribus;
& Pomarijs confitis, vinique albi, &
vermiculi qualitate, copiaque clarus

A

maxi

Tac. lib. 1. in fin.

Plin. lib. 14. lib. 15
c. 2. & 3.

Macr. Satur. lib. 3.
Beroald. Rut. de
re rust. lib. 3.

Strabo lib. 5.
Lel. Mancinus disq.
Geniales cap. 307.
cent. 3.

maximè Politiani, & Luciniani, & vna olim dicta *Talpana*, & *Consciminia Aretina*. Oleatum quoque prædulci succo in ea parte, qua ameno colle *Licinianum* fundit oleum, cum *Licinie gloria præcipua Oling*, Plinio, Macrobio, Rutilio, cæterisque laudatæ.

Regio venationibus frequens, delicijs vnde quaque affluens, Situ potissimum in locis aquis palustribus remotis, aeris subtilitate, ac hilaritate, fontibusque irriguis saluberrimo, ut agri beatitudinem agnouit Strabo, & exornat eruditissimus Politianus.

In amplas, fructuosasque spatietur planities Aretinas, Vallis Chij, Fluennæ pingues Florentinæ, Senensisque ditionis fines abluentis, Clari Politiani ad lacum vsque Trasimenum Augusta Perusia, & Anibalis victoriæ fama superbiens spatio ultra LXX miliaria in longitudinem, latitudine verò circiter XX à finibus Tipherni ad montana Scytonij.

Ciuitatibus, ac Oppidis circumfusus vestustate, opibus, memoria feliciter gestorum insignibus, Cortona, Clusio, Are-

Aretio, Policiano, Luciniano. Etenim
 relicta Græcorum leuitate, datæque
 antiquitati veritas, quæ miscendo huma-
 na diuinis rerum exordia augustiora
 faciat. Lino, Strabone, Polibio, Diodo-
 ro, Plinio, Dioniso, Etruscos liquet
 vetustissimos esse, rerumque copia ab-
 fluentes; à quibus utar, utique; diuina-
 nes habuit prisca Italia in utramque ma-
 rem vergentes, tam non Terras solam, sed
 mare per totam Italię longitudinem imple-
 nisse fama, ab Alpibus ad fretum Siculum,
 & Adarcinam condidisse inter Sirenas,
 & Posidoniam, & à Sarcoto ad Sillarum
 amnem viginti millia passuum agrum Pin-
 corum urbibus, oppidisque insignem, &
 Campanum fuisse Tuschorum, & Capuam
 olim Volturnam, & Nolam in potestatem
 redeisse, late maris dominos Sardiniam,
 Corsicam, Aecalam: vt Legati Samoi-
 tribus missi ad generalem Tuschorum
 Conuentum ad Fanum Volturnæ pro-
 fessi sint, illos gentem Italię Armis, Vi-
 ris pecunia, præpotentem, & apulensissi-
 mam.

Populos dilunij traditione horrore per-
 cullos in ea regnasse per memora, ac

Linus lib. 1. & 2.
 Strabo lib. 5.
 Polib. lib. 2.
 Diodor. lib. 11.
 Plinius lib. 3. c. 5.

Dionis. Halicar.
 lib. 1.
 Lucas de Linda.
 Gritius Hist. Elin.
 fol. 2.

Linus lib. 10.

cap. 1. v. ob. d. 10.

Montium cacumina, quos Vmbros di-
 xere, quod imbribus superfueraut, *quos*
exegere Pelasgi Thessaliae Populi tribus
 circiter Sæculis ante Troianum exei-
 dium, hos Lydi Duce Tirrhena At his Li-
 dorum Regis Filio fame, & multi tudine
 populorum ad quærendas Sedes ada-
 cto, qui ferè septingentis annis, ante
 Urbem conditam Agillina potiti Cere
 denominauerunt, & Tarcontii Tirrhe-
 ni Filio demandatum, quod duodecim
 Urbes conderet in locis munitis, co-
 piaque rerum luxuriantibus. Verùm
 quia, vt pechibet Strabo, incurfantibus
 pradamus Nauigijs, nè exuuijs fierent La-
 tronum bacchantium ad turmas, ac Pirata-
 rum illi Urbem Conditores maritimas ef-
 fugiebant, erant, solam Populoniæ ex Tu-
 scis primam ad mare fundasse, in qua tunc
 iacerent propugnacula ad repulsandas insi-
 dias, interim consedisse in Urbibus Vmbro-
 rum, ac Pelasgorum, quibus plurimas, at-
 que optimas occupasse disserit Dionysius,
 easque præcipuè inaccessibiles, & si-
 gnantèr Cortonam Stephano, & Dioni-
 sio Croton fortunatam, & amplam, qua
 agrum coleret, aptum Pascuis, & qua
 uteban-

L. C.

Steph. de Urbibus.

P. Ann. Viterb. de
Reg. Affir. & super
Mirulum cap. 3.
Monalden. hist. Or
benet. lib. 1. fol. 13.
Lel. Manc. dicto
cap. 300. n. 30. fin.

Plin. lib. 3.
Volater. lib. 5.
Ann. de Antiqu.
Etrur.
Julius lib. 2.

eibus tute sibi finitimæ ad auxilium pa-
rate. Se ex recentioribus *Amius Alben-*
sur, alique post *Herodotum*, & *Dion-*
ysium scribunt, in ipsa Tiberis parte con-
sedisse sub Appenninis: Aterinorum per-
que vberem Clanasæ oram diffusos agri
felicitate, Pagorumque frequentia alle-
ctos per propinquas, remotioresque re-
giones famam triumphalem, ac arma
victricia circumtulisse, & Crotonam
fuisse Arcem, & Metropolim, citæ
potentia, ac vis Armorum Populi il-
lius etiam ante Urbem conditam,
Porsenæque Lucumonis Clusinarum
Regibus exactis satis indicent plu-
rimos Lydorum, primosque nedum
genus, sed virtutem, opesque
Posteris transfudisse, ac gloriam
militarem; Et describit *Plinius Vo-*
laterrani cognamine: *Etrusci* in eadem
parte *Vulsinenses*, nempe *Tirrhæni* an-
tiquiores (ut *Amius* perhibet) ab *Æ-*
thereis rebus, sacrisque propè *Vulzi-*
nios in finibus *Clusinarum*, ut malè
Volaterranus, & post eum *Scribentium*
vulgus legant *Volaterrani*, quorum ager
vltra LXXX Milliaria *Vulzinis* distans
in

in remotiori parte post Clusinos ad
mare protrahebatur, nec dissentiunt
Silius, Virgilius

Æneid. 7.

Cortona Superbi

Tarcontis Domus.

Hunc illū Corinthe Tirrhena a Sede profectum;

reiecto etiam moderni Cluerij fig-
mento de Ætruria circumpadana,
trans Appenninum, in qua primi
Lydorum sibi locum parauissent,
cum Strabo describat, *Tuschorum fines*
sub ipsis Liguria Montibus in Adriaticum
Sinum proprio Mari capere originem, at-
que Tiberi, & Pisas primam Tuschorum
Vrbem ad Occasum Polibio, Plinio Lu-
nam usque ad Ostiam: & modò, vt aiunt
de Tiberi ad Macram: & docet Linus
Tuschos (auct is numero, rebusq;) incoluisse
Vrbibus duodenis prius cis Appenninum
inferum Mare postea trans Appenninum,
totidem, quot capita originis erant Colonia
missis lato Imperio, & Armis fœlicibus,
quia in summa fortuna id æquum, quod
validum sua retinere priuatæ Domus de-
alienis certare regiam laudem esse; ideo:
que

Tac. Ann. lib. 15.

Cluer. lib. 2. Ital.
 Antiq.
 Tiraqu. Annot. A-
 lex. ab Alex. dies
 geniales lib. 3.
 Tac. Ann. 2. 13.
 Ann. 3.

que duodecim illis Principibus Ciui-
 tatibus, eorumque Lucuminibus, si
 quid consulto opus foret propè Vulzi-
 nios Concilium frequenter indiceba-
 tur, & sedendo vincerent, vt de Ro-
 manis *Cato plura consilio, quam vi perfe-*
cisse magnos Viros, pluraque in summa for-
tuna consilijs, quam telis, & manibus ge-
ri. In lucis quoque, & ad Fanum Vol-
 tumnæ concilia, ac Sacra Dijs conficie-
 bant Thure focis committo, luci à
 lucendo dicti, & recenset Poeta.

Virgil. Æneid.

Lucus in Vrbe fuit media lætissimus umbra.
 Et alibi

Tēplū angustū ingens centū sublime columnis,
Horrendum Siluis, & Religione Parentum,
Hoc illis Curia templum.

Tholof. de Rep.
 lib. 2. cap. 6.
 Dent. cap. 1. Ruth. 4

nempe lucum nobilem augurio Sacrum
 Patrum Religione venerandum, vbi
 Iudices conuenirent, quorum alij sub
 aperto Cœlo, Lacedemonij sub humi-
 li tecto iudicia exercebant, vt primum
 in ampliori forma Prætorium fuerit
 Lutetiæ Parisiorum institutum. Pleri-
 que veterum propè Portas Curiam
 consti-

constituere ab Ædificijs remotas, Iu-
dæi in foro Ciuitatis, per Tuschos ex-
clusis foeminis, *cum non imbellem tantum,
& imparem laboribus, & consilij Sexum,
sed se licentia ad sis sanum ambitiosum po-
testatis anidum,* quamuis apud Spartas
Mulieres sententiam dicerent, & apud
Athenienses, Gallos, Germanosque, ac
Ægyptios, & de Iustiniano, qui Theo-
doram Coniugem in rebus habuit par-
ticipem, quod inhonestè factum,
etiam ob fragilitatem consilij, voti lu-
bricitatem, secreti periculum, & nē
destruant iustitiam ad nimiam pietatem
procliues. Verū Romanis minūs re-
ctè improbata Lucumorum, Senato-
rumque consilium insimul, ac domina-
tio cum ijs Romulus Aristocratiam,
Domocratiam, siuē Monarchicam pro-
posuisset, hanc elegisse, Lilius, Ta-
citus memoriæ commendarunt, quod
in cæteris vetustissimis Populis obser-
uatum scripsit Aristoteles, quibus legi-
bus Tuscorum fama, ac Sapientia adē
mentes, oculosque Populorum in ad-
mirationem attraxit, ut sicut Athenas
tota Græcia, Spartam Lacedemonia, itā

B

apud

Tac Ann. & de
Mor. German,

Polid. Virg. de in-
uent. lib. 8.

Lipsius lib. 2. po-
lit cap 3.

Tiraquel. in leg. 2.
Conub. num. 64.

apud Hetruscos Romana Pubes totū
conflueret; vt ibi incrementa Nobili-
tatis hauriret, vbi patebant rudimenta
virtutum, interque Hetruriz capita,
Dionysio, Liuiο recensentur Clusium,
Arctium, Cortona.

Troiaque excisa, Aeneas, Rutiliusq; Fiorētes
Tuscorū opes confugiūt, vt recinit *Atar*

Qui, Magna Clusi

Seruius sup. Aneid.

*Extremas Corinthe penetravit ad Urbes,
Lydonumque manus collectos armat Agrebes*

At pulis Regibus, Senatus, missis Lega-
tis, Arctinos enixius rogauit, ne fra-
cto iam, fugatoque Tarquinio suppetiæ
mitterentur, si quidem Patribus explo-
ratum vi sua inniti Principes omnia sci-
re, omnia exequi, sœuire impune ra-
pere, publicæ nomine vtilitatis,
subsidiarumque aliena extorquere,
quorum sensus impium scrutari, & si
quid occultius parant; ijs opes missi,
gestique honores pro crimine, & ob virtu-
tes certissimum exitum, quia cristia in-
bonas, lege apud deteriores esse. Tarquinij
interim Porſenam Clusinum Lucumo-
nem

Tacit. lib. 3. Hist.

nem hortantur, nè eiusdem Sanguinis,
 nominisque Viros exulare pateretur, nè
 modum pellendi Reges lineret inul-
 tum, nihil excelsus, nihil supra cetera
 equari summa infimis facis libertatem,
 ipsam habere dulcedinis ferenda Regum
 ingenia, nec vsui crebras mutationes, quia
 boni Principes voto experendi, qualescum-
 que tolerandi; Igitur vt exornat Dioni-
 sius Porsena Vir arrogans præ diuitijs
 maximo Imperio, & pecunijs conuento
 ex propinquis Hetruriæ aruis commea-
 tu statim ad Urbem Castra mouet ra-
 tus cunctatione opus non esse, ire ipsum,
 & opponere Imperatoriam Maiestatem ces-
 suos, ubi magnificentia summum vidif-
 sent, numquam alias Teste Linio tantus
 terror Senatum inuadit adeo tum res vali-
 da Clusina erat, & magnum Porsena no-
 men.

Tac. Ann. lib. 3. &
 lib. 12.

Tac. lib. 1. hist.
 Ann. lib. 2.

Liu. lib. 2.
 Sil. lib. 8.

Es antiquis Romanis Menibus horror;
 Clusinum vulgus cum Porsena magne iubebas,
 Cecinit Silius,

qui iam propè ingentibus copijs aderat,
 & Tarquinius manu reducebat, & ca-
 pto

pto ianiculo firmioribus præfidijs munito, Latinisque profligatis, si cum profugis vna Victores irrupissent, Urbe potiti illa die fortasse fortunæ ludo datum fuisset tot posterorum clades auertere, iacturam comunis libertatis vindicare, & latius ubique ferre nomen, & gloriam triumphalem, par euentu Annibal post Romanarum exuiarum acervos, attritas aceto, celoque Alpes, Consules trucidatos ad Urbem adactis copijs longè expetitam præda non præterit inconsultus, satis auctoribus, nè Romana Virtus, viresque fractæ præberent exteris argumentum, proculcandi futuræ orbis moderatricis amplitudinem, ac Maiestatem.

At Renuclida non Virtus magis in aduersis prospecta, Coelitis fortitudo, Matij temeritas gloriosa, Tarquiniorum de auertendis pacis futuræ consilijs calliditas fugitiosa fregere Victoris animum, qui receptis Obsidibus fœdere inito, Romanos libertate donauit, vt cognita virtute eius, æquè cognosceretur animi magnitudo, ac liberalitas, eodem cum Romanis Porſenæ exemplo,

Florus Epit.

Iust. lib. 12.

plo, parata apud Terentinos Victoria,
captiuis dimissis, vltus est Pyrrhus: *cum*
non regia tantum, sed infinitæ virtutis sic
odia vincere beneficijs, at Senatus missa
sella eburnea, sceptro, corona aurea,
Triumphali Veste, qua Reges ornati
incedebant gratiam Porſenæ insueta
munificentia pompa sibi magis conci-
liandam censuit, vt Aretinus regionis
gloriam, factique dignitatem præno-
ſcens nullo unquam, ait, *Imperator, vel*
genti Populus Romanus obsides dedit ad
pacem impetrandam.

Leon. Aret. hist.

Verum Porſena sibi proprium paraturus
Imperium, diuisis copijs, expeditionem
filio Arunti commisit aduersus A-
ricinos, qui vestigia Patris, animumque
virtutem imitatus, pluribus hostium
trucidatis, inter ipsos cecidit haud inul-
tus nunquam famæ moriturus; Por-
ſena mæore, seu mortis memoria di-
ctus, vt ex M. Varrone describit Pli-
nius, *sub Vrbe Cluſio monumentum reli-*
quit lapide quadrato, singula latera pedum
lata trecentum, alta quadragenum, inque
basi quadrata, intus labyrinthum inextrica-
bilem, quo si quis improperet sine glomere
lini

Dionis. lib. 5.

Plin. lib. 36. cap. 17.
Girald. de Sepul.

lini exitum inuenire nequeat, supra id quadratum Pyramides stant quinque, quatuor in angulis, in medio una, in imo laterum pedum septuaginta quinum, altæ pedum centum quinquagenum, ita fastigiatæ, ut in summo Orbis eneus, & petasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendent excepta catenis tintinnabula, quæ vento agitata, longè sonitum referant, ut Dodonæ olim factum, supra quem Orbem quatuor Pyramides, quarum altitudinem puduit adijcere. Adeo vesana dementia quesisse gloriam impendio nulli profuturo; Præterea fatigasse Regni vires, ut tamen laus maior artificis esset, portentosissimum humani ingenij opus supra Ægyptias Pyramides, ac Cretensem Dedali Labyrinthum; Nec Veterum opinione comperitum Porſenam animi impetu percitum se proprijs fodiſſe armis, ut in Phesulanis antiquitatibus, quas ab Auis mordicus Annij tempore confictas è finitæ terræ Scornellæ propè Volaterras edidit audax Inghiramus, merito apud graues Viros dubiæ, læuisque fidei passim habitus, Porſena Viro secundis, aduersisque iuxta famoso.

Sed

Abb. Machionus
Apologia ad Gamurrium.

Curtius Inghir.
antiqu. Struriz.

Sed anno ab Vrbe condita CCCLXIV.

Aruns Clusinus de ordine patritio iniuriam Vxori Lucumone inflictam indignatus dulcedine vini allectos conuocat Senones Patriam oppugnatu-
 ros, qui Italico vino gustato admiratione tantæ dulcedinis sumptis armis in Colles, qui talem pingerent fructum, impetum fecerunt, Gens numero, & natura ferox moribus incondita, ad hoc ipsa corporum mole, & Armis ingentibus adeo terribilis, vt planè ad hominum interitum, & Stragem Urbium nata videretur. Clusini autem memores gloriæ militaris, pactæque cum Romanis Societatis ad spem victoriæ, ac libertatis euecti, nuncijs Romanis missis è muris erumpunt, Gallos aggre-
 diuntur, & Mænijs arcere conantur, Romanorumque legatis mordicus exponunt Senones *quantum præ ceteros mortales Galli virtute præstarent pacem non aspernaturi, si partem finium latius possideant, quam colant Clusini concedant.*
 Sedemque vbi tandem consistere datum sit, *Ius in Armis, omnia fortium Virorum esse;* At Legatis dissidentibus,

Zonara Ann. lib. 2.

com-

compertisque hostibus duris ad defensionem, & propugnationem paratis ad Urbem contendunt, Legiones Romanorum sternunt, profana Sacris confundunt, Senatoribus caesis, animis Latinorum semper infractis, *scire volentibus Dñs, an Romana virtus promereretur Orbis Imperium*; quæ victoria, indomitæque Clusinarum vires palam indicant, quantum ea tempestate supra Romanos, Gallosque virtute vna esset Clanarum Princeps Ciuitas validior, potiorque.

Liuius lib. 9. & 10.

Verùm anno CCCCLIV. à Romanis Tuscorum viribus attritis, ut vniuersis quies quæreretur, *Perusia, Cortona, Aretium*, quæ ut inquit *Liuius*, ea ætate *fermè capita Populorum Hetrurige* erant, pacem petiere. Et de Anno CCCCLX. iterùm *Perusia, Aretium, Vulzinium*, quas idem *Liuius* vocat *Urbes validissimas*.

Polib. lib. 1.

Interim Galli iterùm varijs, diuersisque tempore incurfibus *Aretium, Clusium* oppugnate aggressi *Lucio Prætore* propè *Aretium* cum Legionibus trucidato haud victi *Tuscis*, nec Victores recedunt,

cedunt, hoc traditum; nec vñum de
 tot superfuisse, qui incensam à se Vr-
 bem gloriaretur. *Indomitum* verò *Lucimorum* animi nouis,
Ducibus Aretinis exarsere odijs, *He-*
truriam inquit *Linus* rebellare ab *Areti-*
norum seditionibus motu orto, ubi *Lici-*
nium *Genns* prapetens diuitiarum inuidia
 pelli armis capsum est, an hæc pollens
 familia eadem sit *Liciniorū* Urbis igno-
 ramus, quam vetustam, & latam com-
 mendat *Volaterranus*, & refert *Tullius*
 ad hastam vendi sub atrijs *Licinij*, ac in-
 ter agrum *Tarquiniorum*, qui inter Vr-
 bem, & *Tiberim* *Marti* consecratus
Martius Campus fuit, ac forum *Co-*
lumnæ ad viam *Flaminiam* propè *Col-*
liculum à citandis *Tribubus*, & *Cent-*
turij in *Comitijs* *Citorius* dictus per
Silvam Liciniam ad iucunditatem aber-
 rantes de summis rebus *Sententiam*
 dicturi *Romulidum* *Seniores* infimū
 conueniebant, vt etiam desumitur ex
 manuscriptis *Viri*: plurimæ eruditionis
D. Iulij Cæsaris de veteri familia *Ton-*
sa Prioris, & *Aduocati Ælini*, & tra-
 didit ex *Numismate* *Vrsinus*, ubi quod
 C
 ultra

Polib. lib. 2. seq.

Linus lib. 10.

Liu. lib. 2.

Cic. ad Att. ep. 16.

*Fulu Vrsin. de
 Nob. Fam. Rom.*

Eques Fontana ad
Innoc. XII. disc. de
Monte Citorio.

Seru. Antiq. Rom.
Volater. lib. 5.

Luc. Fannus An-
tiq. Rom. fol. 666.

Par. Gamur. Fam.
Vmbra, & Tusc.
de Fam. Cilnea, &
Licinia.

Abbas Marchionus
Clusinus in respon.
ad Gamur. fol. 7.

ultra Siluam *Liciniam* in denarij altera
parte expressa sunt septa, siuè Cancel-
li Comitiorum, quibus Populus suffra-
gium laturus includebatur, quod est
argumentum potentiae, ac dignitatis
Liciniorum, quorum plures primarios
in Republica Duces, ac Principes cæ-
teri recensent Annalistæ.

Quidam opinantes fuisse de Ciuibus Aret-
tij in mendosis Liuij Codicibus legunt
Cinium Licinium genus. In dubium si-
quidem est tum Liuius, tum veteri tra-
ditione, inscriptionibusque, *Gammurini*,
ac *Machioni* in docta Apologia memo-
ratis Licinios præpotentes ob Plebem,
sequacemque turbam, opesque con-
gestas floruisse in dominatu Aretino-
rum, nec Sedibus expulsos habito quip-
pè Nuncio de Tuscia ad rebellandum
parata, contrarijs fortè scissa studijs,
Senatus præuigili cura Dictatore cum
Legionibus misso Licinij vnâ cum
plebe reducuntur in gratiam, & Pa-
trocinium Romanorum, vt prosequi-
tur *Liuius*, sine ulla memorabili prælio
pacatam à dictatore. *Hebruriam* esse sedi-
tionibus tantum Aretinorum compositis, &

Lici-

Licinio genere cum plebe in gratiam re-
ducto . Et profectò citrà notam teme-
ritatis , si liceret post sæculorum la-
psum , ex defectu Auctorum , qui in
specie egerint de rebus Tuscis incas-
sum conquærentibus pluribus ex no-
stris ab Vrbe condita , quod Tuscorum
gestis invidit Lilius , quem negligentem ,
verbosumque arguebat Caligula in esse
ponere , quæ ex coniecturis probabi-
libus suadentur , equidem non vide-
retur abesse à veritate Licinios , armis
tàm magno seditionum turbine exci-
tatis , aggressos , sed nullatenùs pullos ;
quia opibus florentes oppidorum arcibus
tuti non nisi vi armorum pelli pos-
se inuidis Senatoribus viderentur , in-
sta enim mortalibus natura recentem alio-
rum felicitatem agris oculis introspicere ,
modumque non magis exigere , quàm quos in
equo viderunt , nihil enim ausuram Ple-
bem , Principibus amotis , vtpotè fluxio-
ris fidei Vbertate mercedis ad mo-
mentum omne versabilem , vt ferè
communis euaserit traditio , cui in
specie subscribunt Moderni superius
relati , Oppidum Luciniani quatuor
 C 2 mil.

Sueton. vita Ca-
lig.

Tac. lib. i. Ana.

P. Cantur,
L. cit.
Mach.

milliaria propè Clanim munito Colle
Situ, ac fertili agro, copiosum fuisse
arcem, Sedemque Liciniorum, an ab
ipsis conditum statuere non audemus,
cum non absit à verisimili Tuscis stru-
ctum, vt Imperij propugnaculum in
finibus Crotonensium, Clusinorum,
Aretinorumque; hoc probabile visum
sub Liciniorum ditionem olim stetisse
antè Aretinorum Rebellionem, cum
nonnisi longi temporis lapsu familiæ
sunt adeò præpotentes, & ad arma
paratæ, vt de eo dominatu ad duode-
cim milliaria finitimo cæteri Principes
Aretini armis turba, seu Plebe Oppi-
danorum tutos incassum pellere nite-
rentur: ob quam rationem latinè à gra-
uibus Auctoribus *Licinianum* denomi-
netur, Villano, Datho, & nouitèr
Sanleolino.

Ioann. Vill. hist.
For. lib. 3. cap. 119.
Aug. Dat. Senens.
hist. lib. 1. fol. 123.
& Epistol. fol. 182.
Sebast. Sanleol.
Flor. Casminiar. a-
ction. Æpigr. lib. 1.
& 2. p. 111.
Gamur. L. C.
Machionus fol. 7.

Excelsas Lycini Turres expugnat, Agrosque;
& legimus in Veterum publicis, pri-
uatique documentis, & antiquitus in-
scriptum in Palatio Clarissimi Vicarij
Vallis Clanarum ibidem residentis

Prætores Liciniani.

Sed ad verificandam originem in anti-
quis,

quis, & nomen est argumento, & lap-
 pis vetustissimus comprobat maiuscu-
 lis litteris inuidia temporis, nec in-
 totum corruptis ex arce incendio amif-
 sa in via publica dictæ Terræ Muro
 patens præfato *Clusino* indicatus, quem
 etiam ad litteram refert *Abbas Ga-*
murrinus in historia Aretina Typis
 edenda.

P. Cambr. hist. A-
 ret. M.S. fol 84. in
 Bibliot. Serozzæ
 Episcopi Aretin.

LVCIO CORN. L. F.
 SVLLÆ DICTATORI FELICI
 COMMILITONIBVS
 OB LICINIANVM MVRO DVCTO
 TVRRIBVS MVNITVM
 DECVR. INDICTO NOMINE
 LVCIANENSES
 P. SERVIL. ET AP. CLAVD. COS.

Cum Vniuersi Sillæ tanquàm destinato
 scelerum vindici monumentis adula-
 rentur, *qui tantum potuit, ut nemo illo*
inuito, nec bona, nec Patriam, nec Viam
retinere posset. Aretio pariter lapis *Ga-*
morrino, & *Clusino* relatus.

Appianus lib. 7.
 P. Pannuin.
 Augustin. de Nu-
 misinat. Dialog. X.
 Cic. pro lex Rosc.
 & in Verr.

AMECENAS DECVR. ARETI. VETER.
LICINIOS EXILIO RESTITVERE.

Leon. Aret. hist.
Alb. Ital. de Aret.
Volaterr. lib. 5.
Iust. Lip. epist., &
Antiqu. lect. c. 22.

Pannuin.
Scottus.
Antiqu. Rom.
Picus.

Mach. dicta Apol.

Arretinorum Veterum ex marmore apud Fanum D. Mariæ Gradatæ Decretum legisse testatur *post Arretinum* Volaterranus. Lipsius perperam in manuscripto Liuij Codice apud Sequanos sibi per Amicum communicato legit *Cilnium genus*, cum Mecenas, quem dicit *Arretinum* Silio Cilnius, quia an Cilnium nomen sit, vel agnomen, vel Cilnea gens cognomento diceretur Mecenas, Cilnia alia censenda est à Licinia apud Arretinos præpotenti annis biscentum, & ultra, quod Mecenas equestrem ordinem sortitus est, & an Codex ille vnquam fuerit in rerum natura, adhuc quærimus, & quo originali, manuque depromptus, cum nec publica pateret Bibliotheca, sed Viro obscuri nominis sibi traditum testatur ab obitu Liuij ad Lipsij tempora XV. elapsis sæculis; Danda igitur venia, Moderno vnico aduersus mille Liuij Codices expurgatissimos, *Licinium genus*, præferentes, exteroque, lapidum igna;

ignato, Tuscarumque Traditionum,
ingenio famæ fortasse, ac rerum noua-
rum cupido.

Compositis denique Hetruriæ rebus de
*Aresinis fama in dies grauior, & curâ
crescere Patribus*, itaque censuit Sena-
tus, quia prompti ferocibus, vel para-
to ad asperiora ingenio *C. Hostilio scribendum*, nè differret *Obsides ab Aresinjs*
accipere, qui habens Castra antè Vrbem
præsidia idoneis in locis disposuit. se-
ptem Principes Senatus priusquàm Cu-
stodiæ in portis locarentur, cùm li-
beris euasere, à cæteris Senatoribus
CXX. in obsides accepti, quod Principum
pandit numerum, Urbisque amplitu-
dinem, ac dignitatem, secus apud La-
cedemonios, ac Florentinos, qui igno-
biles etiam Magistratu donabant, quia
*oriri, & nasci à Principibus fortuitum, nec
ultrâ estimatur*, & Nobilem Virum non
nasci, sed virtute fieri nobilem; etenim
-- *Nobilitas sola est, atque unica virtus*,
sed Solon nullo modo rectum Impe-
rium ratus, in quo popularis improbi-
tas, ac licentia summa quæque Reipub-
licæ tractare præsumat. Nobilibus, ac

Locu-

Liv. lib. 27.

Tac. Ann. 2.

Arist. lib. 2. polit.
cap. 7.

Dionis. lib. 2.

Barb. cons. 35. lib. 2

Locupletibus, ut etiam Romulus iudicia, ac sacra gerere permisit.

Ceterum dum fama Romanorum militaris ultra montes vagatur, Aquilæque Triumphales superuolitantes orbem ambiunt; Afri, Hispanique discrimen, & dedecus ostentantes, & Regna libidine victoris rapi, nec defuturas cohortes sociorum opinantes, ac seruitia Accolarum, inter quos sæpe odium, fortunam, Deasque Viris fortioribus adesse, & omnia prona victoribus, nec pressis securitatem, nisi extincto emulatu reddituram Annibalem ad Urbis oppugnationem, deterioremque cædem paratum in arma impellebant, & ad Capitolium, quod nec Porfena dedita Urbe, neque Galli capta temerare voluerunt furore grassantis exercitus excindendum, Qui Romanorum hostis deuotus super insitam pernicaciam secundis ferox ad cladem magis, quam ad pugnam decurrens per effractas Alpes aditu arrepto arma capientes, insimulque inermes truncat precipiti minarum, & armorum sonitu itinera funeribus complebantur; non sexus, non ætas periculo

Tac. hist. lib. 4.

periculo vacua cum tanta torpedo animos inuadisset, vt Latini euerfam penè crederent Urbem, victamque libertatem, puerique Romanorum ioco magis, quàm serio admoniti auerterentur à ludis indicto nomine Annibalis, ipsumque haud procul menijs excurrere, cunctaque circum pari formidine implicarentur.

Traditum Aretinos inter Phæstularumque fines situm extitisse Vicum, Oppidum nunc vocant Incisam, cuius agro Annibalem per alueum veterem Arni aquas interfluens incidisse, vt circum vberes, & ad radices collium Phæstularum planicies exundatione popularentur, quod cessit comodo finitimis, quippè Pagi, Vicique plures effusi adueniente aquæ parata nauiculis opportunitate in Ciuitatem nunc Tuschorum Reginam Florentiam excreuerint, ibidemque adiuuato Annibal celerius exercitu aere crassioris Clanarum paludis exturbatur luce oculi orbatus, & cum Flaminium Còsulem Aretium peruenisse comperit, auidius Elephante supereminens per palustres vias, quam consultius
 D pro-

properabat acerrimo milite, & usque in extrema obstinato.

Interim Erruscos, quibus compositis rebus nulla spes in Penum ira agitabat, & inuidia in Romanos semper genus iis perosum, suspectumque, cum quibus bellum magis desierat, quam pax ceperat, aduersisque fracti nequaquam, doniti inter socios acciti cum totam feruitutem pati nequirent, conuulsi vi veteris maiestatis periculorum, munerumque participes habebantur. Ambigua, corruptaque serie temporum fama de Aretinis præ alijs ea ætate Terrestribus, Maritimisque incundis incursionibus equè paratissimis, an Pæno fines vastanti cedere maluerint, quam Aciem in hostes per insidiosa loca instruere metu, ne an studio? cum pluribus Etruriæ Ciuitatibus bello fessis pax aurea, desidiaque in ignauiam cessisset, luxuriantibus otio animis Annibal regionem in primis Italix fertilem Phæsulæ inter Aretiumque, frumenti pecoris, & omnium rerum copia opulentam, incendijs, cædibusque inuoluit: Concilio interim in Senatu

Are-

Arretinorum conuencto censuere Patres Collegam expectandum, & comuni animo, consilioque patrandum bellum rem esse cum hostibus, & armorum genere, & usu militiæ, & fama gestorum paribus, & magnitudine spei, vel periculi; cunctatione opus esse, temperandamque animi ferociam, quia spreta in tempore occasio, seu gloria interdum tutior, ac cumulatior reddit. Consul præpropera mente, nec Patrum satis metuens mordicus increpans *Arretij ante menia sedeamus, inquit, hic enim Patria, & Penates: Annibal ad Romana Menia perueniat, & perpopulebitur Italiã;* Iraque percitus ex Consilio proripuit, præceptique equo insiliens, sellaque exturbatus signum pugne proposuit: Cum Annibal Tipherno ad leuam, Licinianoque ad dexteram relicto per radices Montium Cortonenſium Trasymenum subiturus, quia maximum in celeritate momentum moram magis, quam bellum metuens, quod agri est inter diuitem illam, stratamque regionem omni clade belli peruaſtat, quo magis ferox Consulſ ingenium, ad so-

Li. lib. 22.

ciorum vlciſcendas iniurias incenderet; & ad conferendum manus inferos euocaret, hic cum ad Lacum perueniſſet in patientiorem campum pandi agmen cepit, nocteque exacta nebulis per paluſtria circumfulſis ſe vndique poſitis Pænorum inſidijs circumductum, & montibus ſeptum inſpexit, impavidus ordines, Phalangesque inſtruit, ſtatimque ad arma diſcuſſum; Romanis pro libertate aris, focisque; Pænis pro delendo nomine Romanorum, & orbe Terrarum liberando tres ferme horas pugnatum infeſtiſſimis animis, vtrunque atrociter, cum acuiſſet ignauiam neceſſitas, donec exangues Romanorū legiones, Sociorum ſulæ, cum impetus recentis Aſtorum Alæ perculit hoſtes, Flaminius extremis audax compreſſis hoſtibus vulneratus magnam, inuictamque animam emiſit, fractuſque ardor animorum adeò intenſus, vt hoſtis hoſti hæreret, nec exauditus ingens Terremotus, qui plures Vrbes Italiæ euertit Montes proſtravit, multiplex vtrinq; cedes donec Romani per prærupta, ac paluſtria euadunt. Romæ re-
cepto

cepto cladis nuncio menia Dij Penates
 Sepulchra maiorum, Liberi, Coniugelque
 occurrunt trepidis: excidium ante oculos,
 aut seruitium non orbis Imperiū ostentantibus, agebatur de
 extremis questio victori per diuerfas Italiae
 regiones grassante, cum fracto Campanis
 delicijs Annibale, Afris in luxuriam versis,
 lasciuiae epularum, aut somno, aut vino
 procumbere audis; Erexit omnium animos
 Scipio supra aetatem rerum magnitudine,
 Pænorum spes in Annibale hærebat, velut ad
 supremum certamen comparati Duces.

Agebatur annus belli Punici XLIII. Etruriae
 primum populi pro suis quisque facultatibus
 Scipionem in Pænos profecturum adiuturos
 polliciti, Perusini, Clusini abietem in
 fabricandas naues, & frumenti magnum
 numerum Aretini XXX. scutorum millia
 galeas totidem pila, gesa, hastas longas
 millium L. summam pari cuiuscumque generis
 numero expleturos secures, rutra, falces,
 alucolos, molas quantum in quadragintas
 longas Naues opus esset tritici, CXX.
 millia modium inuiaticum

Decu;

Decurionibus, remigibusque collaturos, ut nulla par esset ea tempestate Princeps Italiæ Ciuitas animis præpotens, copiisque ingentibus, latissimaque ditione à finibus Graccianis lato usque Portum Ariminensem imperio.

Scissaque ciuilibus odijs Romanorum Republica, Clusini cum Carbone aduersus Sillam prælio commisso propè Glanum fugatis per Sillam Celtiberis, cum *sub Clusio equo Marte pugnarent nocte pugna dirimitur.*

Pluresque aliæ Principes Ciuitates cum Romanis commistis armis *et communem hostem concordia pulsandum*, Victorem ad scelera propensum, præcipitemque traxere in ultionem; Traditum est Aretinos bello Sociali Auctores fuisse, Etruriæ defectionis simul cum Martijs, & Picentibus, quapropter Silla in eos acrius sæuiit agro adempto proscriptis Ciuibus nouos Ciues deducendo, lege lata, quod publici forent proscriptorum agri, ac Commilitonijs suis habita ratione meritorum, numero suprâ centum millia distribuit, Arces, Villasque, ac Castra prius validio-

App. Alex. lib. 7.

Volater. lib. 5. de
Arct.

lidiioribus armis, Virisque Amicis cre-
dita sibi met nomine Fælicis indito eo,
quod tot millia Ciuium proscribere, ac
trucidare valuisset, vt tradunt *Tullius*,
Volaterranus, *Appianus*, *Linus*, pluribus
Colonijs militaribus, & armatis Hetru-
ria deductis, vt refert *Salustius* *Milites*
de Colonijs Sillanis ex Hetruvia conductos.
vt rectè *Tacitus* memoret *Municipia*
Clanarum exundationem extimescentia,
quæ differre à *Colonijs Aretio*, *Corto-*
na, *Clusio* docent *Latius*, *Gellius Pan-*
nuinus, & de *Fætulis*, ac *Florentia* *Com-*
militibus Sillæ in ampliorem formam
deductis *Scala*, de *Sillano* in agro *Se-*
nenfi Silla dicto meminere *Albertus*, ac
Thomasius; De *Luciniano* *Colonia Sil-*
lana in memoriam *Sillæ*, qui *Lucius*
vocabatur idem *Thomasius*, quem malè
legunt denominari à *Liciniano* ex *Du-*
cibus Sillæ bellorum ciuiliū *Scripto-*
ribus ignoto; & nomen est argumento
ex eodem *Lucio* ab insigni deductum,
ideòque de *Liciniano* *Lucinianum*, vt
traditur eodem *Thomasio*, quamuis in-
cidentèr loquente, nec abest à verissi-
mili, quod situ *Sillanis* copijs ibidem
grassan-

Cic. pro Rose. A-
mer.
Volater. L.C.
App. lib. 1.
Epitome Liuiana
lib. 76.
Salust. vbi Valla in
Comment in Cati-
lin. fol. 19.
Tac. lib. 1. in fine.
Volfang. Lax. de
Rep.
Rom. lib. 12.
Aul. Gel. Noct. At-
tic. lib. 16.
Salian. Ann. fol. 999
Pannun. Antiq.
Veron. lib. 2.
Scal. Hist. Flor. li. 1
P. Alb. Ital. fol. 84.
Thomas. Hist. Se-
nenf. lib. 1.

Marc. Guaza. Hist.
lib. 1.

Cic. proleg. Agra
contra Rullum.

Nat. Com. hist. li. 8.

Sigon. de Antiq.
Iure Italiæ.

Cic. ad Atticum
epist. 16.

grassantibus notissimo natura munito
planicie copia rerum vberè munimen-
to, ac Sede vbi sint Commilitones,
cùm inter Aretium, & Cortonam, nec
vetustius, nec magis aggressoribus du-
rum intuentibus oppidum occurrat
hinc *Guazus Lucinianum* ait, arte, ac
natura, ferociumque Virorum copia præ-
munitum, & locis huiusmodi dedu-
cebantur Colonix maximè militares,
vt propugnacula Imperij esse videren-
tur, & Natalis Comes latinè scribit
Lucianum, & in ianua antè militarem
Plateam in antiquo Lapide LVCIA-
NENSES.

Vt minus rectè Sigonius credat, an &
quas Colonias Silla deduxerit non esse
memoriæ proditum.

Agro deniquè iterùm Aretinis Ciceronis
Sententia remisso noui Ciues, noua
Ciuitas viribus suis restituta cùm Ca-
tilina, ac eius Sententiæ collatis signis
valido Phæsulorum, Aretinorumque
exercitu circumfluente auitam poten-
tiam infractam, & auctoritatem exhi-
buit minimè prostitutam, vt verifica-
tum planè sit, non cùm toties vilitis, sed

cùm

*cum novo genere Hetruscorum videretur
dimicatio esse.*

Siquidem Catilina, cuius animus cupidine incensus ad inceptum scelus pervertendæ Reipublicæ rapiebatur militibus Sillanis victoria efferatis, Urbiumque purgamentis ad nova emolienda accersitis, eò quod es alienum per omnes Terras ingens esset ad rapinas, cædesque anhelans Manlium in Etruria ad Plebem sollicitandam dilegerat tabulas novas pollicitus, proscriptionem locupletum ad militum excitandam libidinem, quorum C. Cornelius nocte armatis Ciceronem Consulem, haud præcaventem confoderet, confectumque facinus ni Fulvia Curione intellecto dolum aperuisset. Igitur Manlius cum Fæsulano Coortibus, Auxiliisque ex agro Fæsulano, quam pluribusque Arretinorum accitis, ubi Antonium cum legionibus aduentare compertum propè Pistorium cum Catilina, reliquisque Ducibus irrupit, & repentè montibus, hostiumque copiis obclusus fortunam belli tērandam adoritur, statimque infestis signis concurrunt

E

runt

Salust. in Catil.

Lib. 3.

Front. de Colon.

runt Romani pro libertate, hi pro dominatione; Catilina cum expeditis pugnare, in prima acie versari, strenuique Militis, & Imperatoris officia exequabatur, dum interim Manlius, Fæsulanusque in primis pugnantes cadunt, Catilina pristinae memor dignitatis incurrens in confertissimos hostes, trucidatis ijs longè à suis inter hostium cadavera procubuit, *salix si ita pro Patria cecidisset*; tantaque audácia decertatum, ut quem quisque pugnando viuis locum cæperat cum ammissa anima corpore cõtegeret. Cæsar Aretio Romanis fide, ac potentia prospecto potiri equè curauit. Octauus copias suas iussit coire Aretium, pluraque beneficia præ cæteris elargitus, ut rectè Plinius, *Aretini veteres, Aretini fidiore*, *Aretini Iulientes* ad differetiam proscriptionum à Silla in argumentum fidei reliquorum, ac Iulie liberalis beneficentiæ inter Colonias ascita, *Frontino verò Colonia lege Triumvirali conductâ*, & alibi *Aretium lege augustâ censa* limitibus *Gracchianis* Auorum seruauerit, auxerit memoriam, & amplitudinem.

Sed

Sed vt quædam de singulis ordine disseramus.

Ad Ortum supereminet Cortona circuitu ad tria milliaria Muro ingentibus faxis veterum more compacto, situ inuio, & decliui tota patens longè inuentibus, via tamen Palatijs Nobilium decora, Strata, lataque; Populus supra cæteros Clanarum Diues ad opum coaceruationem propensus, Mons Oleo, Vinoque, planicies frumento copiosa; alit incolarum supra duodecim millia, gentem eloquio nihil Hetrusco, non nugis agentem, propositi tenacem. Sedem fuisse *Coritibi*, hoc est Hetruriæ Principis Hastati, Romanis *Quirini* credit *Silius*, & vnam floruisse de duodecim Principibus Ciuitatibus comunissima est opinio, & comprobant *Stephanus*, *Linus*, & pacis fœdera cùm Aretinis obtulisse, & plurimum exornat *Dionysius*, vbi etiam fuisse Romanis deductam *Coloniam*, & *Cortona* denominatam. Opinantur D. Romulum D. Petro transmissum Christi Reparatoris doctrinam Cortonæ patefecisse, Diuis postmodum fratribus Per-

Volater. lib. 5. & 33
Iunian. mal. de verb.
Propriet. verb. Coritus.

Sil. de bell. punie.
lib. 4. 5. & 8. ibidē
Pet. Mar.
Ridolphin. Rec.
p. 1. cap. 15. num. 43.

gentinis Donati Episcopi, ac D. Musciolę Sanguine Clanarum regione confirmatam.

At Longobardis propulsis libertatem est
 assecuta Consulibus creatis ob flagitio-
 sas Ghibellinorum incurſiones, sum-
 ptis armis, vt de propinqua regione ex-
 purgaret Farnetellam deletis ijs, in qua
 Sedem delegerant muro nudauit; &
 cum in dies finitimis grauis fieret æ-
 stuantibus ibidem ad insaniam partibus
*cum vergentibus Imperijs satis nihil pra-
 stare fortuna maius possit, quàm hostium
 discordiam, quibusdam rogati Aretini
 cum sæpè inter accolae odium exemplo*
 Philippi à Græcis in auxilium acciti
 nocte inopinantes aggressi victis aduer-
 sis vnus gratulantes, & victores anno
 1258. disperdunt muro diruto fortunis
 exutis alijs, alijs in exilium multatis,
 bonis Ciuibus, Proditoribusque perem-
 ptis simul, quos ne in Patriam arma ca-
 perent, & multò minus in eam vete-
 res æmulos euocassent persuadere satis
 poterat Affricanus ille, nec etiam in-
 gratam Patriam vltus, nè ſileam Te-
 mistoclem, qui nè Persarum, ad quos se
 rece-

Tac. de more Germ

Iust. lib. 7.

Maleſp. hist. Flor.
 2p. 160.

receperat arma ferret in Athenienses
conciues ingratissima quamvis proscrip-
tione ad necem ipsum insectantes vi-
tam ipsam potius spontaneo veneno
abrumperere non verentem .

Valer. Max. lib. 5.

Sed per triennium vexati, aut libertatem,
aut ultimam Sortem experiendam cen-
sent, ac Duce Vgutione, cum se exi-
munt ab ijs, in deterius ruunt, nam
sub Duce *conuulso*, ac *mutato vi domina-*
tionis, quo vsi sunt ad libertatem sæ-
uiorem Tyrannidem experti sunt quip-
pè Senatoribus, insensus vi matronis,
adactis ad turpia, ad omnem libidinem
effusus, & Verre Tulliano rapacior,
ciues furtim, & palam quoque iugu-
landos comisit. Eodem tandem obrun-
cato, libertati litarunt, quam Henri-
cus Septimus de anno 1312. dum Cor-
tonæ moraretur, Populo acclamante
iuramento firmavit. Regem Ladislaum
qui in Florentinos expeditionem fe-
cerat armis arcent fortitèr à Menijs
Ciuitatis, ijs Beata Margharita palam
visa, qui in ultionem agros, villasque
depopulatus obsessos acriora pasturos
arbitrio recepit, Cipitate post biduum
Floren-

Tac. ana. lib. 6.

Florentinis vendicta vili pacta mercede scutorum septuaginta millium, sed rerum ordine, ac variantibus fortunæ iucibus, initis capitulis Senensium Patrocinio tuta, vnâ cum ijs Perusinis, Urbem obsidentibus nunc victa aliquandò victrix cum Republica magni nominis manus conferendo amplissimam Gloriam est assecuta.

Tac. hist. lib. 2.

Verùm cum quidam victam armis libertatem in dominationem vertissent (vetus enim ac iam pridem insita Mortalibus potentis cupido cum Imperij magnitudine adolens, erupisque) cunctis Rempublicam Florentinam congestis studio pecunijs asiduètem, veluti destinatam rerum Dominam adulantibus, vnum id refugium nacla ad omnimodam deditiorem diuturnæ spe pacis allicitur, Senensibus ad comunem libertatem vindicandam, miserioremque in dies futuram seruitutem auertendam ad arma, proruentibus etenim Cossinus primus acriora parans quippè bellum habere, quam gerere malebat, & nihil magis festinatione inuivius, ubi facto magis, quam consulto opus esset, vt contemptum rei suæ elatis hostibus

Tac. ann. 15. hist. 1.

stibus demeret conscripta prius verbis magnificis Epistola, qua nitebatur Senenses à Gallorum Societate disrumperè, & cognito satis ijs curas Florentinorum palàm esse, Galeottum Cortonensium Capitaneum subsidio misso ad Licinianum Oppidum oppugnandum dilegit, qui ut occultando facinori nox adhiberetur solum insidiarum remedium esse, si non intelligerentur ratus, gentem peditibus ter mille obtestans vindictæ properam haud facilè vinci, ni repentinis hostibus circumnueretur; admoto agmine occurrentes, incolasque catenis coercet, nè nuncius inopinantes, & ad tollerandas obsidiones paratissimos accenderet, auditisque exploratoribus portas, nè dum de more patere, sed alto noctis silentio cuncta obuolui audiùs progreditur, Oppidumque inuadit, dum interim somno exciti Lucinianensium Iuniores, ac euentu territi fugantur. Strenue præ cæteris Christoforus Ristorius arcium Præfectus, validiori Ciuium manu tutus ictibus bombardarum, ac flammis missilibus suos firmiores reddere, conuocare aggressus.

Ninus bell. Ital.
loc. cit.

aggressus, hostiumque audaciam infringere, ut superesse adhuc vires pateret, & ipsos extrema passuros; aulurosq; Galeottus instare percussis, sternere obuios, quidam excitati prospero pugnatium clamore, qui modò per agros faga palabantur, pugnae se miscebant, repressoque aggressorum impetu multa parta cede ad arcis veteris defensionem properabant, Cortonenses aut victos in deditionem accipere, aut expugnare deposcunt, sed ipsis ad exequendas oblidiones, nulla cominus audacia, ubi promouere Scalas, & machinamenta inciperent facilè detrusi erumpentibus nostris ceduntur. Sed terrore obstructas quorundam mentes Ristorius spe, & certi praesidij illexit, & futurum (ut accidit) nè Ætruria armis ingrueret Florentinos ceptis cessaturos; efferratique Cortonenlium animi Domum Praefecti ad Ianuam S. Angeli, veterumque monumenta obseruata igne immisso perdidere, iactura equo recepta animo gnaris se debere plus Patrie, quam fortunis.

Ciuitas praeter ceteris Italiae vetustissima
sub

sub Vigilio Anno DLII. legitur Iordanus Episc. Cortonenlis Anno mcccxxv. iterum Ioanne xxij. Episcopo donata, Patria Beati Vgolini de Zetlinis, cuius è corde tria lilia florere diuinitus. quæ cæcis lumen tulere, ægris leuamen alboris, odorique excellentia, ac D. Margheritæ membris vsque dum à corruptione exemptis, Beatæ Veronicæ, Beati Guidi, Beati Augustini, Ægidij Cardinalis Bona ab Annis 1172, Siluij Card. Passerini Umbriæ Legiti, ac Iacobi sapientissimi Perusiæ Episc., Syluij Passerini Archiepiscopi Cosentini, Illustrissimi Abbatis Mancini ob dexteritatem, prudentiam, Comitatem Serenissimæ Medicæ Familæ in Vrbe Aduocati, & à secretis, ac Ridolphini recentiorum praxi de legali disciplina emeritissimi, D. Aduocati Baldachini Florentiæ pro Sancta Sede Nuncij Auditoris, Aduocati Antonij Coratij I.C. Principis, ac æquè inter Pictores celeberrimi Petri Cortonenlis, aliorumque plurium æquè clarissimorum de nobilissimis Familijs Petrella, Passerina, Zafferina, Laparella,

F

la,

P. Torellus Secul.
Aug. To. 5. fol. 593.

la, Serangela, Tomafia, Sernina, Alferia, Maneina, Ridolphina, Baldella.

Manno. de Situ
Floriani.
F. Fortun. Cron.
Mont. S. Sabini.

Ann. Viterbien. su-
per Beroſ.
Genebar. fol. 26.
Cluer. li. 2. fol. 565.
Blond. Ital. de la-
nua.

Propè Clanas Fluvianum alijs Folianum
Incolis Foanum, Fanum olim Deorum
Templis, iactant forum Iani, Lucinia-
num Lucum Iani Tusciae aureo saeculo
Regis, ex Colonis Arinianis Annio
ex suppositis Beroſo, ac Catone con-
fictis, quem fabulosum, leuemque ar-
guunt Cluerius Genebardus; Oppida-
que Iano dicta pueriles nugas censuit
Blondus. Vasto cingitur Territorio,
alio Incolarum circiter quatuor milia;
apud quos inimicitiae graues esse be-
reunt ad rixas amicis, foeminisque ac-
mis, fustibusque accurrentibus, leues
verò nunquam. Terra honesta, & co-
piosa prae alijs venusta, ter hostibus
ferro, igneque amissa, ac nece Carlot-
ti Orſini memorata expugnato Senen-
sibus Oppido; sub Florentinorum Pa-
trocinio merum, & mixtum Imperium
sibi inet vsurpauit arbitrio, cum Luci-
nianensibus spatio ferè annorum cen-
tum armis disceptauit de finibus, Com-
missarijs Florentinae, Senensique Repu-
blica;

blica, pro pace utrique incassum missis, neglectisque; caelis plurimis ex Oppidanis militibus Florentia ductis planitiem, ponte diruto (de quo Senarum nuncios cum Florentinis conquestos refert Dathus) cum iniuria pactionibus violatis curant Fluuiianenses mergere aquis palustribus. Lucinianenses duri ad arma accurrunt, victos pulsan Fluuiarum vsque, ianuamque Castri occurrentem, igne, tormentisque quatunt in Colle Cimabello cum Custodibus arcem designant, quod illi ægreferentes cum Florentinis palantes aggressi sternunt, sub ianua exactis diebus colapsa, ossibus pro cemento oppositis. Lucinianenses eorum captiuos in frustra scindunt, diurduntque. Verum Iacobus Cardinalis Papiensis Senensibus, Florentinisque rogatus anno mcccclxxij. etiam iussu Xristi IV. Legatus missus in Ecclesia Sabina residens eorum ceruices, nec precibus, nec minis flacti posse conquiritur, *Amphionis* inquit ille, *Cythara*, *que monisse saxa sunt dicta surdum in has Valles cecinissent, quid agam tam nescio, diutius hic esse de-*

Dathus epist. fol.
207. ad 229.

Papien. epist. 46j.

Papien. epist. 449;
 & 450.
 P. Ciacconius vita
 Pij II. cum additi.

corum non est, miserum quoque abire, miserrimum hos infelices in vita discrimen relinquere, pronuncianti, quod neutri placeat non futura tanti operis Bessarioni Cardinali Nicano pacificatio Burgundi, ac Galli, eos cum increparet, refert quendam Loci, (quod Serbatistæ tribuunt) excipientem, an nescis Cardinalis in hanc Vallem, nec Moysen unquam, nec Iustinianum venisse leges nostras arbitrio nobis ipsis imponimus, & quidem ad arbitrium ferimus, tu credis Latinis hic, aut Tusci moribus vini, Serni esse Ciuitatum nostrarum cum Imperio volumus, cuius merces est pro ijs belli tempore intrepidè mori. Verùm septuaginta, & ultra lapsis diebus cōtractibus hinc indè patfactis pro manutentione in possessionem latæ Syluæ Paternensis Collium Cimabelli, Cetinarum, tractusque à Ponte Arenarolo ad Vallem, quæ semita propè Podiolum Fluennæ, viamque, qua aditus patet ad Betrolam, re ad desperationem inclinante Columba candoris immensi à Septentrionibus lapsa supra ipsum Conuentū in flammæ est resoluta, quod pacis omen

omen fuit, statutique fines, hilarique
 Papiensi gratulantes, nec ampliùs ru-
 des, trucesque ramis oliuarum occur-
 runt Xisto restitutori pacis sedulò be-
 nedicentes Habet exuias D. Bonifatij
 florere Benedictus Prædicatorum elo-
 quentissimus Orator, cæterique de Do-
 mo Peccia, ac Serneria intèr nobiles
 Senarum fastis commendati.

Ad meridiem Graccianum vetus ortu B.
 Agnetis inclitum.

Acer mons, pollensque Politianus Da-
 rho Pollitianum Ciuitas, qua nil mol-
 liùs cælo, nil vberius solo vertice
 Montis platea in planitiem ad arcem,
 vsque diffunditur, Palatijs communis
 ac clarissimarum familiarum Nobi-
 lium, Ricciorum, Thaurusiorum,
 Antonij Cardinalis Montium Conci-
 uis exteris iucunda, temploque extrà
 Urbem B. Virginis marmoreo, reli-
 quum Ciuitatis in decliuè situm. Accole
 vltra nouem millia.

Ciues generose nobilitatis, ac memoria-
 rum Studiosi graues plurimi, inter quos
 ratò discordia detecta concordia nun-
 quàm, quique in comitijs summa ope
 nitun-

Papien: epist. 464.
 In laudo an suem 7.

Dathus epist. lib. 3.

Tac. Ann.
7 rai. Buccol. re-
lat. Par. cent. 1.

nituntur reliquos in sententiã ducere, itã bonum publicum, vt in plerisque negocijs solet priuata gratia deuictum, cum *sanctius, acque rectius olim pronisum, & ea, quæ conuerterentur in deterius mutari*, hinc aucta, receptaque ad tempus onera publica, vt passim in quorundam Locorum conuentibus non sine lacrymis, & ærumnis Populorum diũ mausura, Facundi, Solertes, eloquio materno grati, in quibus Specie, habituque Corporis venusto ritẽ arguitur qualitas mentis, Senensibus moribus pluribus haud dissimiles, sub quorum miti Imperio, & iuxta rerum Causas Societate foedere tamẽ inæquali compacta, exactis illis fœlicibus Sæculis aucti, datisque immunes; qui que in Vibe decorantur muneribus auidi Patriam, & gloria illustriorem reddere, & opibus affluentem, vt ingenio Accolarum, maxima quæque Ciuitatis dignitas, ac fœlicitas singularitẽr tribuenda iure sit, & equẽ Magno Viro Ioanni Cardinali Riccio Reipublicæ Litterariæ munificentissimo Mæcenati, Patriæque Patri, qui intẽ egregia pietatis,

ratis, animique magnitudinis monu-
 menta in Pisana Accademia, Colle-
 gium Riccium amplissimè struxit ere
 suo, vt Conciuium Puberes præclaræ
 indolis eodem alerentur corpore, &
 ditarentur mente rudimentis litterarû,
 quas innumeri profectò acutissimi Iuue-
 nes assecuti sunt, humanis litteris, pri-
 misque Scientiarum principijs fidelitèr
 imbuti Collegio Sapientissimorum Pa-
 trum Iesuitarum ad pleniorum Ciuita-
 tis decorem ibidem piè degentium.
 Vrbis Doctores Equites Diui Ste-
 phani, ac Melitenibus insignis Eccle-
 siasticis Canonicis, cæterisque Digni-
 tatibus, ac Regularibus Institutorum
 complurium nobilissima, quæque non
 sinè inuria alijs quibuscumque post ha-
 benda sit; habet Foeminas luxus curio-
 sas lepida venustate, & multum loque-
 la frequentes; fortitij, ac munimen-
 to tuta, maris clavis, præceptis cingi-
 tur duorum miliarium ambitu. Ciuium,
 Colonorumque industria in sterili-
 bus circum Collibus vineta plurima
 Sepibus distincta, quibus non longè
 seric Arborum super Vlnos, & Popu-
 los

los maritantur vites, sed arundinibus
 loco productis infimul propè solum
 commissæ solis radijs patulæ, & inter-
 dùm terræ pluuiæ humiditate, ac reque
 Cœli, Fluminum, Clari, Trasymeni-
 que ex cristallinis humoribus lumino-
 perè hilari, ac beato enutritæ vites al-
 bas, rubrasque gratia electissimas pin-
 gunt sapore mediocritè vinoso, subdul-
 ci, mordente, odorifero, incautos, &
 vini coloris albi aquei lenitatem par-
 uihabentes in ebrietatem lætam, & ri-
 diculam trahunt, vinum capiti amicū,
 nutriens, non reijcitur stómacho, nec
 remoratur urinas. Clancianense quo-
 que sapore, & lenitate gratum, sed
 album non equi vigoris, odorisque,
 quodque exigua aqua adulteratur, vel
 extiuia nunc in poculis gelidum dulce-
 scit, deficitque. Superat etiam tam
 copia, quàm gratia vinum album
 Lucinianum, rubroque Stómacho ma-
 gis leue, firmiorisque æstimatur sub-
 stantiæ pelago, ve Xuris, vasisque agi-
 tatū resistit; at si ex collibus viniferis ac
 amenis, qua supra abundè Lyciniana,
 & pacifera autumnat oliua vitibus ami-
 ca

ca exigua albi Perusini, ac Vernatiæ
 (sic vocant Incolæ) portio miscetur cum
 Vaiano Nigro, ac Calabrenle tam
 colore rubro perspicuo, quàm gratia
 multa in potibus, odoreque amabilis-
 simo, nè dum Politiano studio veriusq;
 Populi in conuiujs comparatur, sed
 seruetur tutè subsequentijs annis hau-
 stu meliore, idemq; remota febris ægro-
 tantium vsui accommodatur ob gene-
 rosas virtutes, parce tamèn permitti-
 tur, & sub nomine Politiani auidè bi-
 bunt exteri indistinctè. Paritèrque Mu-
 scatella tã alba, quàm rubra equè accepta
 gignit Colle, ac Vandalia cum Choór-
 tibus à Gotorum, Vandalorumque va-
 statione, vt aiunt Lucinianensium Se-
 niores nomen sortita. Cæterùm, qui
 Lyei Scyphis indulgent, vtrique faten-
 tur ea, qua pollent libertate vnica vini
 Liciniani amphora desupèr auara ma-
 nu aqua superfusa ocius amoueri sitim,
 quam pluribus Poltriani lenioris pala-
 tum, gustumque mollitiæ quadam pri-
 mis haud detecta potibus, mixtaque
 plurium vuarum luxuriè implentibus,
 nequaquàm satiantibus, atque pretio

rariori quæsitis. At si, qui Lucinianen-
 sum in dies sincerum bibunt post pran-
 dium turbidi, atque solati euadunt ad
 iurgia prociues, deque impertinenti-
 bus, rebusque arduis saniorum inlagi-
 nem exigentibus; Reliquique cûrisigna-
 ri ve plurimum, segnesque, qui se cre-
 dunt doctiloquos, redere, & cum ita
 inter se palam disceptantes, submo-
 uens risum, prouidumque silentium in-
 dicunt studiosis inuisam, quorum *diuina*
 in illa ditione clarissimi Vicarij Vallis
 Clanaquæ *relictibus*, nemo laudibus tol-
 dere, procul esse, & dentibus frendere.
 Pereuntes quoque passim venæ frigidis-
 simi humoris Villatum Politianensium
 commodo, frumenti quo laudatissimum,
 ac candentem panem educunt exteris
 acceptissimum, rerumque ingens copia
 per latissimam comitatum circa Lacus,
 ripas Salarchi, montiumque radices,
 & innuit Strabo ad *agri beatitudinem* ho-
 cedunt *Lacus mugni*, & permulti, qui
 multa piscium nutriant obsonia, & pa-
 lustris auiculas, non modicum etiam cre-
 mium, papirusque, & vltia copiosa.

A quo originem duxerit veterum histo-
 rijs

rijs ignoramus. Recentiores putant à
 Laerte Porfena, qui ad vitandam pro-
 pe Clusium infectam Paludem in illis
 collibus *Clusinus nanas* Plinio relator per
 villas deduceret, & hinc argumento
 murorum structurae veteres, platea sub
 ædificiorum fundamentis defossa, &
 vinum prædulce, quo putant allectos
 Senones ad Clusij euerfionem cum Po-
 litis Ciuitas municeps Græcis sonet,
 quod anceps visum Gamurino opinan-
 te Clusium vetus Oppidulum esse ad
 montana Arctinorum, quo prænobili-
 taræque circum Calentinæ (quibusdam
 Clusentinæ) regioni nomen indictum.
 nouos verò Clusinos Porfena maximo
 imperio, ac pecunijs præpotente per
 horam Clanarum conductos, ubi nunc
 Clusium Ciuitas abrupto monte sita,
 natura, ac paludibus præmunito, vt
 Vulzinijs, Phaliscis, ac Romanis ille
 propius inesset ferendis auxilijs, vel
 incursionibus paratus, & est coniectu-
 ra inter Salpinates propè Orbeuerum,
 ac in finibus Vulzinentium mons ma-
 gnis saxis circumseptus latinè Incolis
 Aix Regis Porfena. Sed ob angu-

Vghel. Ital. Sac. de
 Episc. Polimano

Clueri. Ital. antiq.

Strabo loc. cit.

Fran. Sans. de an-
tiq. mundi, & super
Sempron. Annij
fol. 63.

etiam Clusam denominari arguunt mo-
derni; Pagumque rusticis mansionibus
informem, nec vlllo vnquam tempore
veterum, recentiorumq; historijs com-
probatam loci dignitatem, aut vesti-
gium murorum, seu turrium designa-
tum in argumentum vetustatis, & de-
scribit Strabo *ad montana extas Aretinum*
MCC Roma distans stadijs Clusium DCCC
Clusentinum verò, vt iugis montium
asperis, nemorosis, & inaccessis ob-
clusum itadijs ID. longè à Clusinis de
veteri extitisse Aretinorum dominatu
consensu traditum, vt ineptè ex com-
mentarijs Sanlouino falso ascriptis su-
per confictas Fratre Annio Sempronij
antiquitates amissas à pluribus sæculis
eum detrimento veritatis obstruatur
probatio Clusentinos inter Clusinos
nouos haberi, quo auctore, Ducequè
editos ignoratum propè Mænia Prin-
cipis Gentis Aretinæ supra ceteros Cla-
narum præpollentis armorum gloria,
vetustate, lataque circum ditjone, & in-
nata Accolarum proteruia vltioni pa-
ratissimæ.

Alij fortasse verius putant Politianenses
post

post Sillanam proscriptionem, Vrbiū-
que, excidium inter nouos Clusinos,
Ciuesque profugos recenferi, Plebem
verò, vbi nunc relicto Clusio transCla-
nas Ciuitas Plebis diffusam.

Cluerius ad *Strabonem* itinerario Anto-
nini inter Clusium, & Aretium men-
sura stadiorum credit Montem Poli-
tianum, quo nec ipse edicit argumen-
to, nec ego assequor coniectura cum
eadem distantia de alijs, vt Gracciano,
ac Fullonica verificetur. Equè clau-
dicat *Onuphrij* temerè dictum fuisse an-
nis *mm x vii j.* ad suam ætatem Lan-
derico constructum, ac improbata *Vo-*
laterrani Opinio Zenobium Lander-
rici Romani Senatoris Filium anno
c c l x x. ab orbe redempto D. Donato
Episcopo Aretino baptismo ablutum
donasse Basilicæ Episcopali Politianum,
Corfilianum, Fluttianum, Secianum,
Lucinianum eodem condita, & Viris
Romanis, vt ipse credit denominata,
vt Lucinianum à Lucijs, comprobat-
que ex quibusdam confectis tabulis A-
retinis, ac Instrumento anno *m l x x x i ij*
ab Vrbe condita tertio Valentiniani con-
fetto,

Cluer. loc. cit.

Ital. antiqu. L. C.

Onuph. fidel. C. . .

Lib. 5.

Vghell. Ital. Sac. de
Epif. Aretinis.
Bencius hilt. Polit.
Thomaf. hilt. Se-
nen. lib. 4.

Tomaf. lib. 1.
Sigon. loc. cit.
Stralere lib. 1.
Vghel. de Epifc. Se-
nenf.
Volater. lib. 5.
S. Antonin. hilt.
Flor. part. 1.
Blondus Ital.

scilicet Quoddam ad litteram relatum ex
probabilibus coniecturis falsum con-
vincunt Vghellius, Bencius, Thoma-
sius; cum Annus in lxxxi i. cadat
sub magno Constantino, & nomen Lan-
derici, vel fictum, vel Longobardum
pluribus indicetur, nec utroque Con-
sule, nec Valente Valentiniani Colle-
ga enunciatis ex recessu a consueta for-
ma eliciunt falsitatis indicium; cum
etiam abs re in eo legatur conditum à
Romanis Castrum Senense tempore
Bruti Consulis, quod nec Volaterrano
probat, autumantque Tuscis itru-
ctum loco adeo vberem, & munitum, qui-
dam valido in antiquis nominis argu-
mento dictam Senam Senonibus in-
felicibus illis agris excurrentibus, &
dederunt potentiae materiam Russel-
lae, & Populonia finitimae quondam.
Urbes euerfas, opinatur Blondus à lex
plebibus propin quarum Urbium per
Ioannem XIII. deducto Episcopatu no-
men derivasse; non docto, quo prius
nomine vteretur merito Volaterrano,
atque Alberto improbatum cum in graeco
Tholomei Codice Sena Mediterra-
nea,

nea, *Plinij* verò Colonia Romanorum
denominetur; Cluerio Colonia Iulia,
& ob eandem rationem fabulosus euin-
citur *Villanus*, qui à Carolo Martello
dictam cenfet, relictis ibidem Seni-
bus, ac Valetudinarijs commilitibus, vt
miti aeris benignitate, Collium luxu-
ria, ac Frontium falubritate refice-
rentur. Non conftito, quo titulo; quo
iure poffideret Zenobius ille regionem
latam, vberemque Supremo rerum Do-
mino Valentiniano; nec de originali
exemplaribus varijs; & recentis latini-
tatis methodo, infuetisque claufulis
fufpicionem patefacientibus, etiam in
verifimilis vifa, ac æquè scandalofa,
Idolatriæ donatio palam, & coram Te-
ftibus, grauibufque Viris in Instru-
mento habitis Damafco tunc Pontifi-
ce, vt afcribitur, miffis, D. Donato pau-
pertate Chrifti inuifo inter Martyrès
afcripto. Quæ castra fuiſſe, & à qui-
bus Romanorum hiftoria relatis deno-
minata, nec nomina euincunt. Cor-
filianum fabulantur à Corſo, plerifque
ignotæ Originis Pij ortu, ac nomine
decoratum, Secianum alijs Axianum

Thomas. lib. 1.
Vghell. L. C.
Bural. de Epifc.
Aret.
Bart. in l. 1. de falz.

ab Axe Deorum Delubris; Fluvianum propinquo Glanis fluvio, Politianum græcè Politis; Lucinianum à Silla, qui Lucius dicebatur, quia nomina ab insigni nempe Ducibus indicta Castris, fluentis, & regionibus, cum quorundam huius denominationis ex priscis Ducibus, qui ante Zenobitum factis cessere lapsu Sæculorum, cur relicta nomina, nec aperiat Volaterranus: cum felicitas Imperatorum, ac recens gestorum fama de alijs obliuione sublati nouam fieri memoriam à Romano Senatore locis Latio finitimis non sine iniuria pateretur. Sed Modernus illè, & post eum scribentes, vt aues inconsulto volitantes, suæ tantum ædidit ludicia credulitatis, cum priscis ætatibus conderent Vrbes paruas, & descriptione *Augusti, Antonini, Plinijque* recensentur, quæ publicis vijs, vel capitulis locorum, re, situque memorabiles, nominibus Castrorum nouitate rerum corruptis, & sensim æquentur imis summis, quod de tam speciosa Ciuitate verificatum planè est, quæ Florentinorum, ac Senensium gliscente potentia

tia modò his, modò illis cessit in præ-
dam, modò libertatem assecuta, do-
nec Senenses daturæ paci breui bel-
lo consulendum rati Politianum Clu-
bus acerrimè defensum anno mcccxxij.
in desolationem relinquunt, Floren-
tini agrum Senensem depopulantur ea
conditione pax firmata muris Politia-
nensibus in priori forma restitutis, No-
uam bellorum materiam emulatione
excitante ob Politiani, Luciniani que
munimenta, locorumque consequen-
tiam partibus hinc inde æquè decerta-
tum, quia, ut inquit *Podius* ea quoque
ætate *Lucinianum dines*, & *potens indi-
catum*, & *locum summa consequentia*, *Clan-
nim Vallis Clanarum*, ut auctor est *Cinus*,
Roseusque, & coràm Arbitris causæ
discussa Politianum Florentinis, Luci-
nianum Senensibus adiudicatum, quod
de anno m c c l x x v j. Sententia
Bononiensium venditis per Aretinos
Oppidorum Iuribus Republicæ Flo-
rentinæ relaxatum fuit, sed Galeazzo
Vice Comite primo Mediolanensium
Duce Senis, Lucinianoque in gratiam
receptis reluctantè eo, quia (ut censet

H

Plati.

Matasp. hist. cap. 7
119. Benc. lib. 3. in

Pogg. hist. Flor.
lib. 3.

Excl. Reg. in d. 11

Cinus Vita Cosi-
mi Primi lib. 3. fol.
180. 190. lib. 4. & 5.
Mamb. Roseushist.
Neap. lib. 4. part. 2.
Ad Tarcag. part. 3.
lib. 6.

P. Bassus de No-
bilit. Mediol.
Pius III. Annal.
Senenses lib. 7. in
Bibliot. Nobilis
Francisci Picolo-
minci Senensis.
Malcuolt. li. 10. p. 2

centia, gloriaque triumphalis, antiquioribus Dominis restituta Clauarum Imperio. *ut in eod. supradicta. p. 100.*
 Sed iterum ad libertatem relatis animis Pecoram familiam de Ordine Senatorum Politianenses armis pellunt, & eorū Catolo in ea Ciuitate cum copijs moram agentē, Senensium detestatae, cognitumque Oppidanos, patres ijs, qui *neq. totam libertatem, neq. totam seruitutem pati possunt*, & licet casus daretur, ausuros Senensium denique patrociniū restituuntur, conuentione lata, sinant Politianenses praesidijs Senatorum arces praemuniri, de cetero eisdem inero, & misto Imperio, ac ciuilitate Senensi elargita, cum Ciues primi, ac secundī gradus inter Nobiles reputarentur. Demum Fullonicam expugnant, ac Turritam quatunt, sed de anno m. c. c. c. l. i. j. Luciniani Terram obsidere cum praesidio Florentinorum arce receptorum adorti, ut faceret *Ninus* Lucinianensibus strenuē pelluntur, profiganturque Politianum vsque, acieque Clusinatorum victoribus missa Flauiani Territorium diripitur, Villa diues Puteana,

Tac. lib. 1. hist.

Thomas lib. 7. p. 1
p. 100. T. x. l. 1. A
camp. p. 10. p. 100.

Eques Ninus de
 bellis. Ital. lib. 6.
 in eadem Biblio-
 theca Piccolomi-
 nea.

in qua nati, & in qua suscepti sumus: Card. Bellarmino Ecclesię fulcimēto, Roberto Card. Nobilio Purpuratorū maximo in flore rerum extincto, Ioanne Card. Riccio, qui defuncto Pio IV. parū abfuit, quin Pontifex renunciaretur, Francisco Maria Taurusio Cardinali, ac Iulij Tertij Nepote, de quo Leo Vndecimus; *nulla unquam, inquit, naturam speciosa valenta credidisse*, qui eodem florentes sæculo amplitudine, probitate, fama decertare videbantur. Marcello deniquē Secundo de nobilissima Ceruinorum familia, qui Prædecessorum gloriam attigit, superauit, posterorum spem deiecit, quorum asequuntur vestigia R. P. D. Antonius Ceruinus Politiani integerrimus Antistes, R. P. D. Franciscus Taurusius inter Rotę Romanę Auditores doctrina magis, quàm ordine primus, R. P. D. Iulius Riccius ab Innocentio XII. motu proprio inter Domesticos Prælatos accitus, pietate, ac morum suauitate Patrię ornamentum; an omnium summos Doctores, primis inter Minores dignitatibus decoratos, an Duces, plurimosque in
 histo-

historia Politianensi per Beneium re-
 los, inter quos Vincentius Nobilius p^{ro}
 Serenissimo Cosimo Primo Militum
 Præfectus, ac Thorus Cavalerius de
 Pecora à præualidis corporis viribus, in
 signijs Tauri arreptis, Taurusius cogno-
 minatus Caroli V. militum custodiæ
 Magister? an etiam P. Magistrum
 Franciscum suæ Celsitudinis Serenissi-
 mæ Theologum, typis Theologiæ
 thesibus vulgatum; an P. Magistrum
 Cecharum in academia Pisana Theo-
 logiæ Lectorem primum, questio-
 num discussione subtilissimum, Ciuitas
 æquè exactæ integritate vitæ laudatissi-
 mis clara, D. Agnete, B. Paulina,
 B. Margarita, Beatis Angelino. Dane-
 sio, Hieronymo inter Capuccinos Ve-
 nerabili, B. Bartholomæo, Philippo, Ioa-
 ne, Francisco, B. Iacobo Pagnino, alijs
 que pluribus in annalibus ordinis Do-
 Francis sanctitate, & doctrina per-
 spicuis.

Mons Latonæ vulgò *Torone* vocant Inco-
 læ ad *Statuas*, Idolorum Simulacris Va-
 tibus venerandus conditis Porcenæ
 Thesauris præstigijs horrendus Anum
 nugis

nugis natis fabulosus, dirutis magnis
 faxis strata in apice Platea aeris hilari-
 tate periucundus.

Ad quatuor miliaria Clancianenses, quasi
 cis Clanas, generoso vino hilares,
 venationum amici ad æpulandum præ-
 das conveniunt insimul, ad Balnea egro-
 ris saluberrima confluentibus exteris,
 Plinio Clusina leuiores his, quæ Op-
 pido Sancti Cassiani fundit tepens Fi-
 concella sulphurea, crassiorique vena
 fluens, incuria olim aqua pluuiæ infusa
 vehiculis, adulterata, nec capiti, nec
 amica melanconix, quæ litteratos stu-
 dio fessos, ut plurimum torquet acri-
 ter, Exteris pluribus, ut fama, ac se-
 pulchrorum inscriptiones loco faten-
 tur tanquam ad vada Lætea haurienda
 transgressis.

Decem hinc miliaribus ad meridiem præ-
 rupto Monte Clusium in longum se-
 portendit vnus circiter miliarij muro-
 rum ambitu, via non inornatis Nobi-
 lium ædificijs decora, collis iugum, mō-
 numentis, ac reductis, quos Theatra-
 les vocant, signa habet veteris maie-
 statis, qua Ciuitate generosam iactant
 origi-

originem Plebenſes, Camertinenſes,
 Cluſciennes ſub ditione Peruſinorum in
 finibus diffuſi Politianenſes, ac Tarqui-
 nienſes conſanguinitatem, reliqua vete-
 ras Etruriæ Populorum capita, nè dum
 gloriæ incrementum profeſſæ ſunt, ſed
 compreſſis hoſtibus pacem, & ſecuri-
 tatem. A Romanis, quibus decertare de
 Imperio non dubitauit Colonia ducta
 Longobardorum iugum paſſa, in qua
 Duces Ildebrandus, ac Reginaldus, &
 ſucceſſiuè plures; priſtinæ litauit
 libertati uſque ad Senenſium, ac Flo-
 rentinorum propugnationes, à quibus
 in vltimam deſolationem deiecta intèr
 anguſtos muros haud vulgare variantis
 fortunæ exemplum. Cum attritis viri-
 bus Etruriæ Principum Ciuitatum,
 Piſanis nimirum Cortonenſibus, Arc-
 tinis, ac Politianenſibus à Republica
 Florentina poſt varios rerum, ſæuien-
 tiſque fortunæ caſus ſub Imperio ac-
 ceptis, anno M.DLIII, Petrus Stroz-
 za è Mirandula maritima Senarum ſu-
 bit, iuniores deſcribit conuectò priùs
 ſtratis Campiliæ, ac Roſſeti, Ruſella-
 rum euerſione dicti, auctique, agris
 vberibus

vberibus, comineatu. Marinius ex
 Marchionibus Mediceis Cosimo intel-
 lecto secus, quam par erat belli exitus
 subdubius, nec militiæ apparatu nume-
 ro, egregijsque Viris præstanti satis fi-
 sus inuictam Principis mentem ad con-
 silium reuocauerat, citi subridens Cosi-
 mus ait maiora pericula ingenio, sed ere-
 cuncta Maioribus nostris victa manent,
 opes dudum thesauris Reipublicæ coa-
 ceruatas ad hunc, in quo consistimus
 finem, bellumque ob emulationis cau-
 sas penitus obtruncandas sub clauibus,
 manibus, consilijsque tuis relinquimus
 in te spes Reipublicæ, ac sælicitas do-
 mus nostræ. Marinius ex gemmarum
 auri, argentique pondere præpoten-
 tiam, & victoriam auspicatus, pecunia,
 inquit, belli robur, ac fortuna, quæ
 duos hostes bello in longum protra-
 cto, quoscumque, vel fessos eludit, vel
 deditiõni allicit, vt nec turris ahenæ,
 robusteq; fores muniant satis, vel remo-
 tos milites famæ, & re feroces ad emulos
 excindēdos impellit, alacerq; nocte iter
 arripiens per insidias ad portas Senen-
 ses excurrit, sed Laurentij de Castel-
 lione

lione Aretino providi militis cura ob-
 clusis Camulljæ cardinibus illusus in-
 tendit animum ad quoscunque validio-
 res, nobilioresque Populos subigendos,
 ratusque Ilcienſes longè à finibus Flo-
 rentinorum Senenſibus fidos, militia-
 que egregios monte inſedentes muni-
 tiſſimo, nec facile vinci, nec diù reti-
 peri, Lucinianum verò maximo impen-
 dio, ſtudio, rebusque cunctis ad quo-
 ſcunque Caſus inſtructum, Civibus in-
 fractis, bello natis, & fortitiſſis diſſi-
 cile, commiſit Cluſinarum arcium ex-
 pugnacionem ſtrenuis, & præclarissi-
 mus Ducibus Peruſia Summorum Viro-
 rum tam bello, quàm pace ſecundissi-
 ma, miſſis Aſcanio de Cornia ex Ne-
 potibus Iulij huius nominis tertij pe-
 ditum Magiſtro, ac Ridolpho de pri-
 mati, ac nobiliſſimo Domini Petri Ba-
 gliconi genere Equitis virtutibus ma-
 ximis laudatiſſimi, & primis Italiæ Prin-
 cipibus ab intimis, qui equitatus Præ-
 ſectus armatorum quatuor millibus, ac
 generoſa animi ſui fretus virtute palam
 ire aggreditur, hoſtes euocare, & ma-
 chinamenta componere; Sed Aſcanius
 tutio.

tutiora molitus Santacij de Pistorio fi-
 dem tentare, & hostes prodicione in-
 tēcipere, statutaque noctis hora ca-
 stra ad Mēnia admouit; interim Pisto-
 riense Senensibus detecto facinore in
 inimicorum paratis insidijs cadit, Se-
 nisque adductus, Bagliconus in hostes
 sclopos exonerare, gladium educere.
 obuiosque trucidare, & propē portas
 studiosē patefactas progredi ceperat,
 Clusina, & Senensium manus atrocius
 instare, tormentis aggressores cedere
 utrimque ferocitē pugnatum, at dum
 Bagliconus ianuis irumpit, suolq; hor-
 tatur ad cedes à Pippo Ciaia, Tura,
 Zondodario Viris strenuissimis, quorū
 fidei portæ cardines crediti cum alijs
 confoditur. Patres nuncio victoriæ
 recepto, nē inofficiosam Pontificis inē-
 tem Nepote carceribus addicto prouo-
 carent ad Regem Gallorum Ascanium
 properē mittunt, & ad consociendū bel-
 lum, dissidentiaque Civium, Senato-
 rumque intempestiuē obdurata inge-
 nia curas, atque animum intendentes.
 Euangelium Martyrum Sanctæ Mustio-
 læ, Sancti Secundini Irenei, Beati A-
 nonimi

nonimi exde propagatum, iactat Flavianum, anno. c. c. c. l. x. x. x. x. Cæsenæ Episcopum Venerabilem, Gratianum, qui decreta, ac ius Pontificium in vnum redegit, Samuellem tractatu de Sepulchris obliuione vindicatum ac Nobilissimas Familias Ciarâm, & de Deis ob Viros egregios fastis Senatuum signatas.

Tom. li. i. hist. Sen.
P. Landuce. Silua
Ilicetana.

Ad radices Montis Cetonia, seu Scitonium, dicunt Chritoniam, Romanorum Coloniam, Platea decenrè ornata laudatur, ac Beatis Guido, Petro, Herculano, ac Bernardino Ciolo Minutello Sessæ Episcopo, moderno Dionisio Pignattello Romandiolæ Ferrariæ, Bononiæ Subauditore, Rauenæ, ac Frusinas generali Locumtenente; Genuæ, ac Florentiæ Auditore, ac Aduocato Vulpino Reorum Defensore accerrimo, & opinionum Prosperi Farinacci indagatore studiosissimo; Luca Compile eruditione præclaro. Principum à secretis, qui æditis Epistolarum libris in quadam Cetonentibus missa conqueritur insulos concinnu nani-
mos merito, ipsius haud intellecto ho-

nestio-

nestiori suffragio ignarum præstitisse:
 Haud procùl Sarceanum Terra habitan-
 tium numero; supra trium millium;
 fortitio, negotijs, fide ac strenuita-
 te Civium Nobilis, qui valida manu
 obsidione diù pressi, victi nunquam
 exemplo Scitarum, quos ve exornat
 Iustinus.

Viriate animi non numero, opibusque censis,
 vulnere Piccinino in fugam verso
 inflictorum memoria gloriantur, & ab
 origine Cardinali Cennino, ac Patre
 Albertò Oratore literatissimo, ac egre-
 gijs Viris nobilis generis Gotorum, Fa-
 nellorumque.

In aprico Colle Fullonica Beatum edidi
 Anastasium clarissimæ Familiæ Coppulæ
 feudum.

Ad occasum Turrita; quasi vi Turrium
 Patria: modernæ Annibalis Michelij
 Ravennæ Auditoris, ac generalis, ad
 criminalia Lodovicensis Ferrariæ,
 Parmæ, Florentiæ, Genuæ ad civilia,
 & criminalia Auditoris.

Ad occasum Senalunga Terra honesta,
 Prædis Sèdes, plures olim passa va-
 stationes; nobilium quorundam Se-
 nen-

nensium familiarum incolatu euasit il-
 lustris. Scurfianum triste Venatoribus laudatum
 Longobardis nomen relictum. Farnerel-
 la inops. Rigomagnenses dulces elo-
 quio læta fruiunt aeris benignita-
 te; Calcionenses rudes; Gargonfa-
 Turribus indicata. Aretinis ab ho-
 stium incurſu vindicata cum Cle-
 mentis Pontificis ac Florentino-
 rum effertis animis ob nouiter per
 Tusciam in partes discissam excita
 dissidia Napoleone Cardinali Vrsino
 dilecto pacis arbitro Florentinis in-
 peruiaciam lapsis, eodemque interdi-
 ctis, Aretini Pontificis gloriæ cupidi,
 ac Florentinis insensillimi Neapoleo-
 nem in Ciuitate libentius susceptum
 militum decem millibus in hostes ipsius
 ductu commissis ad necessariam, diuque
 nimis protractam ultionem exequen-
 dam impellunt. Sed Florentini de-
 cem, & octo millibus militum Gar-
 gonsam premunt obsidione exitu an-
 cipi; Legatus in nobili, fidoque Bi-
 bienæ Oppido statiuam habuit socijs
 admonitis, & nocturnum iter celerius
 con-

conflgens Florentiam versùs contem-
 dit quasi oppugnaturus, quod extime-
 scentes Florentinorum acies dum ad
 Mænia, patriasque ædes tuendas pro-
 perant incompolitæ Neapolio Nuncio
 monitus in celeritate certam inesse vi-
 ctoriam, sed hostium cædis areendæ
 sollicitus elusis Ducibus Aretij peten-
 tibus pugnæ signum verbis sub dubijs
 vtui beneficij expugnaret inimicorum
 ingenia, interim iisdem transiens
 montibus ab imminente clade tutis A-
 retinos spe futuræ victoriæ alacres A-
 retium ægrè reduxit, Senatus Floren-
 tini donis, ac Nuntijs in grati animi
 argumentum ibidem exceptis impro-
 sperè, populo studiosè in excommuni-
 cationem tabescente, nec Aretinis sa-
 tis si dens excessit rebus infectis.
 Ad Montanā, & Septentrionem Aretium
 Vrbs à prima ad hanc ætatem
 validissima vnà dempta Perusia supra
 Principes Tuscorum duodecim Cui-
 rates Splendorem, Ciuum, opes, nobi-
 litatemque seruat incorruptam; Vijs
 latjs montanis quibusdam, & plateis
 aquis stillantibus, negocijs, Palatijsque
 per-

Vetruvius Archit.

Cluer. lib. 2.

Vghel. de Episc.
Aret. Ann. de An-
tiqu.

P. Ant. Possen. Ap-
par.

perhonestā, ac amplissimo Reueren-
dissimorum Patrum Iesuitarum Colle-
gio de Republica litteraria emeritissi-
morum Ambitu muri ultra tria mil-
liaria, materiam, Structuramque ve-
terem attollunt *Silius Petrus*, &
Martialis cristallina teste Aretine Mu-
nimento prævalido Equitibus, Doctori-
bus, Regularibus, Ecclesiasticis Cuius-
numero cum Comitatu ad XV, millia
nobilissima amenis in campis sita fru-
mento, Vino, cæterarumque frugum
abundè fertilibus. Scribunt conditum
ab Umbris, vel Pelasgis, quidam à Re-
tijs, cum Isdrael Iudicibus regebatur;
Verius Tuscijs, quibus in vberè Areti-
norum agro insedentibus ab Aris Ate-
tium denominatum, Tusci à Thure
dicti, quo in Sacris utebantur Rele-
ctis *Annij* figmentis de Aretia, hoc est
Vesta Vxore Noe, quem modò Vadi-
monem, lanum, Ogigem modò fingit
fabulis pluribus complicatis *Cluerio*
merito inrisus levis, ac flagitiosus co-
gnominatus, & ob eandem rationem
Possenius monet cauendum ab *Alberto*,
Ioanne Lucido, *Nauclerio* ineptijs An-
nians

nianis seductis. Vestigia Amphiteatri Seniores designant, ut reliquam regie munificentiae, cuius latitudo curules pariter cursus, ac equestria certamina expedita suppeditaret impendio ingenti, ut quoque Barbarorum vanitas superaretur ab Italis.

A Gotis, Longobardisque disiecta per triennium mœnibus exuta iacuit, illorumque etiam dimisso fræno in libertatem se asseruit Guelforum, ac Ghibellinorum discissa Studiis Senensium, ac Florentinorum sæpè vexata irruptionibus, à quibus victa aliquandò, & ipsa Victrix De anno m c c l x x v i ij Florentinorum, ac Senensium Aretini fines excurrunt præcipiti impetu armorum, sed hostibus equitantiè Aretium usque progressis hortis, vineis, villisque prostratis, clam è muris erumpunt, ac Senenses, Florentinis monitos, nè Sociis dimissis metu insidiarum post habito ouantes incederent, *compositis cuncta, quam festinantius agerent*, dum gratulantèr ad Licinianum Clanarum oppugnandum contendunt ad plebem Toppi adoriuntur, ac sternunt cæso

K Duce.

Gherard. Voss.
Inghiramus defens.
Antiqu. Etruriz
tra 2. 10.

Ioan. Villan. lib. 7.
cap. 89.

Duce. Sed anno m c c l x x x i x à
 Senensibus, & Florentinis ad Campa-
 dinum effractis eorundem, Guelforum-
 que viribus Senenses Licinianum Aretinorum ope nuncijs quæsitum de veteri Senarum dominatu Patrocini-
 nij foedera subire armis cogunt, in
 Cenobio Diui Francisci pactationibus
 statutis CL. iunioribus pubis sordidissi-
 mæ in obsoles receptis structa Saxi
 Turri, arcuque ingenti ad veterem ar-
 cem intermedio, vtrunque paratis of-
 fendiculis, effossis puteis, horreisque
 interclusis, ad eludendas, vt accidit
 sæpè, Aretinorum, Florentinorumque
 irruptiones; Aucti interim Orbeuete-
 norum potentia anno m c c c v i i j. cum
 Politiano, Sarteano, Clusio Lucinianum
 Ecclesiæ Romanæ censum, Orbeueta-
 nis tributum obtulit, equis militibus pro
 expeditione ineunda transmissis; Sed
 familia Tarlarorum de Petramala-
 rem Aretinorum ad summam poten-
 tiam euexit conclusa artius muris
 Ciuitate ad arcēdos hostium incurfus;
 Interim quibusdam Lucinianensibus an-
 no m c c c x v. futura deditioe allici-
 tur

Monalden. dicta.
 hist. lib. 3. fol. 18. &
 fol. 88. lib. 9. fol. 79.

Manent. hist. part. 1.
 & 2. fol. 200.

tur Episcopus Aretinus, clausisque Cu-
 stodibus Terram, nec te equis armis in-
 uadit, reliqui pro Patria, qua egregijs
 Viris nihil carius hostibus vindicanda,
 seu mori, seu vincere parati, dum se-
 pti multitudine victoriam desperant,
 impetu mirabili æstuantibus animis A-
 retinos arcibus pellunt, ac porta Fil-
 ria confodiunt, cæduntque, ad hanc
 ætatem defossis in structura ædificij
 extra Ianuam Ossum aceruis, ibidem-
 que in memoriam facti tempore bacea-
 naliorum Lucinianenses signis diuersis
 in partes scissi confecto saxis terra con-
 tectis suggestu (quod Castellum vocant)
 ad lenitum Tubarum cum plausu iun-
 cis filo obductis se inuicem quatunt,
 Castello vna ex partibus potita, ex ad-
 uersa illud sibimet subicere præ viri-
 bus nixa. Incassum viam iuris cum Se-
 narum Republica per Nuncios aduer-
 sus Victores capessentibus Aretinis, se
 ins armis inesse redimisse ab ipsi olim reli-
 ctos, nec subditos, sed Senensium patrocinio
 additos.

Sed anno m c c x v j. Sabinates in pro-
 testatem Episcopi se redigunt, finitimi
 quo-

Maluole. pars. 1.
 lib. 4. fol. 77.

quoque Lucinianenses se iungunt Aretinis victoria superbientibus; Etenim Senenses, Florentini, manus Regis Roberti contra Ugutionem Fafolæ, Aretinosque propè Montem Catinum, in aciem prodeunt, victique, occiso Carolo ex Nepotibus Roberti in flore spei, & ætatis, ac maiorem gloriam, ut de Romanis Pirrhus, Ugutio, quam lætitiā habuit Frācisco filio; ac maiore Militum parte cæsis æquè ob Bruti necem libertatem Romanis magno stetitisse, & Crasso Pacoro extincto victicia arma circumtulisse; grassantibus Aretinis Tornanerium, Boncouentum, Castrum Rotium diripitur venustioribus adductis fœminis, nudatis senibus, ac Prouinciam terrore armorum concutientibus, ut ipsius Imperium affectare viderentur.

Sed supremo gloriæ fastigio elata veteri Vbertinorum genere, quorum Gulielmus Episcopus Senensium fines populatur, ac Cœcilianum Oppidum inuadit, Senatoribus pulsus Sabino receptis Imperio potitur, compositisq; rebus cum Senarum Republica, atque exorto

Justin. lib. 28.
Valer. Max. lib. 5.

exorto dissidio definibus, Agrorumque direptione Florentinos lacescit ad bellum, qui Bibienam obsident compacto exercitu equitum, peditumque decem, & nouem millium. Gulielmus militaris suorum fama, & alacritate, per inotus nihil cunctatus, nec finitimorum auxilijs iniunctis nouem millia Armatorum Aretio eduxit, ire ipsum conclamare celeritè ad arma paratus, manus conferre, & propius castris constitit, secumque quod roboris erat in medio circumfundit.

Hæc fuit insignis ad Campaldinum pugna, in qua duo validissimæ Principes Ciuitates, Etruriæ Imperium armis disceptabant. Aretini vetustiore gloriam hi recentem, præcipuamque ostentantes, primi bellum sæpè inferre, illi repulisse, hostibus ipsis, Tuscisque profigatis; Aretini ex ipsa clade superbientes, nec ostium numero terreti, spe insistere, & progredi. Interim Florentinorum primiores de more gentis, cum pugnae initium esse vererentur, nec petere præcipuam periculi sortem, quidam ex Ducibus, T. Manlium,

ium, L. F. imitari præsumens cum
Nepotibus signum hostibus, omnemque
belli indicere, & nomen gentis inui-
ctum iuuantibus facis præstare, cum
temerè, & improuidè cum alijs pri-
mos ordines turbare adoritur, insecu-
tus ad stationes Commilitum multitu-
dine hostiū pellitur, tunc irruere acies
occidere, vulnerare, capere, cum Flo-
rentini impetu hostium facilè turbantur,
fuganturque, Equitesque Aretini
victoriam conficere celerius auidi
longè à suis profugos insequuntur in-
consultò; Pedites Aretinorum non
virtute, sed fortuna, numeroque im-
pares, multitudine, Equorumque in-
cursu perculsi, dispersis ordinibus re-
cedentes spe victoriæ conuersa rei fa-
cie indeterius, reddidere hostes ala-
ciores, magnaue parta cedes. Epi-
scopus gladio interemit accurrentes,
ferociamque Equitum incusans fluctua-
tū animo est utrum protinùs Bibiena
se reciperet, an suos in extremam pu-
gnam incidere præstaret; percontatusque à proximioribus ad fugam capessendam ipsum incitantibus, an pe-
dites

dites Bibiena infracti reduci valuissent
signo receptui dato, hisque intellecto,
quod pars in fugam effusa, pars cum
substitisset ab hoste à fronte, & ater-
go urgente circumueniebatur; tùm
Gulielmus, nec gentis se ipso adductæ
desertorem, nec profugum, nec vi-
ctum visuros Florentinos obtestatus,
incedens primus, iuber inuadi à late-
re hostem, claram satis, & insignem
Virtutem esse, nec dubiam ultionem
futuram strenuis viris, cum manus E-
quitum Aretinorum bello redux exau-
dito suorum clamore versa ex templo
fortuna integri prostratam pugnam
accipiunt, sed qui inierant prælium
includi aduersus circumfusus, fessi cum
recentibus, vegetisque pugnabant, sed
Gulielmus suo, hostiumque sanguine
foedus cadens conuocat propinquos
minis hostem territat quasi in ipsa cla-
de vincere videretur, excindendum-
que hostem clamat, cum quo nunquam
pax fida, verùm eo occiso omnia libi-
dine, & licentia Militum, nihil Impe-
rio eorum, qui præerant, gerebatur tri-
bus millibus hominum acie cæsis, ca-
ptis

Aretia. hist. lib. 4.
& 5.

ptis duobus millibus cæteri frequenti
 agmine timore ducti Aretium, Bibie-
 nam, Castilionem petunt, aut Mon-
 tana; & natura inaccessa. Victoria,
 quæ magno stetit sanguine maiori par-
 te Militum vulneribus confossis, cæsis
 ferè duobus millibus, Reipublicæ Flo-
 rentinæ permilla Superioribus causis,
 eadem hora Prioribus Florentiæ, ne-
 gociorum mole fessis, qui somno se
 reliquerant mirè incerti voce Autoris
 nunciata, consecutæque Vibis accla-
 mationes pluribus admiratione perci-
 tis, cum Nuncius non inesset, nec
 sine numine id actum, vt equè Mace-
 donibus, & Rege Perseo deuictis Ro-
 mæ vulgata eadem die hostium cæ-
 des, & Domitiano regnante hostes va-
 lidè subactos statim Vrbe exauditum,
 sique fas profana sacris confundere.
 B. Pio Quinto Naualis aduersus Tur-
 cas Victoria. & Innocentio Vndecimo,
 Budæ expugnatio non sine Numine
 confestim patefacta. Victores Bibie-
 na in potestatem accepta, murisque
 prostratis octo exactis diebus Aretium
 oblidione pulsant, sed cæsis plurimis,
 vtiisque

utisque molibus militaribus abscedit,
temploque dudum Marti Sacro Ga-
leam Gulielmi, exuias hostium, ac
Victoriæ munera Aris addicunt. Indè
Guidus Episcopatum anno mcccxviij.
asscutus acribus in hostes auspicijs,
diùque sine memorabili prælio decer-
tatum, sed Militibus Roberto missis
exterritus pacem, vel inducias hosti-
bus petit, quibus nec diù fidus, fini-
timos exterrèt Nuncijs, minaturque, &
capto Tipherno, quò magis intensam
Pontifici mentem patefaceret ob noui-
tèr Cortonæ permissum Episcopum
de gente Vbertinorum, eorum Oppi-
da diruit, Ludouico Bauaro Ecclesiæ
hosti deuoto ferrea corona imposita,
ad bella potiùs, quàm sacra natus Bur-
gum, Castilionem, Terranouam. Ciui-
tellam duriori iugo retinere, mtris præ-
cingi vias ab Aretij portis excurrentes
latari, dirigique curauit, maxi-
mè ab Angulario ad Burgum Picinini
parta Florentinis clade nobilitates.

Inno verò m c c x x v. Oppidani quo-
que S. Sabini de comitatu Aretinorum
parùm vili Aretinis ad arma versis fide

L

tuti,

Albert. Ital. de
Aretio.

Tareag. p. 4. lib. 36.
Ioan. Villan,

tuti, hinc Episcopos Incolæ exilio pulsi supra mille existentes (vt refert Villanus) ædificijs, muris, domibusque, nè ampliùs reficerentur euerfis: Donec efferati Florentinorum animi de annis mcccxxxiii. Perusiniq; in excidium Aretinorum conspirant: generosa illorum pectora in omnem fortunæ euentum suffectura, Perusinos fugant, & Perusiam vsque equitantiè incedunt, austisque copijs Perusini vastatorum manu ad bellum insurgunt auidius, Sabino occupato, Licinianum agrum depopulantur, & resistantibus suburbium, Pagumque S. Blasij in finibus incendunt, vbi adhuc murrum vestigia, ac propè domus vstæ nomen habent, & quos armis non subegere priuilegijs, ac receptione inter Amicos cum donatione Griphonis pro insignijs sibi conciliant, pacto tributo; Aretium Florentinis addicatur, sed vultæ lapsis annis libertati restituitur sexaginta viris ad regendam Rempublicam creatis, Lucinianum quoque à Perusinis rebellauit, & in libertatem se asseruit, vt idem *Malenoltus* proficitur;

fitetur; Aretini bellum, aut ditionē Oppidanis indicunt, agrosque diripiunt de magis veteri suorum ditione autumantes, illi armis certare Patriani; dignitatemque, accitisque Militibus, Senarum patrociniū implorant iterū, vt refert Pius III. per hæc verba, *Aretini Licinianum insignem locum Clanarum obsidebant, inter quos, ac Licinianenses varium, ac longum per xv. Annos tractum est bellum Senensibus partem Sociorum adiuvantibus, & ne bellum cum Florentinis gerere cogerentur in sua libertate dimiserunt, donec de anno mcccclxx. & iterū mcccclxxxix. Capitulis iuramento vallatis à Senensibus, vt idem comprobatur Maleuoltus, civilitatem assequuntur, ac merum, & mixtum Imperium, quod prius habebant, & omnimodam Iurisdictionem, vt cum festo B Virginis Augusti à Castris dominatus tributa in Aula nominatim exhiberentur Patres cum Plebe singularitèr acclamerent Lucinianum amore non vi, metuque duci ad liberalem ditionem. Sed compositis rebus cum ijs de Comitatu à Lucinianētibz quoque gabellas*

L. 2

exigi

Maleuolt. lib. 6. &
8. fol. 138.

Pius III. Annal.
Senens fol. 131. fol.
141. in Bibliot. Pie-
colom. Senarum.
Bisdor. Cron. Sen.

Castren. conf. 85.
 & conf. 193.
 Tuseus lit. l. concl.
 448.

exigi deliberant, lite apud Pontificem
 agitata Castrensis voto resolutum Se-
 nenses haud posse oneribus exemptos
 subijcere, nec Terram vendere, agrumq;
 distrahere, quia non esset de comita-
 tu, sed suis nixa Iuribus, ac veteri fre-
 ta Imperio. Aretini alijs diffisi cum
 Carolo Siciliae Rege in Societatem
 conueniunt, quod cum Ludouicus An-
 giouinus à Clemente Pseudo Pontifice
 Siculorum Rex designatus ad iniuriam
 reuocasset, Prouincialibus subactis per
 Etruriam cum equitibus, exulibus,
 sociorumque missis cohortibus anno
 mcccclxxxiiij. triumphali more decur-
 rens proditione Aretium intercipit, &
 libidini effrenatae militiae ædibus, tem-
 plisque relictis fortilitio Guelphis cum
 clade victorum acerrimè defenso, dum
 ad reliqua conficienda facinora pro-
 greditur properè, è viuis excessit, quia
 vt magnus redarguit Tacitus nemo Im-
 perium flagitio quasitum, nec diu consequi-
 tur, nec bonis unquam artibus exercuit,
 eoque vita functo Aretium venditur
 Florentinis, qui pretio magis, quàm
 virtute fregere Guelphorum animos
 arcium

arcium deditioe , atque ita vi genti-
 bus ad concordiam reuocatis exule
 Petro Medices anno MDII. Aretini
 rebellant iterum , Episcopus Colimus
 Florentinus ex liberis Gulielmi Pactij
 Commissarij munimento profugus iura
 libertatis patrie tuebatur audius , quàm
 tutius , fractam fidem increpans obsi-
 dentibus , quibus Vitellozzio de ve-
 tusta , & à pluribus sæculis generosa
 nobilitate perspicua Marchionum Vi-
 telliorum familia , & eximio Duce Ioan-
 ne Paulo Baglicono ad ferendas sup-
 petias euocatis , susceperant Senatores
 Aretini conducere Milites , leges indi-
 cere , ac hortari finitimos , & atrociam
 moliri ; cum Vitellozzius Pandolphi Pe-
 trutij Senarum-Moderatoris epistolis
 intellectis , quibus se enixè paratum
 asseruerat Petrum Medicum opti-
 mum Principem , & pacis studiosum
 in Florentiæ dominatu reconducere
 Tiphernatibus suis , ac auxiliarijs Pe-
 rusia Baglicono missis Aretium fortiter
 peruenit , ac fortilitio militibus vacuo
 præsidij præmunito aucta ad Clanas
 ditione , cum Mediceus manus iunxis-
 set ,

Guicciard. lib. 5.
 hist.

set, Montem Sancti Sabini, Castellonem, Cortonam, Bibienam, Pupium, ac Burgum potestati, armisque Medicis restituit, gratiam, & Principis mentem sibi, ac fidis, deditissimisque Nepotibus munificentissimè mansuram assecutus. Habeo Auctorem sine vlllo memorabili prælio cunctas Vallis Clanarum Terras, atque Oppida in gratiam Petri reducta, metuque actum; nè irruens vastatorum manus maturas metes arriperet, quod veritati abignum, nec Gentium gloriæ cedit, nec mihi probatur Sabinenses prouidos, Castellionenses superbos, Cortonienenses potentes, Lucinianenses feroces, Aretinos armigeros vili rei frumentariæ iactura incruentam substituisse victoriam, an veriùs Medicea fælicitas fortunæ arbitra crebriore pietatis, ac magnitudinis rerum fama aureæ, perpetuæque spe pacis illexerit animos, hoc palam, Guicciardini mentem percipi de Oppidis Clanarum ditione Reipublicæ Florentinæ degentibus, quia quam plurima de iuribus vigilum Senensium regione diffusa, ac Lucinianum turpiter

cer nunquam subactum Vitellozzio Senensibus amico ad sinistram copias ad-mouente arma tuebantur, & patrocini-um Senarum.

Agebatur annus MDXXIX. cum Filiberto aduersus Mediceos per Carolum V. co-pijs in Tuscia præfecto Aretini ultro accedunt, & nomine Caroli deditio stipulata merum, & mixtum imperium permissum, & statutorum, legumque edendarum iura, sed pacatis dissidijs improspere omnem lapidem mouent Florentinorum iugo eximi, nec obsi-des, nec tributa recipi rescriptum, motu Caesaris, votoque, præcibusque Clementis Medicea Familia Tuscis in Principem dudum destinata infracta, prosperis melior aduersis.

Romulo Etruriæ Apostolo fidem susce-pit, sensim tamen, Laurente, ac Per-gentino fratribus, & deindè Donato Episcopo Martyrio decoratis ad peren-nitatem confirmatam. Tradunt Cæ-lestinum II. ignotis ortum Parentibus, verum sanctimonia, ac Litteris me-morabilem in agro de veteri Areti-norum ditione obortum propè Thi-pher-

Bural. de Episc.
Aret. fol. 33.
S. Antonin. part. 2.
tit. 12. §. 14. hist.

phernum castro S. Felicitatis ;
Habet spolia B. Gregorij, Innocentius V.
Aretio creatus, Leonem V. scribunt
Aretinum Episcopus Principis Imperij,
titulo insignitus, ac Comitissæ dictæ cæsis Silla incolis, Diocæsis
olim latissima argumentum veteris dominatus
limitata fuit Cortonenfis à Ioanne XXII. Pientina, ac Ilcinensis à
Pio II. Politiana à Pio IV., Burghi à Leone X. Archiepiscopatus Senarum
ex Aretino amplificatus. Quot Ecclesiæ Antistites, ac Duces per Buralium
enumeratos, quos supra bis centum negligenti calculo obliuiosa recenset
Antiquitas, & ostentat Patria, ut de Grachis Cornelia Mater, hæc sunt Domus
meæ ornamenta; Nec omitam Franciscum Redum S. C. Sereniss. Phisicum,
Pisis Lectorem, editis voluminibus Excellentissimum, ac R. D. Baccium
Vicarium Episcoporum Aretinorum, Cardinalis Cursini Auditorem,
Florentiæ Aduocatū eximium, Reuerendissimum P. Capuccinorum Generalem
Bernardinum Catastinum, eiusdemque Socium, & Consiliarium
P. Fran;

P. Franciscum Mariam Casinum Theologos, & Oratores toto Orbe celeberrimos, Paulum Franceschinum Curia Aduocatū Cardinalis Brancati de Laureā à secretis arduis rebus assumptum; Virum summæ Integritatis Marcellinum Albergottum V. Signaturæ Referendarium Legationis Rauennæ Vicelegatum, cumularis beneficijs recolendum, qui inuidis proculcatis, merito ad munera Gubernatoris Ciuitatis Cēsēnatis, Reatinæ Orbeueti, ac Montis Alti etatis flore promotum; & olim P. Guidonem Mulicum etiam Theologos inter doctissimos habitum, Petrum vernaculæ linguæ ornamentum, Leonardum litteris græcis, ac historia vulgatissimum, Angelum Summum Practicum Ludouicum, ac Carolum Brunum Reipublicæ Florentinæ à secretis, Ioannem Tortellium, Franciscum Albergottum, Franciscum Accoltium Iurisconsultos litteratissimos, Patrem Augustinum Bonuccium Seruorū Generalem vigilantissimum, Patrem Franciscum de Pitigianis Minorum de obseruantia scripsit disertissimè summā

M Theo-

Hon. Fascitell. in-
rer Epist. Ioannis
Turchij lib. 3.

Theologiæ speculatiuæ, & moralis;
Commentaria in tertium librum senten-
tiarum, & annotationes in octauum
librum Physicorum Scoti Serenissimi
Ferdinandi Ducis Mantuæ Theologû,
eruditis carminibus Conciuium Emilij
Vezzosi, ac Appollonij concelebratum,
Reuerendissimum Baccium Prælatum
eximium Hônorato commendatum,
Petrum, ac Benedictum Accoltium,
Cardinales, Stephanum Bonuccium,
Paulum Buralium, Benedictum, Ber-
nardum Tarlatum, ac Galeotum Tar-
latum Petramalam ab Urbano VI. in-
cetum Purpuratorum dilectum, pieta-
te, animique magnitudine Cardinales
amplissimos; Archiepiscopum Durâtem
Tarlatos, Petramalos, Borros, pluresq; lit-
terarum studiosissimos, Lectores, Orato-
res, Physicosq; quorû gesta memorabilia
integro volumine conscribenda, dolen-
dûq; Aretij litteratorum incuria clarissi-
ma augustæ Ciuitatis monumenta obli-
uione cõregi, aliosq; egregios bello Viros
perfectos Generales de Nobilissimis
Familijs Marchionum Sanctæ Mariæ,
Montis Acuti, Albergottorum, Actio-
rum,

rum, veterum de Brandaglia, DD.
 Chitignani Buralium, Lambardorum,
 Sacconum, Tortellium, ac Familæ
 Gualteræ eiusdem credunt agnationis
 Eminētissimi Cardinalis Gualterij Or-
 beuetani, Ricciæ, Nardæ, Octavianæ,
 Subianæ, Cipolletchæ, Gambilionæ,
 Accoltriæ, Bonucciæ, Bacciæ, Vberti-
 næ, ludicumque Ciocchorum Familiam
 Montium dictam, quorum Palatium
 cum insignis Aretio patet, iactat de
 Conciuibus, & ob Cuium iurgia per
 Montanæ ac Oppida Comitatus con-
 fugisse, quæ Antonium, Innocentium,
 Familæ addictum Cardinales, ac Chri-
 stophorum, quem dicit Aretinum
 Ciaconius (stegmate dissimili) Petrum
 Magnum Melitensem Magistrum, ac
 Iulium ostentat. ~~Spondanum~~, quem Areti-
 num scribunt Spondanus, Manentus,
 Cariera, Buchingerius, ubi dicit Pa-
 tria Aretinum, Oppemerus, Bussieres
 Scriptorum consensu: sed hic incidit
 quæstio, quæ de Homero apud Græ-
 cos, quem aliqui Chiium, alij Colo-
 phonium, Atheniensem, Argium,
 quidam scripsere Thebanum. Nam

M 2

Cro-

Spond. ad Baron.
 Cyprian. Man. hist.
 lib. 2. fol. 168.

P. Ciac. prima im-
 press.

P. Fræc. Car. Cron.
 Pontif. fol. 386.

Michael Buch. hist.
 Eccl.

Pet. Opp. Cron.
 Orb.

P. Ioan. Bussieres
 Soc. Iesu Cronol.
 Principum.

LLC

Fortun. Crō. Sabin.
Panun. de Pontif.
Addens ad Plati-
nam.

P. Barber. Vita
S. Agneris lib. 2.
fol. 139.
Minat. hist. Politia-
nen. M. S. ad finem
Benc. lib. 2. fol. 168.
& lib. 4. fol. 91. se-
cunda impress.

Cronicis Montis Fratri Fortunio ascri-
ptis legitur Sabinus, sed ab origi-
ne de Florentinis, & *communiter* tradi-
tum antiquos Iulij Sabino natos, quic-
quid credant Luciniansium Senio-
res quosdam de eodem Ciocchorum
Sanguine Luciniani se reduxisse. Po-
litianenses quoque Iulium acerrimè in
Ciuem respiciunt, Nepotem Cardina-
lis Antonij cum ijs de agnatione ibi-
dem inhabitantis, & sunt argumento
Catharina, ac Ludouica Montium
nuptui traditæ domi Taurufiorum, No-
bilibus, Pucciorumque, ac duo Car-
dinales creati, gratiæque plures singu-
lariter Ciuitati elargitæ, inter quas po-
tissimum recensetur electio in Pontifi-
cem Marcelli II. Familia Montium præ
viribus procurata, & probant Epistolæ
Barberio relatæ ab eodem Pontifice
Politianensibus Conciniis missæ. Senen-
ses verò nè dum ex linea materna di-
cunt Senarum, sed educatum in eadem
Ciuitate se pluriès in Ciuem subscri-
psisse. At Genebardus decidit Iulium
esse Pontificem Romanum, ortum
in Vrbe Vincentio Curia Aduocato
pri-

primario reprobato Thuano, qui scriptum reliquit, *Ioannem M. Montium, Montanum Aretinum in humili loco natum in Pontificem renunciatum*, quia ut docet Tacitus veritas pluribus nobis infrigitur ira, studio, vel quia Posteriores manent: at vulgò traditur Iulium Aretinum, vel ab insigni, vel ab origine nomine indito, qua sc̃ti Ciuitate Beati Nicolaus Seruorum, Augustinus Illicetanus, Benedictus Minorum, Rainerius, Sinigardus, ac Iustina, Sanctus Laurens, ac Pergentinus, Asterius, Iustus, Ermenius, Sanctus Andreas Guasconus cum ijs de Familia, alijsque innumerabilibus Paganis Christi fide iugulatis.

Quinque milliaribus ab Aretio, & à Cor-
tona toridem lato, ac diuiti Colle
Castilio Aretinus dictus, sed habita-
quæstione de nomine cum Aretinis Sta-
tutum ad vitandum iurgia, ut Floren-
tinus denominaretur; suprà Oppida
par Urbibus, quibus Florentiæ Magistra-
tibus Serenissimi M. Ducis mandato no-
bilibus Viris inscribitur Cinium nume-
ro vltra quatuor millia, negotio Equi-
tibus

Ninus de bell. Ital.
lib. 1.

Genebar. in Cron.
Thuana. hist. lib. 6.
Tac. lib. 1.

Laur. hist. Core.
Vghell. de Episc.
Corton.
Albert. Ital. de A-
retio.

tibus, Laureatis, Regularium, ac Ecclesiasticorum dignitate fulgentium copia nobilis, singulariter Civium habet ordinem, & plebem. Pulsis Silla Accolis, disiecto Aretio lapsis annis plurimos Aretinorum in Collibus illis cum Incolis simul in communionem conuenisse, vel inter Aretinos novos veteribus proscriptis connumerari, non autem ab Aretinis se conditos fatentur, quamvis Cortonenfes eorum ruinis dicant Castrum deriuasse cum eodem Protectore Sancto Michaeli, ac signo Draconis utantur, eorum tamen fama dum Romani rerum potirentur obscurissima fuit. Blondus rectius scribit ab amplitudine Castellonem nominatum, diuque sub Aretinorum Imperio conqueuisse, Muris circuitu ferè per miliare extenditur, latis vijs, Templisque non inhonestis, gens rudis eloquio in agilibus alacer, ingenio superelato, nec finitimis Ciuitatibus se imparem credit; egregijs Viris illustribus Lapo allegationibus Latinis, Græcisque litteris, eruditissimo T. Porchachio editis Geographiæ, historiarumque voluminibus,

nibus, additionibus ad Guicciardinum, & sepulchralibus veterum inscriptionibus vulgatissimo Marco Mancinio insigni ex tempore Poeta, Lectore primario philosophiæ Pisis misso Petro Cardinali Octobono, quo Medico vsus est, Prospero Thedeseo Paduæ, Pisisque Lectore; in vtroque iure consultissimo D. Aduocato Serrato Pisis Lectore, Reuerendissimo P. D. Romeo Prædicatorum Generali, Archiepiscopo Lambardo, Gioia Dracomanno Bononiæ Vicelegato Episcopo Pientino, aliisque æquè illustrium Dommorum de Brozzis, Gacis, Pasquis, Taccijs, ac Beato Benedicto Moncetto Illicetano strictioris obseruantiae Promotore vigilantissimo. Sub Principatu Sancti Sabini Annii Historicorum leuissimus teste Cluerio, scribit Ogigianum Coloniam Tuscis Patre Noe fundatam, quem & Ogigem, & Ianum confingere ausus.

Collibus circumdata Terra Montis Sancti Sabini copia rerum, Mercatura habitantium fastu, ostentationeque in Accademicis, Comicisque Viris eruditissimis

Porchach. in addit.
ad Guicciardinum

Frater Fortunius
Cron. Sabin.

Christoph. de Fo-
roliuo Cron.

Thomas. hist. par. 2.

ditissimis lapso sæculo illustrata, in qua
litterarum Cultores laudantur, & pol-
lent plurimum existimatione, & fama.
Vicus erat (inquit Fortunius) sub Monte
ab herba Sabina solo producta deno-
minatus, dirutusque, à quo nomen, ge-
nusq; susceptum, qua ætate in incerto,
tutius creditum ab insigni, & nomi-
ne ipso patet origo, quod Sancto Sa-
bino fide, summa paupertate, prodi-
gijs, meritisque ad suprema christianæ
pietatis incrementa perducto pro Pa-
trono habito propè Ecclesiam Plebis in
apice collis Diuo dicatam vbertate co-
mitatus, atque Cæli clementia Fideli-
bus latè diffusis confluentibus, siuè ut
accidit metu armorum grassantis exer-
citus incolis Monte profugis, excreue-
rit in Pagum, Oppidumque, & tractu
temporis euaserit Terra muris circum-
data Senensium sub quorum quieuit
Imperio ære refectis, habet Palatium
Familix Montium Conciuium, aliaque
plura ædificia veterum familiarum. Ca-
labriæ Duce aduersus Florētinos exer-
citu instructo obūdione cingitur, Flo-
rentini valido numero Suppetias latu-
ri

ri accedunt propius, initæque inter
 utrumque exercitum quatuor dierum
 induciæ, vt remissi Militum animi,
 acriores in aciem resurgerent, quibus
 lapsis statim Sabinum expugnatur,
 Florentini consultò recedunt, ac Ro-
 mæ pace firmata Francisco Dino Cla-
 narum Commissario, vt *Cronicis* legi-
 tur rescriptum, vt Sabinum, aliaque
 Castra Florentinis relaxarentur; fini-
 timi populi incurfu, ac vastatione San-
 cti Vitalis Patroni auxilio Sabinates
 mirabiliter tuti ad exturbandam repē-
 tinam obsidionem resonantibus Cælo
 tubis, ac fragoribus somno promptio-
 res exciti, hostibus per nemus veteris
 Lucinianensis Abbatiz insito quedam
 horrore transuersis lætabundi per Op-
 pidum, agrosque incedebant. Iulio re-
 gnante Montium Nobile abierunt in
 fœdum, & deindè in Marchionatum
 Domus Vrsinæ modò in Serenissimæ
 Mediceæ Familiz Principatum cessere.
 Vix sustinere valent potestatem Præ-
 fectionis Militum Luciniani residentis subi-
 re, quod Axianenses, Senalunghenses,
 Castrinoui, Rigomagni Clanarum

N

milites

Collenuce. histor.
 Neapol.
 Malevolt. histor.
 Senensi par. 3.

Fortunius Cree.

Fabri Senens. tit. 7.
& tit. 26.

milites opportunum, decorumque putant, cum nulli impares esse virorum memoria dignorum arbitrentur, inter quos Fabianus de Monte, ac Vincentius Curiae Aduocati celeberrimi, & plures ad Prælaturam euecti Cronici Fortunij satis superelati, & nouitè Reuerendissimus Episcopus de Petris, Salustius Episcopus Stringuli, Eliseusque de Bartolis ab origine, in primis Italice Tribunalibus Iudices, Præidesque, pluresque de Illustribus Familijs, Galletta, Buccia, Gungia, ac Reuerendissimus Metropolitanæ Senensis Canonicus-Guccius litteratissimi Cardinalis Cælij Piccolomini Vicarius Generalis, doctrina, & integritate laudabilis, Petrus Franciscus Minottius edita Poesi, ac legali disciplina perspicuus, & Modernus Petrus quondam optimi I. C. Siluij Buccij Prouincie Lunensis Auditor. Proprius Clanæ Martianum Srozza clade insignitum cum pingui Villa Putreana ad autum vsque Essam Planitie diffusa.

At medio Clanarum Vallis sinu præeminenti infidet Colle Lucignanum, De-
cho,

tha, & Pio III. *Licinianum Lucianum Cor-
niti*, cæteris *Lucinianum* Iano regnan-
te annis à Creatione Mundi mmdxxx.
profugoque Dardano (à quo Darda-
nidæ conditi) Etruriæ Corito lu-
cum fuisse sacrum fabulatur Manno-
zius, saluberrimo vitur Cœlo, ac fer-
tili solo oliuæ *Licinix Plinio*, ac novi-
tèr *Guignes* Viro eruditissimo relatæ
præclaro. Ad Terram euntibus aperit
aditum difficilis, sinuosaque via Mon-
tem ambiens, illinc Cortona, illinc
Politianum, Tumniates, Nursiæ Mon-
tes, quindecim, & ultrà Episcopaliū
locorum ad iucunditatem prospectus.
Tribus superbie Turribus an-MDLVIII
arce inaccessibili rudi recta marmore,
Sillana dicta, incendio diruta summo
impendio vetusto D. Michaelis Tem-
plo ruinis resecto: reliquæ structura
vetustissima augent signa antiquitatis
magnis saxis sitæ ævo detectis cemen-
tis, absumptisque. Ea præcipuè suprà
puteum vetus Prætoriana à citâdis Reis
nuncupata, in qua cubitis suprà solum
xxv. vnus, arcusque patebat aditus ab
incurfione hostium, vel parta præda.

Plin. lib. 13.

Turfell. hist. lib. 1.
Volat. lib. 5.

Marcus Ant. Gui-
gues Gallus Idro-
graphia.

confugientibus, faxis, hastisque ferratis ad defensam paratis tormentorum usu neglecto, bombardarum priscis ætatibus ignoto: varijs cincto latorum Murorum septis Oppido sub hortis licei publici ad veterem ianuam, qua via ad Suburbium in longum protrahebatur, dilatoque giro minùs milliari eodem singularitèr rotundo, Turriculis, ac Turronibus hinc indè ad offensam dispositis ad formam Munimenti, quod perpetuis odijs Aretini, Senenses, Florentinique loci opportunitate, & dignitate armis decertauerunt. Quatuor suggestis tormentarijs anno MDLIII. premuniuere Strozza, Gallique Regijs Lilijs lapide suprâ Filariam adhuc patentibus, ac Cosimus Primus Fortilitio amplissimo, à fundamentis erecto Colle finitimo, eoque notæ fidei Militibus, Ducibusque suis credito Regionem, frænauit sub nouo Principe reluctan-tem, ac ambiguos Lucinianensium, animos, hinc Sanleconinus

Seb. Sanl. Cosmianarum actionum.
Epig. lib. 3. fol. 86.

Gallica Marmoreis hæc propugnacula Septis Munij.

Circum Oppidum plurimi fontes, puteorumque

rumque perennes venæ impendio quæ-
 sitæ, caueæque passim diffusæ pro Fru-
 mentis, Ordeis, Bladisque, victu e-
 quino seruandis. De cætero apud Lu-
 cinianenses parsimonia est magnum
 vectigal, satisque patrium pingue solū,
 quod emi exteris vetitum; lingua; aspe-
 ctuque prompti, gratique, gradus, ac
 gratiam apud Magnates assequuntur,
acribus inijs, incurioso sine; cum nec ijs
de plebe sis infra Seruos ingenium. Iuue-
 nes indole, & habitu egregij otio no-
 uerca virtutum tabescentes, tamen
 apud eos frequens Accademia, Comi-
 caque exteris plausibilis visa; pace re-
 motis armis suprâ cæteros Comitatum;
 vt *Ninus* inquit latitudine, ac fertilitate,
 cuique Ciuitati decentem villis,
 vineis, siluis, ac frumenti copia reddi-
 dere vberiore, diuitemque, expur-
 gatis aquis palustribus per tractum
 Fluennæ ad Montem Alphoni Regis
 cum copijs mansu Clarum, Datho Se-
 nensi, *Lycinianum* trans *Clanas*, Barto-
 lusque meminit *de Padulibus Lucignani*,
 sic paludes loco dictæ, suprâ quas col-
 libus amenis frequens olea aquis ami-
 ca

Ninus de bell. Ital.
 lib. 5. & seq. in eadē
 Biblioth. D. Franci-
 scisci Piccolomini
 Senens.

Dath. epist. lib. 3.
 fol. 182.
Bart. conf. 193.

ca fundens oleum Lycinianum, & olim
cecuisse iuuat.

*Floris Arretijs proles Licinia Terris,
Vnde olea, & vesus hęc Oppida nomen habent.*

Anton. Bruciolus
Plinio vulg. lib. 15
Landinus Plin. vul-
gari in prima im-
pressione.

Et expressè Plinius percipiendus de illa
parte Italix, quæ habet Oleum Lici-
nianum, & vulgò inquit, *Principatum*,
in hoc quoque bono obtinuit Italia toto or-
be, maximi in agro Venafrano, eiusque
parte, qua Lycinianam fundit Oleum, cum
Licinię gloria præcipua Oling, nec Oleū
Lycinianum aliunde, quam ad Clanas
inuidorum diuinatione exquirendum,
nec alibi inesse comprobatum, & pa-
teat nomine, & re olearum excellen-
tia, & Italix fecundissimæ bona ad
agrum vnius Oppidi venafrani Plinium
reduxisse in prægnantissima historia
fatuè censendum, cum nostris hisce
seculis quoque optimum, copiolumque
intit in Oliuetis ad Montana Ligurum,
ac propè marittima Prouincialium, &
perangusto Venafri Comitatu effundi
Lycinianum supra illud concelebratum
improbabile visum, à magis insigni flu-

xis rerum nominibus, ac vocabulis, &
de Venafrano primo meminere Plinius,
cæterique Veterum.

Hoc tibi Campani sudantis bacca Venafræ.

Aridique certa

Bacca Venafræ.

Ipsa Venafrano piscem perfundis.

Horat. car. 3. Ode 8

Iuu. Sat. 5.

Bero. Rut. de res-

rust.

Plin. loc cit.

Et in specie de Liciniano vulgatum, Licinia
das Oleum optimum, Sergia plurimum, &
Licinianū vnguentis Medicorum appri-
mè Amicum, & præcipuam gloriam Li-
cinie Oling attollit Plinius, non corru-
ptè legendus Baccas Licinie nulla avis
appetit, quia in aridis tantū n̄ oleastris
prodige natura inter saxa, vepresque
eductis soli appetentia obseruatum,
vel oleis immaturitate acerbis nucleo,
& sanie; cum Oliuam præmaturam,
mollem, liquore amabilem deuorent
ferè cunctæ Volucres, & Loci Fami-
liares, traditumque

Licini Baccas appetit omnis avis.

Terra venusta molibus militaribus Ser-
uorum templo Deiparæ de Quercu
miraculis claræ, ac Minorum, quod Cæ-
nobium

nobium dicunt in hospitium secundum D. Francisco Patrono Tuscis susceptū, ac D. Fælicis Papæ, & Martyris Patroni, in quo Fælicem in Etruria profugum Baptismate ad radices Montis propè Siluam Paternensem Lucinianenses timore Paganorum abluisse traditione creditur.

Gens ad arma ferox, vt Mutius asteruerit, *virtutem Lucinianensium sepius iam Senensibus conspicuam*. Etenim anno MDXXV. Florentinis, Copijs Pontificijs, Exulibusque Senas obsidentibus, & mænia ad Camolliam tormentis supra Collem quassantibus, Nardus Gognius Licinianensis Capitaneus obtulit se cum strenua Lucinianensium manu paratum tormēta alto suggestu submouere, hostemque pellerē, quod nec temerē dictum, quāuis difficile nota militum audacia iudicatum, quibus plures Iuuenes Patritij gloriæ cupidi se se iungere non erubuerunt Vexillo B. Virginis Venerabili Margharita Bichia recepto, Ianuisque fortiter patefactis non per vias latentes, tutaſque, sed palam incedunt contra ictus bombardarum,

Victor. Muti. Lyci-
nien. de fortitud.
& re milit. fol. 13.
& 39.

rum mori, sed vincere parati, capto-
 que feliciter suggestu, cunctisque tor-
 mentorum rotis manus conferunt, ut
Leonida, ac Milciade Ducibus de Græ-
 cis fama vulgavit quingenti aduersus de-
 cem millia, hostesque valle ruentes
 trucidant, ut describit *Marcus Guazzus*
Luciphanensium exaggerans virtutem, for-
titudinem fidem mirari Senenses obuios
 ire vulneribus Milites, generosa pecto-
 ra, & pro libertate animam effundere
 paratos Nardum suos cohortari ad
 cædes, properare, ut non ad bellum,
 sed ad victoriam incederent, & pro-
 speriore euentu exciti alacres à latere,
 & à fronte manijis erumpunt in percul-
 sos impetum faciunt, fusosque obtrun-
 cant, reliqui animos attollere, & in-
 fugientes acrius sæuire, tùm spectacu-
 lum horribile in campis patentibus, se-
 qui, fugere, occidi, capi, equi, atque
 viri faucios incurfare, simul omnia
 strata sclopiis, armis, cadaueribus, &
 humus ad ima sanguine profluens. Du-
 ces Florentini, Gallique irruptione Se-
 nensium exterriti, rarum circa ipsos ag-
 men, non ardor animis fluxa arma, se-
 O gnes

Marc. Guazz. hist.
 fol. 25, ad 33.

gnes equi, comœatu, suorumque im-
perio libidini victorum permisso in fu-
gam ruunt incompositè; pulsi cum
saucijs integri suometipsi metu, & an-
gustijs viarum conflictabantur, arma
& signa militaria, pleraque capta.
Tàm magnæ gloriam, famamque vi-
ctoriæ Lucinianensibus pugne illius ag-
gressoribus cum quibusdam Iunioribus
Senarum præcipuè deberi consensu tra-
dunt, quibus (vt fatetur Thomasius)
gratiæ habitæ publico nomine, Cio-
guorum familia primo nobilitatis Or-
dini ascripta, & fastis Senensibus laus
ingens, perennisque Victoriis con-
cessa, *duodecim desiderati sunt de Oppido
Lucigniano, cuius gentis quadringenti pe-
dites ductu Nardi Ciogni strenuè dimican-
tes in Rempublicam fidem egregia cum lau-
de probarunt, inde Lucinianenses fidi, du-
dum ciuilitate inter Nobiles secundi
Ordinis donati inter socios habiti, Ma-
gistratibus ineundis delecti, datis im-
munes, leni imperio ob ea fidelissimi,
& gratissimi reputabantur muniti ad-
uersus hostem non mœnibus modo, &
armis, atque viris, verum, & multò
magis*

Thomaf. part. 2. M.
S. in Bibliot. D.
Franc. Piccolomi-
nei Senen.
Fasti Senen. vlti-
Marghar. Bichiz
fol. 333.
Pompæ Senens.
tit. 29.

magis turriti Collis asperitate, quibus
per Marcum Mediolanensem perpensis,
ut ipsius verbis utar, *Lucinianum*, ait,
Terram rebus cunctis fertilissimam.

Itaque rebus pace circumcōpositis, nouū,
atroxque inter Clementem VII. & Ca-
rolum V. exarsit odium, qui præmisso
Borbone cum immani exercitu ad Rō-
mam oppugnandam, & Pontificis ela-
tam mentem excindendam asperiora
moliebatur, is liberè nullis exturbatus
insidijs per Clanas transuectis copijs im-
punis vagabatur, Castri Plebenſes fi-
di aditum, ac victualia septi muris ar-
mis infausto euentu contendere ausi,
quibus non incruenta victoria subactis
ad Urbem discursum, Borbonius inter-
fectus, nec Romæ satis incendia, rapi-
næ, stupra, sacrorum, profanorumque
contemptus in ultionem censita: nam
quod in eiusmodi rebus accidit consi-
lium ab omnibus datum est, periculum
pauci sumpsere, Pontifex profugus,
velut sine Duce quisque rebus priuatis
consulere, & qui vitam fuga tuebantur
morboſa lue passim grassante, auctaque
fame vijs, agrisque interibant: Borbo-
nis

Mar. Anton. Miſſa-
lia vita Ioan. Me-
dicei March. Ma-
riniani fol. 177.

nis imperio potitus Oranges victis hostis intensior, qui aere Senarum intaeto, ac lætissimo allectus Tusciam subit cum Equitibus pedite, egrisque insequentibus, Florentinisque oppugnatur. Copijs denique Dux designatus Ferrantes Gonzaga Vir magnis ausis promptus plura Oppida Vallis Clannarum armis circuibat, & naturali avaritia, instinctuque flagitante exercitu, Hispanis, locorumque purgamentis compacto (*in omnes libidines effuso*) horrea, Villasque opimas rapi, flammisque absumi, indulgent votis Militum Præfecti, atque hinc ire præcipites gliscere flagitia, & infamia, nec vlla moribus corruptis olim plus libidinum circumdedit, quàm illa colluices, nec quicquam improbi moris reservatum. Senenses, ut à finibus auerterent bellum legatos nominant, quibus Gonzaga responsum se subuenturum socijs concessurum usurpata, & excessam Rempublicam truncatis dissidijs feliciorum redditurum, hisque magnificis verbis fides habita. Sed Senensium mentes elufurus, & fluctuantia in diuersas partes

tes ingenia appositis munimento præfidijs fræno compositurus, quod *difficilius est temperare felicitati, ac cupidini dominationis, quæ non putes te diu usurum, & multa bello impetu valida per sedia, & moras euasisse, pingues prædas, & cuncta* audius arripere, & Liciniani Oppidi potiundi maxima cupido inuascerat opportuni, tum propter usum belli, tum quia res aspera videbatur, & Senensibus sæpè infauista, quæ postquam Oppidani cognouere, res primò trepidè, metus ingens, malum improuisum, sed id facinus contra ius gentium admissum fidem populo naturalitèr insitam, durasque quorundam ceruices ad bellum instigauerat, nec vltà mora, itaque ianuis obclusis, nuncijsque Senensium incassum suppetias implorantibus, incolarum mille Viri Sacramento adstringuntur inuicem, nec labori, nec periculo parcendum, animam pro Patria amittere, lares res domesticæ, natiq; non ampliùs ad preces, sed asperam ultionem accendebat animos. Gonzaga, vt tentaret Oppidanos instetit Exploratoribus victualia, ac com-

modas

Tac. hist. lib. 2.

modas interim mansiones tradi, initium
id illudendi minùs validis, vel si resi-
steretur, causa belli, illi renuere se,
Amicos Senensium iactare pace inniti,
hanc appetere flagrantius, ac Cæsaris
clementiam inuocare, contra hostes
urgere, & expugnare contendunt: sed
iura pacis non violaturos, ubi parerent
petitis, sed cum tuerentur Oppido o-
pere, & natura munito nullius idoneæ
rei egente, armis, Virisque opulento sa-
tis hostibus cognitum mentes incolarū,
structuramque muri equa duritie ob-
stare, hijsque, qui machinamentis præ-
cesserant sclopiis, igne, & lapidibus de-
trudabantur. Tentat vndique omnia, &
circumspicit intentus; diebus, ac la-
boribus consumptis se medijs hostibus
inesse animo reducens, incertus an o-
mitteret inceptum: verùm eadem for-
tuna, eadem vtique via, qua Mario in-
dulsit in Oppidi Capsensis expugnatio-
ne Ligure quodam aditum aperiente,
itâ ea res Gonzaga fortè, quàm consi-
lio melius gesta est, Clericus idemque
puer venationi vacans fragore intelle-
cto propè latebat sepius, ubi modò
Cappu.

Cappucinatorum Coenobium colle supereminet, militibusque grassantibus carceri addictus, qua facilius, nec adeò munitus inesset murorum locus detegere coactus, is recentis operis structurae gnarus, qua ocius diruta per fenestras familiarium, portasque hortorum apertas pateret aditus sub Turre Senioris Capitanei Bernardini Setti, hac via, inquit, pedibus, manibusque per caucas murorū gradatim alleuati progredimur luyenes. Palam est hunc fuisse ex natis olim Marci Bruni viri Pandulphi Petrutij ab intimis, cuius ope Loci plateæ medio Palatium struxit iniuriosè monitionibus Priorum, Prætorisque in leue habitis signis Pandulphi muro defixis affectans Patrię imperium, actumque, ni Seniores intrepide precauissent. Quo Militibus intellecto nocte umbras circumfundente paratis omnibus parte murorum aduersa dum confertissimis armis Gonzaga obsessos exturbat Hispani admovent scalas, ascenduntque, & fenestris parentibus erumpunt, quod ubi Lucina-
nentibus cognitum plures strenui viri
accur-

* Dyous

accurrunt aditu decertaturi, inter quos
 Ioannes Iacobus * Capitaneus egregia
 edita pugna cecidit, sævitumque vio-
 lentia, ferro, flammisque, & postquam in
 ædes irrupere scrutantur loca abdita,
 clausa effringunt, strepitu, & tumultu,
 omnia commiscent, inde spoliare im-
 belles fœminas rapere vi, & stupris
 polluere in omne fas, nefasque auidi,
 aut venales, non sacro, non profano
 abstinebant mortalium sceleratissimi,
 superbissimi, nocentissimi, incensis ira
 publicis documentis præuijs signis late-
 re Christi vetustioris Fraternitatis Sæ-
 ctæ Crucis, Monialium modò D. Cla-
 ræ sanguine profuso, eodemque vase
 sacro obseruato scelere hostibus abla-
 to, absumptoque; frugum quoque ege-
 stas, & exorta ex eo fames in prodigiū
 accipiebatur. Hyeronimus Brunus Ve-
 xillifer, Dreas Ciognius, cæterique
Priores, Defensoresque de septem pro tem-
pore, quorum nomina inuisa obliuione
sublata, cum suum unicuique decus po-
steritas rependas custodibus dati sub ar-
cu ad vtramque arcem intermedio im-
manitèr laqueo suspenduntur gloriam
 Tyrio-

Tyrionum assecuti, quos *Magnus ille Macedo* in memoriam *egdis crucibus affigi* mandauit. Credunt senes vulgata traditionem anno proximè elactō ante Urbis excidium Borbonem ipsum diræ cladis Autorem, & in proposito, quædam prænotauit Ioannes Baptista Vanninus I. C. probatissimus, orta fortasse equiuocatione à reliquijs exercitus Borbonis Gonzaga Duce depopulantibus, & astipulatur Maleuolus, & liquet documētis illo eodē anno mdcxxx inscriptis *de tempore nostra deuastationis*, cum bello, fame, & nouitèr incrudescente lue mortifera vndequaquæ afflicterentur, patetque instrumento locupletum ex arce Senelunghæ Hispanis dimissorum cum ralea, Ioannis Saluij, Christophori Pierij, Ioannes Angeli, Francisci, & Donati, Vici olim Ioannis* & quorundam de familijs Ciognia, de Bescis, Campanis, Chiochis, Lazzaris, Stephanis, Balardis.

Cæterum *non magis iustis iudicijs comprobaturum, non esse curę Numini illam aureā felicitatem esse vltionem cum Flummanensium, vicinorum Lycimianenses san-*
P guine

Vanninus Scriptura inter M. S. erudit. P. Iac. Grifoli in Bibliot. Capucin. Luciniani.

*ambo de Dinis; vt in Istrum, Ser Tosij Andreæ Senalughensis anno 1530.

Tac. lib. 1. hist.

guine fœdi odium atrox promiscua
 clade tamdiù protraxerint. Pagi plu-
 res comitatu effusi Hispanis diru-
 ti corpus vnum, idemque summè vali-
 dum conficientes hominum affluen-
 tia, qui comitijs statutis diebus interef-
 sebant, cum quisque sua platea Oppido
 distincta conflueret, Platea Sancti Bla-
 sij Oppiduli propè Calicionenses, Por-
 chearia, ad Turrin-Prætoris, antè car-
 ceres, propè Roccham veterem, ac
 hospitium Patrum strictioris Obseruâ-
 tiæ, Platea Oppidanorum vetus, ac
 noua, qua via ad contradam Corsicæ
 Corsis præsidarijs dictam, suo quisque
 comuni propè ruralem Ecclesiam con-
 uiuens, comune Sancti Sabini ad Sil-
 uas sistentia Cardinalis Papiensis cum
 Curia, ac Commissarijs Senensibus, &
 Florentinis de nobilissimis familijs Go-
 ra, & Acciaiola, ac Columbæ ad-
 uentu memoratum, comune Castelli-
 næ, qua propè via ad Fluennam latro-
 num sede denominatæ; Comune Ba-
 diæ, qua circumpatent vestigia, Co-
 mune Sancti Smeragdi, via Perusina,
 ad cauponas Fontium vsque ad Tem-
 plum

Papien. in laudo,
 seu Sententia.

plum Sancti Laurentij ijs euerſum in Paſchineis, equè ſemidiruta vetus Eccleſia Sancti Fælicis cum Baptiſterio, domus tamen comunis integræ in finibus Eſſæ vſque ad Syluam Paternenſe, ea tempeſtate Oppidani, Colonique ſupra quatuor millia, rerum copia, in armis ferocitas, lætiſſimus Comitatus, & fatetur Podius, *Lucinianum diues, & potens*; quæ Eccleſiæ Curæ Plebanorū commiſſæ, deindè ſub alijs Eccleſiarum titulis redactæ, mox Canonicorum ſeprem numero, ac Archipreſbyteri dignitatem conſciunt, qui & Curati ſubeunt nomen, & onera, cum Rectore Sancti Blaſij, Vicario Episcopali, ac Præpoſito. Nec ſine vltione id permiſſum, quippè Hiſpanis Senarum libertati inſenſiſſimis Patres ad pellendum turpiter Diegum, ac fortilitia Senis ſtructa euertenda Lucinianenſium armis vſi ſunt fortitè, & fælicitè; donec Florentinis, plurimiſque hoſtium Clanarum ora baccantibus exciſis muris, haud ſatis immunitis, & fide locupletum rapinis præſſorum Senenſibus non irrationabilitè ſuſpecta, cum fra-

Pogg. hiſt. Flor.
lib. 3.

Tomaſ. par. 2. M. S.
Ninus debel-Ital,

Tac. ann. lib. xj.

Volsen. de rebus
Boycis.

Et bello res, nec satis Milites ad totidem hostium diuersa per loca euagantium impetus sustinendos, censent perditum, equitumque Magistri, quia dato belli signo *summa imperij ambigua, minora sine cura haberi* Senarum securitati consultum, si amoris Luciniano praesidijs, ac offendiculis, lectisque iunioribus indefensum relinquerent Oppidum, incolisque vacuum; quod ubi Lucinianensibus intellectum Campana arcis veteris crebrius pulsata colonos conuocant ad arma, tunc Praefectus Senensium Villa plurimos pulsat, pellitque, deinde tumultus, & rapinae, cum validiores iactant muros impensis proprijs refecturos, patriaeque dignitatis defensionem se paratos, idoneosque, veterumque more, *mentia virtuti non muris concredere*, reliqui Lucinianensium prima noctis hora recta armati contendunt ad Oppidum, clamantque vndique hostis adest, & iterato clamore, fremitum hostium effugunt. Subito timore improvidi Milites Praefecti Fylaria aufugiunt, illi iterum muros occupant, ianuasque patefaciunt profugis

gis illudendo, nunciantque, si quis auderet accedere amplius, non ut hostis, sed ut Proditor confodiendus, notaque Reipublicæ, Principumque munificentiæ Florentinos recipiunt, atque inter socios habiti, ut non insulsè Sanleolinus de capto, inquit, post victoriam Ioannis Mariniani Oppido.

Cosmian. adion.
Epig. fol. 18. & 85.
de Liciniano.

*Imperio Tusci parebam spontè Leonis
Hetruscis rapuit me Lupa Tusca inbis.
Belligeroque volens infecta luce vocatus
Annua Ioanni spontè tributa dedi.
Castello Lycini capto qua gallica clades
Infecit et abo stagna, Clanemque die
Non minor, aut certè victoria proxima primæ
Victor ait Medices, lansque secunda prior.*
Hinc cum deterius exardesceret belli turbo, denique Iulij Tertij placito ad auertendam belli materiam, Terra Senensibus restituta. Qui cum auctores magnificatæ defectionis ipso iure cecidisse à Capitulorum beneficio vulgassent xv. ab utroque ex Consilijs Oratores missi oblongis caligis, albaque veste superinduti, qui Patribus vetus Senarum patrocinium Lycinianenses subijisse iterùm gratularentur,

Lib. Reformat. Luc.
cogn. anni 1552.

rentur, & noua ostentationis pompā
exultationem affectarent, versa in in-
fontes criminis nota adulatione (*ve-
rus id in Republica malum*) expurgan-
da.

Cæsareis denique, ac Florentinis in Se-
narum exitum irruentibus à Petro
Strozza belli Sedes eligitur Senenses,
quibus pax seruientibus grauior, quàm
bellum liberis erat, & vetere animis ad-
uersùs hostes insito odio cum Gallis,
montanis Aretinorum vastatis Fluui-
anum obsidere aggrediuntur exitu inci-
piti, donec Fluuianenses improuisa pro-
ditione perculsi à Socijs, hostibusq; ob-
truncantur, Martianum duodecim
Cohortibus præmunitur, dein popula-
tio, & Cædes, ni Cosimus propin-
quo summæ rei discrimine id ipsum
metuens, Mariniano festinato prælio
victoriam præcepisset, rescribens ar-
cendum à finibus bellum, & cuncta-
tione opus non esse, vbi perniciosior
est quies, quàm temeritas, & positis
castris Senarum die Augusti secunda
m d l i i j. fatone, an incuria Strozze
Aquis, ac fluuiio procul loco olim Scan-
nagalli

nagalli à cæde Senonum, Boyorum-
que equis incommodo, propius Co-
simi, ac Germanorum Agmina intue-
bantur, & audacia Militum eminebat
fremitu, clamoribusq; dissonis, simul in-
struebantur acies, ingensque vtrinque
alacritas. Cum Bighettus Equitum
Magister, (vt accidit equè Pompeia-
nis in agro Farfalice) inconsultò fugam
cum equitibus capeffendo incerto, per-
citoq; rei nouitate Strozza hostes red-
didit audaciores, & strenuè à Germa-
nis infecutus per inania, ac palustria
loca peruagatur; interim Marinianus
instat trepidis, nutantemque peditum
aciem redux victor equitatus incurfat.
Nullum in ea trepidatione Strozza,
cum Aurelio Fregoso constantis Du-
cis officium prætermisit, Tura Zondo-
darius ex Senensium militum Præfectis
de Senatorio, ac nobilissimo genere
Illustrissimi D. Antonij Fælicis Signa-
turæ Referendarij, Bononiæ Prolega-
ti, Florida adhuc vigente iuuentute,
integritate, legali disciplina, Chisiaque
munificentia Prælatorum maximi ad
Suprema nati, cum manu Patritiorum
pro

Frontinus.

Cluer. lib. 2. f. 575.

Roseus hist. Neap.

lib. 4. part. 3.

Ad Tarcagn. lib. 6.

part. 3.

Natal. Comes hi-

stor. lib. 8.

Cinus loc. cit.

pro Patriæ libertate accerrimè propugnans profligauit hostes obuios fortius, quàm fælicius: densis tamen agminibus, & inæqualibus locis ob vallum præruptum in decliue hærebat, occurrat paudentibus, retinet cedentes, exterriti sine rectoribus equi, ut quemquam aditus tulerat transuersi, cum Marinianus dilectam manum opposuit, quantòque ferociùs occurrerant, tantò acriùs pulsos in fugam disiecit, tùm verò insequi, vulnerare, tanquàm pro aris, & focis certaretur, Gallique temere effusi, aut clauduntur vallo, aut consternuntur, Senenses, Clusini, Ilcinenses, Massettanij, ac Licinianenses pro libertate animam effundere fortiter maluerant nunquam cedere, & ne prædæ cupido victores à clade euocasset, illa die copijs deletis, nec nuncius quidem cladis superstes; Strozam Martianum priùs, & deindè Lucinianum excepit, qua frequens agmen, Ducesque confluerant, sed Cinus Capponius ex proscriptis Catoni haud impar, cui plaudens Lucanus.

Vitrix causa dijs placuit, sed vincta Catoni.
Vulne-

Vulneratus, & fugere inassuetus pluribus Florentinorum, quibus libertas innisa trucidatis Silanum imitatus, nè imminentibus percussoribus gloriam ministerij permetteret, siuè nè liber homo captiuus ad Cosimi seruitutem adigeretur, effracto acinace gutture mortem appropinquauit Strozza percontatur ab amicis numquid rebus attritis consulturus ad Senas iter carperet, est memoratu dignum Morettum Calabresem Cæsareis hostem deuotum, palam alloquitur, *malum euenium esse in culpa, exueret ferociam, sciens fortuna submitteret animum*, nè regressus in Urbem emulatione perosa potentia terribilia Senensium ingenia irritaret, relicto itaque ibidem cum præsidio Alto Comite rectis cistis cum Fregoso equo vehitur Ilcini, vt Pompeum Patriæ Patrem ignota, scissaque naui aufugisse traditum; sed Milites lapso periculo admoniti, noctu euadunt muris admotis scalis, Altus somno excitus amicos incusans ad deditionem Lucinianenses hortatus celerius aufugit Ilcini, Rochettus fortilitio propè

Q

muros

Tac. ann. 2.

Nat. Comest. hist.
loc. cit.

Tac. Annal. 3. & 4.
Roscius hist. Neap.
part. 2. lib. 4.
Cinius vita Cosimi
loc. cit.
P. Bass. de felicitate
Florentiæ.
Adrian. hist. Flo-
rent. lib. 13. fol. 913

muros monte, Terra, suggestisque com-
pacto Militibus Præpositus longius su-
git promidè cum Calabrense, cum Al-
tus, vt recenset Comes *affectans insul-
las sui facinoris excusationes cum Oppi-
dum Natura, & arte munitam, rebusque
omnibus instructam turpiter deseruisset,*
quod per multos dies valuisset defendere,
atque impetum hostium, & honoris sui,
*et vtilissimè sustinere non multo post cum Bo-
ghetto signifero Prætorio Equitatus illius
capite mulctatur.* Senes, Puërique va-
lidioribus suorum in acie cælis magis
sata, & præsentia experiri censent, quam
vetera, & periculosa, & ponenda arma
vnum afflicti id remedium Cosimo Ma-
gno iunctis patris, & capitulis spontè
se submittunt, qui magis hanc dedicio-
nem, quam victoriam consequentia ratus,
cum etiam ad Senas subigendas faci-
lior pateret aditus, excogitauit, vt me-
timit Bassus, quomoddò Terram gra-
tulis, & prærogatiuis supetillustraret,
elegitque, vt caput Prouinciæ Præto-
re nullo cum iurisdictione extensa su-
pra plures Tetras, Oppidaque Sena-
rum, conuentionibus ipsius manu iu-
ramen-

ramento firmatis, quo casu capitula
perpetuò ligant, nec requiritur confir-
matio, vt docet in eruditissimo tracta-
tu Illustrissimus D. meus Gionius Pe-
rullæ Auditor, & potissimè obseruan-
da, si à longo tempore firmata, cum
sint in veteri possessione non soluendi
gabellas, datia, ac impositiones, &
concepta verbis amplissimis, & effrena-
tis, vt importent exemptionem non
limitatam in agendis in loco, & inter
Personas, sed absolutam ibi. *Che det-
ta Communità, & Huomini s'intendano
essere, e siano esenti in perpetuo, & im-
muni da ogni, e qualunque gravetza ordi-
naria, e straordinaria, che in qualsivoglia
modo possa essere nominata, ò che dire, ò
escogitare si potesse, ancorche qui per E-
spresso bisognasse farne special menzione, sal-
uo che del pagamento del Censo, e Salario
al Podestà, e Castellani.* Quæ verba bis
geminata, agn, e qualunque includunt
omnes casus etiam expressis maiores,
& important absolutam, liberamque
immunitatem maximè à datijs tunc vi-
gentibus Principi notissimis, qui etiam
ea compræhendi voluit, quæ noui-

Q²

tèr

Alex. Gionius de
solemnitatibus in
contract Minorum
Gloss. 22. §. 19. nu.
25.

Bald. in l. digna
Vox C. de legibus
Cassrep. conf. 323.

Nat. conf. 163.

D. Vrcolus con-
sult. 75. num. 5.

Rut. apud Rich.
decis. 30.

Fontanell. dec. 162.

Rot. decis. 36. nu. 4.
& 28. par. 5. rec.

Mesa resol. 17.

Bald. conf. 406.
vol. 5.

D. Gabell. verb.
Gabella n. 38. & 41.

Aret. l. si ex toto
ff. de Leg. 1.

ter excogitari poterant, sublato bello
rum metu *veterum nunquam memorie
servitiorum, & concessa hominibus con-*
comitantur personā ubicumq; cōtrahe-
re contingat secundum Baldum propter
immunitatis verba nullis finibus coercenda,
& in dubio cum non agatur de fraudā-
da Gabella, sed de Datis nunquam
solutis, interpretandum est contra
Principem, ita ut dicta Capitula haud
possint reuocari causis minus legitimis,
vel pretextu alicuius honestæ, vel gra-
vis utilitatis, sed gravissimis talibus,
quæ Principem arctent alia ratione in-
superabilibus, respicientibus principa-
liter utilitatem loci immunis, cui aliter
quàm permissione collectarum provi-
deri non possit, si ponderentur verba,
per espresso, farne special mentione, e che
escogitar si potessero, quæ ad calus neces-
sitatis reducuntur, ut si Rex incederet
in captivitatem, si hostes effectualiter
irruerent, cum iis minora redimenda
sint consilio, vel ære Regis maxime
diutius non subditorum inter angustias
conquerentium, quia ut declarat Are-
tinus, Immunitas alicui concessa non debet
legi,

legi, nisi cum onus ferri non potest ab alijs. Surdus verò non procedit in nostris terminis, sed in Privilegiatis mera gratia, cum Liciniani Terra esset à Datijs, & Gubellis ab immemorabili exempta, vt probat *Castrensis*, & sunt iuratis Capitulis concessa, non subditis, cum esset in potestate Licinianensium per plures dies arce se tuto defendere spe Præsidij præiugilis Strozze quo casu irrevocabilia, nec vnica vice restringenda, vt decidit *Osaschus*, vbi quod ob seruitiorum remunerationem vlllo pacto, nec ingratitude reuocari valeant. Et minùs procedit, si Capitula sint firmata mutuis pactis, & obligationibus, quod Lucinianenses se submittant mero, & mixto Imperio amisso, ac Ciuitate Senarum, & Salaria persoluant, vt est communis sententia, quod cum effectiue faciant priuilegia, (si ita vocari debeant) in cum pacti causa onerosa firmati habent commensurationem perpetuam, & mutuo onerosam, quæ sine labe peccati reuocari nequeunt, si aliter Principi consuli possit, & in Consilij corâ serenissimo Domino

Surd. decis. 172.

Ofasch. decis. 139.
num. 22. & 28.
Mastril. decis. 164.
num. 6.
Ramon. conf. 24.
num. 436.
Capic. lauro decis.
190.

D. Bald. ad conf.
Ramonij obseruat.
num. 75.
Ramon. dicto cōf.
Tac. Annal. 4.

Tac. lib. 3. Ann.

Valer. Max. lib. 6.

mino meo Principe Monaci insistentè
votauit, & obtinuit Dominus Iacobus
Balduccius, & doctissimè scriptum reli-
quit, & antè cum Ramonius, vbi refert,
Ilacidem, ità ad Regem Cipri respon-
disse, nè ubi beneficia antequam odiū
pro gratia reddatur, & quod si plenitudi-
ne potestatis ademerentur Regna eua-
derent latrocinia magna, quia vt monet
Tacitus, quotiès gl'ias potensia, non
est utendum Imperio, vbi legibus agi po-
test, qui autem Reges adulati sunt, &
contrarium sentiunt, iram Dei non
euaferunt. Potissimè cognita fide Lu-
cinianensium: etenim nedum bellum
difficile deditione facilius euasit, & Se-
nentibus statim obsessis, præliisque,
sublata victualia, & libertas Milites
conuocandi, & in aciem prodeundi:
sed anno MDLVI. quidam Senarum,
cum Gallis, ac Ilcinenlibus Terram
noctè quater aggressi, Ducibusque ti-
more percussis, Oppidanis permissis ar-
mis, ac data facultate à Ianuis præidia-
rijs in hostes irruendi pelluntur, ac fi-
nibus arcentur, etiam sceminis. *quarum*
virilis animus maligno errore fortune mu-

liebre corpus fortius est, patrijs muris, saxis, sustibusque hastatis inuictos, fugientesque irrupentibus.

Oppidum Militibus, Ducibusque armigeris, sed æquè doctrina Viris egregijs celeberrimum, inter quos Iacobus Grypholus, qui edidit Orationum Volumen, ac defensionem Officiorum Ciceronis in Cesium Calcagninum Ferrariensem Iouio in elogio Calcagnini inuictosè post habitus commentaria super Poeticam Horatii, Demosthenis Orationibus, & de pace, ac Zenosfrontis Hieron. de Græco in latinum versis, Mascardo, ac Manutio laudatus Senensis Republica litterarum humanarum Lector accitus, vt ipse refert à *Ciuiibus meis honorificentissimè vocatus*. P. Bartholomæus Bassius publicus in Vniuersitate Papiensi Theologiæ Professor, ac Prouinciæ Mediolani Lector Generalis Typis emisit libros historicomorales de Dei in Romanos charitate, de Florentiæ felicitate, de Nobilitate Mediolani, ac de Theologiæ præstantia, sed à Minoribus ad Capuccinos migras, Regularis obseruantie spiritui ductus,

Ani-

Adrian lib. 13.

Thuan. lib. 16.

Cinus lib. 5. & 6.

Ioui. Viror. Illust.

Mascard. art. hist.

Paulus Manutius

Epist. vulgares lib.

2. latina lib 1.

Griff. orat. 4.

Annal. Capuccin.

anni 1579.

" de Dinis ,

Pompæ Senensis tit.
13.

Animam emisit Columba radios per
caput eius circumferente inter Beatos
ascriptus in Capuccinorum Annali-
bus, in quibus paritèr Venerabilis ob-
servantia, ac pietate Pater Augustinus
Baccatus, ac plures Ordinis Minorum
in Cœnobio depictos ad primos Reli-
gionis gradus euectos, inter quos Pa-
ter Magister Gorius in liceo Senarum
Theologiæ Lector eximius, ac Pater
Ioannes de Angelis Paduæ Inquisitor,
alijsque muneribus decorati, P. Ioan-
nes Iacobus * qui Vicarius Generalis
Italiæ, Senis obiit anno MDXIX. In-
quisitor Generalis doctrina, ac pietate
in Senarū fastis inter clarissimos addi-
ctus; Reueren. D. Ioseph Renzolinius,
qui Venetijs legalis Philosophiæ Le-
ctor, & benè gerendæ Reipublicæ do-
cumentis Nobilibus pergratus ob egre-
gia merita inter insignes Venetos Viros
cum edita gestorum historia relatus;
Reu. Petrus Iacobus Veridianus in
Collegio Propagandæ Fidei Lector an-
tè Vrbanum VIII. orauit, edidit de
Deo Trino, & Vno, ac Flores Poeseos.
Pater Victorius Brunus Minorum an-
no

no ætatis 37. defunctus, cuius ætatem,
si gestis compares ætatem vltia putes,
scripsit dùm Bononiæ Collegialibus le-
geret de Deo, de Anima, de Angelis
cognomento Scotus inter insignes Or-
dinis, doctrina, famaue Viros in Cœ-
nobio Politiano depictus, de quo plu-
ra Modernus Mastrius ingrato silentio
Auctore omisso extorsit Pater Ioannes
Ristorius, Pater Cosimus Gripholus, æ
Pater Sanctius, qui in muneribus gra-
uissimis, Thæsisbusq; Theologicis primi
Minorum Cœnobij Lucinianensis tamã
Italæ fecere celeberrimam: Rem. Archi-
præsbyter Emilius Ristorius, qui coin-
plicatis Excellentissime Domus Sfor-
ziæ litium nexibus in Rota Romana,
discissis Auditor Generalis nominatus,
difficillimis superatis temporibus, prius
extinctus, quàm fessus, alijsque in Sta-
tu Mediolani dignitatibus insignitus.
Petrus Maria Domini Bartholomæi quõ-
dam Petri de Capeis claræ recordatio-
nis, diuitijs etiam piè cumulatis suprã
cæteros illius temporis, gestisque lauda-
tissimi, Senis, Pisæ, Romæ studiorum,
ærumnarumque consocius corpore exi-
guus

guus non ingenio, qui in reconditorum Taciti, Iuuenalis, Persæique sensuum explanatione, ac legali Phylosophia subtilissimus, Ioannis senioris l. G. de Capeis Patruj Historijs, grauibque sententijs versatissimis, ac Lactantij Bruni in Vrbe Curialis egregij integritate, praxi, opibusque congestis celeberrimi famam assecutus Francisci Battellij Innocentij XI. ex Aulicis, & Familiarum Medici stimulis excitatus studijs fessus Adūcationis dignitatem degustare avidus immaturè raptus anno proximè lapsò MDCXCIII. ætatis, XXXI. eò tamē vsq; peruenit, vt Alexandro VIII. ad summi Sacerdotij culmen euecto Aula, Curiaque notus emergeret inuolutis litibus enodatis, ac iniuriosè tollerauerit fortunam, fatumque, quod congruere rebus putant, Principumque ingenia loci Iurisperitis, litteratisque infestissima. Celebris Canonista Romæ natus Ludouicus Ciognus Episcopus Venafranus filius Leonardi Lucinianensis, Sabinae, Reatinæ, aliarumque Ciuitatum Militum Generalis Præfecti eiusdem agnationis Ciogniæ

Ciognia familia ex Patritijs Senarum, quæ inter plurimos Viros Patrum Gu-ghelmmum Ciognium Magistrum Eremitarum Sancti Augustini Oratorem literatissimum ostentat, & Theologum Principum, Regumque, Dominicus Ciottus, qui cum diu cum Cæsaribus Borgia Locumtenentem Generalis manus subijisset ad supremum Comitis status militiæ gradum ab Alexandro VI. ascriptus politica, ac Poeti inter Au-likos notissimus, Ioannes Saluus strenuus Dux Pisanorum ob Oppidum Calcinarium ter ab irruentibus Florentinis defensum à Giouio ad perennitatem commendatus. Marianus Bassus Forti-lij, ac Arcium Senensis ditionis, An- nonæque Præfectus Hieronymus Bru-nus Commissarius Vallis Clana-rum. & Nuntius Pontifici ac Carolo V. Senen-sibus missus supremis Magistratibus di-lectus, Ludovicus * qui cum in- maritima expeditione aduersus Tur-cas cum Venetis manus conferret, Pup-pi Generalis vi expugnata ad propellē- dos hostes nudato ense præcedens æ- teros, Capitanei nomine eodem Gene-

Giorini hifi.

* Дуныз,

Torell. sæcul. Au-
gust. anno 1436.
P. Landuccius Sil-
ua Ilicetan. & Cro-
nicon. Breue f.
Bonignor. annot.
M. 1436 B. P. iot-
heca Martiniana Se-
narum signo †

* Dyni

rali decoratus, & à Republica con-
firmatus à Serenissimo Ferdinando He-
trurizæ Magno Duce V Porta Pisana,
eius fidei demandata, Capitaneus Li-
burni descriptus; ab origine Brunus
Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis,
qui floruit in xi. sæculo, quod indubia
comprobat traditio, nec Scribentibus
satis in antiquis nota Oppidani Patria,
sed origo, & præclare gesta, ac Bea-
tus Matthæus Eremitarum Sancti Au-
gustini Ilicetanus Vicarius Italiæ Ge-
neralis strictioris obseruantiz, humi-
litate, ac heroicis virtutibus eximius.
*In Ilicetana Silva ebullientem Iuuentutem
firmavit, sicut Ot inisium Canonicæ Con-
gregacionis Saluator is plenus meritis, &
diebus obiit anno 1436. vt literalitèr Pa-
ter Landuccius, ac Pater Bonignorius
memoriz prodidere, eundem fuisse fi-
lium Francisci * fama liquet, de regula-
ri obseruantia scripsit subtilissime Lan-
duccio, & cæterorum placito reiectis
exaduerso dicentibus fuisse de Domo
Forestana Senarum.*

Huius heroica gesta latè recolimus in Poe-
mate iuuenilibus annis edito, cuius hic
fragmentum transferibimus.

Hinc

Hinc Natale solum veteris qua Castra Lycini
 Sillani coluere Duces de Stirpe *
 Francisco natus, sacro de fonte Ioannis
 Nomen, & Omen habet, Paulina huic Ciognia diues
 Insignis pietate parens ab origine Cines,
 Qua patet antiquo Senonum de nomine Sena,
 Sed cum primigenia umbrantis lanugine malas,
 Ccepitque gessere libare crepuscula lucis;
 Hic ubi sacra Deo felix Anrelia Proles,
 Illicibus latuit, quoties per inhospita Dum
 Ibat inops, inopem quærens radicibus escam
 Emissis, quoties intacto fonte reperto
 Transiit latices, quamuis sitis arida fauces
 Urgeret, quoties cum Sol exureret Agros,
 Aut caderent gravidis hybernæ nubibus Imbres
 Immaduit pluuijs, & solibus arsit acutis,
 Et crebrò gemit ille est quadam flere voluptas
 Dulcis amarities lacrymarum, ipseque querelæ
 Ipsi delectant, qui sunt in amore dolores.
 Ah quoties lætæ Valles, Collesque Supinæ
 Littora, qua transit, rupesque, atque ipsa beatum
 Saxa vocant; Fortè horrebant super præter nimbis,
 Errantesque ibant Pecudes, rapis unda repenti
 Pastorem, pauidosque greges, quin improba crescis
 Diluvies, mersusque uno complexusur alueo
 Arabia, præcipitem voluens verso aggere cursum,
 Adathenque super medijs spatiasus in undis.

Dyærb

Præti-

*Proinde extinctum limphis extorsit iniquis
 Andrean, (sic nomen erat) dum flebat amicum
 Turba frequens, orat, versis ad Sydera palmis
 Maichem, surgitque Puer (mirabile visu).
 Illum Pastores ad Cælum laudibus & quante
 Maichem vastæ resonabant undique Sitæ,
 Et signata canis Maichem nomina trancis
 Iam Precibus Maichem meis assuesce vocari;
 Et tibi deuotis fument Altaria donis.*

Emergitque nobilitas potentiùs, ac loci
 dignitas ex ampla Doctorum ceterua,
 omissis alijs egregijs viris, vt plurimum
 in patria æde inhabitantium, qui mihi
 adhuc Iuueni norissimi, ac familiares,
 hac simul ætate clarissimi Domini Val-
 lis Clanarum Vicarij curia, Oppidoquo
 florent emeritissimi, D. Angelus Ren-
 zolius Pifarum, & bis Pistorij Iudex,
 R. D. Saluator Corradus in Vrbe San-
 cti Spiritus curæ rerum domesticarum.
 Præpositus, ac litibus interessendum
 deputatus eiusdem Ordinis Eques, ac
 Prior, D. Archipræsbyter Franciscus de
 Serbattistis Principum Aulicus ab in-
 timis, D. Bartholomæus olim D. Signi-
 feri Francisci de Arrighis Eques mili-
 tiæ Diui Stephani olim Fani Prætor, D.
 Ber.

Bernardinus quondam D. Cintij Renzo-
lij Florentiæ Causarum Patronus pri-
marius Reorum acer Defensor, D. Fran-
ciscus D. Petri de Spoletis Mathemati-
cus, Physicus, & Paduæ Phylosophiæ
Lect. & clarissimus, D. Franciscus Bat-
tellius D. Petrus Maria D. Bartholo-
mæi de Capeis, D. Deiphebus olim
D. Iuriconsulti Antonij de Settis ex
tempore Poeta eruditissimus, D. An-
tonius quondam D. Physici Ioannis de
Saluis Medicus Florentiæ laudatus, D.
Franciscus Maria de Bonastris, R. D.
Canonicus Armenius, D. Archangelus
fratres de Battellis, D. Ioannes cognom-
mento Pius, ac D. Carolus olim
D. Petri de Capeis, D. Franciscus, D.
Flaminius D. Ioannis Francisci de Ar-
righis, D. Felix D. Petri de Grifolis,
D. Petrus Marcellus, ac D. Domini-
cus D. Signiferi Ioannis Baptista de
Capeis, R. D. Canonicus Ioannes Ba-
ptista, ac D. Franciscus D. Petri de
Serbaristis, R. D. Ioannes olim D.
Prosperi Ciogni, D. Franciscus Cio-
gnius, D. Hyacinthus D. Constantini
Ciogni, D. Ioannes Baptista olim D.
Maynar-

Maynardi de Ciognis, R. D. Canonicus
 de Tornainis, R. D. Canonicus Fran-
 ciscus de Daniellis, R. D. de Lazzaris,
 R. D. de Bernardinis, R. D. Petrus de
 Bassis, R. D. de Saluis Theologiæ Do-
 ctor in ditione Mediolanensi Archi-
 præbyter, D. Gabriel Scarmalius Pe-
 tiliani Prætor, D. Franciscus Corra-
 dus, D. Franciscus D. Behsarij de An-
 gelis, D. de Stephanis, ac D. Ioseph
 de Bernardinis Florentiæ Curia sum-
 mæ practici, D. RR. DD.
 Abbas Matthæus, ac D. Fabianus de
 Arrighis Eques Militiæ Diui Stephani,
 D. Canonicus Vbaldinus de Capeis, ex
 recentioribus verò D. Fabianus D. Bar-
 tholomæi Arrighi, D. Octavianus D.
 Bartholomæi de Capeis, D. Franciscus
 D. Petri de Grifolis, D. Petrus D. Cō-
 saluij Stephani, ac D. Ioannes Cosimus
 D. Capitanei Alexandri de Battellis,
 ex numero Regularium in humanis
 degentium, P. Emilius Ristorius Phy-
 losophus, ac Theologus Societatis
 Iesu Eminentissimus Serenissimorum
 Sabaudiz Principum Orator facundus,
 & mira elocutione pollens, P. Magister
 Draco,

Draconus Seruorum Prouincialis, Ora-
 tor legum, ac Theologiæ studiosissimus,
 P. Magister Franceschini Sancti Au-
 gustini, Orator; Prouincialis, ac Se-
 renissimi D. Francisci Mariæ Medicei
 munificentia, prudentia, animique
 magnitudine amplissimi Cardin. Theo-
 logus apud infideles Tunis diu capti-
 uus, ibidemque Vicarius Apostolicus
 à Sancta Sede destinatus, P. Magister
 Victorius de Bartolis, P. Magister de
 Picconibus, P. Magister de Stephanis,
 P. Magister de Pampanis, P. Magister
 de Mannellis, ac P. Magister Lauren-
 tius Barlozzius Ordinis Seruorum Cõ-
 cionatores laudatissimi cum Patribus
 Ordinis Capuccinorum P. Augustino
 Baccato, ac P. Iacobo Grifolo, plu-
 resque breuitatis studio omissi, qui fe-
 rè cum ijs coetanei sibi famam, Patriæ
 decus egregijs virtutibus compararunt,
 ac æquè de perhonestis familijs DD.
 de Rectoribus, de Cantellis, Acciaio-
 lis, extinctis vetustioribus de Menghi-
 nis, Landinis, Vannis, Cennis, Che-
 linis, Binis, de Gondis, Mutijs.
 Oppidum opulentum, ac nobile habitum
 S loci

P. Albert. Lazza-
rus de Bellor-ori-
gine par. 2. fol. 352,
& 354.

loci humanitate, comitate, ac festiui-
tate incolarum, attollitque Albertus su-
pra cætera quæcumque Oppida, ac Ci-
uitates veteris Senenſis ditionis, ſub-
dens potioris conſequentiæ cenſum
Senenſibus validiori militum manu,
Ducumque ſupremorum præſentia,
alijs poſthabitis, ad quocumque caſus
deſenſum, paratumque; rerumque co-
pia vini, oleique excellentia exteris
iucundiſſimum; non æquè ſiniciſis Lu-
cinianenſum ere grauatſis pro gabella-
rum, cenſuum, publicorumque ſubſi-
diorum ſolutione tractis in longum li-
tribus, animiſque obduratis; onera ta-
men Communis annuarum penſionum
egrè tollerabantur aſſuetis immunitati
diuturnæ, queis incuria Seniorum, quo
iure ignoratum, exigunt Epifcopi Arc-
tini annuum frumenti tributum, quod
iſſdem Dominis cum equis, ac cereis
metum, incurſionesque paſſis eroga-
batur in pacis pretium, ac libertatis;
valuitque ingruente frugum inopia Ci-
uitates ipſas periculo famis eximere
copioſa Lucinianenſis annona; Gens,
Oppidumque Magatibus gratiſſima,
Reipub. .j

Reipublicæ Aretinæ Senensî, ac Florentinæ, Orbeuetanæ, ac Perusinæ, Galeazzo Vicecomiti primo Mediolanensium Duci, quo munita fortilitia, vt muris fixa profitentur insignia, Sixto Papæ Quarto ad pacem cùm Fluminibus componendam Papiensi delegato, Gallorum Regi Moretto Calabresio, Termes Præfecto cum auxiliarijs, Strozza deniquè ad conficienda, munimenta præmissis, Iulio III. qui B. Virginis de Quercu in flore ætatis obsequio deditissimus Pontifex renunciatus pedibus morbo exemptis pro gratijs exoluendis munera propè aram signata aureis crucibus vsque dum pendencia supplex elargitus est magis piè, quàm liberalitèr, locique consequentiam superextulit vehementèr Cardinalium Consistorio; etenim Strozza cum copijs in finibus Luciniani profugato epistolis Mariniani victoriæ nuncijs Iulio lætissimè intellectis purpureis Gallorum Principibus anxijs, & inopinata clade percussis, vt abditos Principum sensus, & si quid occultius mente inest contegeret verborum

S 2

magni-

Missalia vita Ios-
nis Medicei fol.
176.

P. Baphius de Fe-
hs. Florentiz.

magnificentia Imperij, inquit, summam
hondum hprere in ambiguo spem, roburque
supereffe Gallorum rebus Luciniani ad Me-
diterranea Portus herculis ad Maritimam
substantatione adhuc prgnalidis. Cofi-
mus verò primus ciues bello, diffidijs-
que attritos priuilegijs honestissimè de-
corauit, Nobilibusque Viris iuxta vetu-
stissimum Republicæ morem inscribi
mandauit supremis Florentiæ Magi-
stratibus, quod nec in leue habitum,
longum quippè esset recensere, quot
Natae, Maresque contraxerint spon-
salia cum nobilibus, egregijsque; plu-
resque ad Equitis prærogatiuam perdu-
cti, recentia exempla obijciam inter
Oppidanos Clanarum hoc sæculo præ-
cipua, ac singularia cum clarissimus Do-
minus Ioannes generis Albergottorum
de Aretio Vrbe generosæ Nobilitatis,
Equitumque Melitensium fecundissima,
D Veniliam Lucinianensem de hone-
stissima Familia Bonastra sibi in Coniu-
gem adamasset. Descendentes Meliten-
si Ordini iure ex hoc quoque latere
ascripti, docto in actis Oppidum ve-
tus, gestis præclarum, rerum copia
af-

affluens, egregijs Viris insignē, perspicuum libertate, ac mero, mixtoque Imperio spatio centum, & ultra annum, vt Castrensis, Cardinalis Tuschus, Maleuoltus, Papiensis, Pius Tertius, capitula, ac statuta antē vltimam dedicationem euulgata abundē comprobant, publicisque prædictorum, actorumque habitis testimonijs, ac documentis annis xx. circiter lapsis. Nobilis Vir Sfortia de Ristoris Lucinianensis Natas suas D. Lucretiam cum generosissimo D. Comite Ioanne Baptista Maculano patritio Placentino ex Nepotibus amplissimę memorię Cardinalis Maculani de Florentiola, in vxorem collocauit, ac D. Vrsulam cum nobilissimo D. Bartholomæo Marchione Petrę Grauinę Excellentissimę Domus Malespinę, quibus clarissimi, ac lectissimi Equites, in dies effulgent. Idemque Cosinus Prætor, ac Militum Magistro Loco missis pluribus alijs Terris, Castrisque Florentinę, Senensisque circumditionis Luciniauum præfecit, vt Auctor est Adrianus, & sedato etiam belli turbine Cosmianum munimentum

Capit. in Cancell.
Luciniani aa. 1390.

Hist. Flor. lib. 13

Benc. Hist. Polit.
lib. 5a.

tum propinquo Colle Sorbellono confectum centum Corsis sub Bencio, aliisque Militum Ducibus custodiendum curavit, suspectis Lucinianensium in carcerem detrufis, libertati, muneribusque restitutis, rebus compositis per Cosimum re, & nomine magnum, qui cuncta bellis civilibus fessa nomine Principis sub imperium accepit, rebellionum morbis confutissimo Medico Mariniano expurgatis, res frumentaria restituta, donataque, pax aurea sub magnanimis Nepotibus maximè Cosimo huius nominis Tertio pijsimo, ac beneficentissimo Magno Duce VI., ac Ferdinando Etruriz Magno Principe clementissimo, litteratorum Mæcenate, regia munificentia, liberalitate, prudentia toto Orbe famigeratis.

Cetera desiderantur.

ANNO.

ANNOTATIONES

D. FRANCISCI BALDERESCHI,

I.C. Palaiensis Iudicis Clarissimi

PRO SERENISSIMO

MAGNO DVCE

Vicarij Clanarum Liciniani Residentis

IN ANTIQVITATES ETRVRLE

D. FRANCISCI DYNI

ADVOCATI SENENSIS.

V Agabantur per manus Litteratorum quædam exemplaria historica manuscripta antiquitatum Etruriæ Domini I. C. Francisci Dyni Licinianensis ab eodem anno mdxciiij. missa Generosissimo D. Comiti HIERONYMO DANDINO, quæ reuera plurima leguntur eruditione, gravibusque sententijs conflata, pluribusque in locis Taciti stylus imitatus

2 *tarus feliciter. Censui quædam anno-*
tare nixus Scriptoris autoritate cum
de D. Dyno alia plura extent monu-
menta ingenio, ac labore compacta,
nempè plures Orationes, Pocmata,
Carminumque volumen typis eden-
dum, Consilia Legalia, ac decisiones
 3 *editæ, quæ manibus Iurisperitorum*
observantur, ac hinc eisdem D. Dy-
ni decisiones, quæ in ordine 96. &
97. referuntur per summum legum
Doctorem D. Iacobum Balduccium
ipsum apud Serenissimum Principem
 1 *Monaci in Auditoratu Prædecessorem,*
post observationes ad consilia Ramonij
Tom. 4. & in Indice generali de eodem
meminit in verbo indicium in verbo
contuenticula, & honorificentius in To-
 3 *3. observat. 57. sub num. 4. pag. 59. eun-*
dem D. Dynum laudibus tollit pluribus
pariter in locis Reuerend. Marcus
Antonius Guigues Gallus Senis, No-
bilibus Seminarij Tholomeorum Geo-
graphæ Lector litteratissimus lingua-
rum, historiarumque Enucleator in
sua Sphæra Geographico Cælesti,
 4 *Citraui ignaro Authore, officiorumque*
 curis

scriptis in eiorum regionibus distracto
 scriptis Senogallia committerentur me-
 dis expurgata, repertis verbis pluribus
 in albo relictis, peruerso etiam Char-
 tularum ordine, potissimum pag. 23. cum
 incipit de Acetiorum tumulis per C.
 Hostiliū sedator qui ante Annibalem ad-
 uentum in ora Clusarum incuria Scri-
 barum reperitur appositus, quod tunc
 Authore animaduertit, cum eodem
 telam suerit iuxta ordinem Lulij in
 margine recensiti lib. 22. & lib. 37. Ir-
 ruptio Hostilij ad menia Acetiorum,
 historiaque complemento indiget cum
 gesta, summuque Acetiorum Viri
 voluere exigere, inter quos Cleario
 minime omittendi Tarlatinus Petram-
 pla, qui pro Imperatore Ludouico Ba-
 uaro Dux strenuus Hostes fudit, Pi-
 satum ab eodem Vicarius creatus, Tu-
 lliarum rerum summa, ipsiusque pote-
 stati commissa, Duo Generales Mariti-
 marum expeditionum de dno Borra,
 & ex legistis Rosellus Firmi, Lector
 commentarijs notissimus, sed plura
 magis traditione, & coniecturis, quam
 Veterum auctoritate educenda, ob-

-1-

T

dele-

Lib. 23. p. 23.
 Lib. 23. p. 23.

Lib. 23. p. 23.
 Lib. 23. p. 23.

Compag. in Regia
 Picena fol. 231.

Defectum Auctorum; qui, et inquit
Dominus Dynus, egerunt de rebus
Tusciis.

Vnum tamen in specie notandum, quod
Persena non tantum Lucumo Clusino-
rum, sed *Rex Clusinus*. *Linus* inscribi-
tur, *Floro Persena Rex Etruscorum in-*
gentibus copis aduersus, & tunc valida
res Clusina erat ob iniuncti Regis
praesentiam, & norant Guazzus, Val-
lanus, quamuis plures Veterum tra-
dant Provinciam Lucumibus mode-
ratam, quicquid ad Fanum Voltumnæ
concilia consuebantur, & Regiam
Clusinam Civitatem verulam esse.
Persenæ sedem palam est, Clusamque
Cisentinis scriptoribus antiquis, ut pag.
72. ponderat D. Dynus ignotam; &
addo Polibium, qui loquens de Chi-
so prope Clusas, inquit: Cluso à
Gallis oblesso ad Urbem contendit
breui diebus triam itinere cum di-
set per LXXX circiter millia, Clu-
sa verò ultra CXXX.

Videntur etiam idem D. Dynus de C. Cil-
nio Mæcedate incidenter locutus, &
fuisse Arcetinum dicit ex Liphio, qui
Cil-

Lin. lib. 2.
Flo. lib. 2. cap. 10.

Guaz. in Cronich.
Vill. Rer. Fior. lib.
3. cap. 44. & 52.

Lib. 2.

Comp. in Pers.
Picens 10132

Cilnium genti superextulit cum Si-
lio. *Cilnius Arreti Tiberis ortus inuenit.*
Villamque *Meceniam* in eo comitatu Ci-
cilij Mecenatis extinis temporibus
incolatu dictam corruptè *Meceniam*
tradunt Arretini, eundemque regio-
ne Clanaum oriundum etiam com-
probat Augustus in epistola per Ma-
crobium relata *Esarum Arretinum*, qui
Regibus ortus erat, Porcenamque ex
Atanis Mecenatis Lepide Caporalis in-
scripsit, sed Horatius non vno tantum
sed pluribus ait ipsius originem ema-
natant.

Comm. ad Ho-
rat.

Tirbena Regum progenies
Propertius
Mecenat Eques Etrusca de Sanguine Regum
Martialis

Mecenat atavis Regibus ortus eques.
Et notat post Mancinellum Alcenius
Ex antiquissimis Etrurip Regibus ortus.
Lapis quoque per D. Camurrinum rela-
tus, & ex eo per D. Dynum pag. 22.
clare patefacit hanc Regiam Familiam
supra Decurionum Magistratum exti-
tisse præpotentem, nec omittendum

Inter Veterum numismata eodem D.
Dyno collecta vnum argenteum
inest, in quo ex vna parte curru qua-
tuor equis vecto, insedit Auriga, plurim
tribusque corruptis litteris hæc super-
sunt.

ÆD. . . . CVR

Ex altera parte, Equi figura obtruncato
capite supra collum hastam acutam ge-
rentis, & sub spoliis galeis, hacten-
que legitur.

REX ARET.

D. Dynus in hac sua historia M. S. denarij
hæc memoriam facere non præter-
miserat, sed in pag. 30. aliisque plu-
rimis locis de regenti apparent linee li-
tura signata, nec opinor ab Authore
quod denarij vetustatem mihi Floren-
tiæ, amicisque ostendendo tinguere
ter lapsis annis celebravit, verius a Re-
uolutoribus, neque, ac Authore absente,
ut se fortasse eruditiores ostenderent,
sed nec futuri videri trepidam. Verum
pro huius denarij memoria versus di-
cti Codicis M. S. qui quamvis super-
lineati cõmodè legi possunt transcri-
bendos censui a Denarium (inquit Dy-
nus)

nus) vicesissimum, ac singulare penes me
cum alijs studio observatum; in qua sub
spolijs, galeis, hastis legitur.

REX ARET.

Videbor nona proponere nulla; ex priscis Au-
thoribus probata; hoc accidere potuit incu-
ria scriptorum cum tali Rege nullum fue-
rit fortasse bellum; saltem memorabile a-
lium, patratumque sentio: itaque Regem
hunc non regnasse priusquam Tusci Roma-
nis in Societatem reciperentur, quia non
illis Liberis Lucis, sed Aruseis crebua-
tur, nec tempore incursionis C. Hostilij
cum tunc apud Seniores inesset imperij
summa; et postmodum in bello sociali ce-
ssasse Floro. Etruria donis; Picenum atque
Campania sub suis quisque signis in Roma-
nos acies instraxit, quas ad spem domina-
tionis Drusus exegerat, Dicitur erga exerci-
tus Aretinorum sibi Regis nomen in ea
propria expeditione ascripsisse fatendum.
Hic ille. Nomen verò talis Regis de-
cem et octo lapsu seculorum obliui-
one contegitur.

Ex præmissis non insulse credendum
Regem hunc de genere Cilnio. Origi-
nem eduxisse, cum etiam familiaris di-
gnitas

Lib. 3. cap. 13.

Ciat. hist. Pers.
lib. 2.

gnitas liqueat satis ex notatâ inscriptione sub Architraui Cathedralis Aretinæ, in qua etiam Pater Ciatius asserit *Cilnia* defuncti quamvis litteris Etruscis confectam legisse auctoritate cum tales litteras nostris hisce sæculis ignotas non didicerit; verius itaque latinis, sed Antiquissimi illius Chasæteris, ut difficulter legi, percipique valeant, hinc plures Aretini legisse constantur.

GENS CILNIA FIDELIS

ARET. PROVIDENT.

Quam Familiam differre à Licinia satis Dyno nostro comprobatur, ut etiam eruditè ostendit Abbas Camurrinus, qui in inscriptione lapidis Lucinianensis legit *Lycinianum* (ita dictum in actis veterum) & cum Plebe dicti Oppidi fuisse Lycinios in gratiam Populi Romani reductos ingeniosè deducit D. Dynus ex Livio, & in historia Aretina M. S. Patris Camurrini; quæ præ manibus Aretinorum vagatur legimus inscriptionem dicti lapidis Lucinianensis, quam ex eodem D. Dynus pag. 27. fideliter reulit, cum modo lapis adeo extet

exte deformatus, ut magis difficulter
 veritas inscriptionis capi possit; pro
 elius elucidatione Appiano, Sigonio,
 Volaterrano patet Sillam, in Phesta-
 lanos, Arcetinosque, qui ei pertinacissi-
 me resisterunt acruis sauitum, ac for-
 titia fide sibi Commilitonibus con-
 celsisse ad mensuram meritorum, quod
 etiam Dynus tradit, additque ex Tho-
 masio Lyciniani collem natura mun-
 tum Commilitibus occupatum, Sillam-
 que ordinato Republica statu exinde Co-
 lonias deduxisse comprobat ex Epitome
 Liniana, sed quas Colonias ille dedu-
 xerit, ob subitos, atrocesque Reip-
 casus non est Autoribus prisceis memo-
 ratum, nec an tunc Lycinianum fue-
 rit ex Colonijs Sillæ ab eo, qui Lu-
 cius dicebatur denominatum; hoc de-
 sumitur ex lapide, quod cum Silla Di-
 ctator bellis fessus anno ab urbe con-
 dita DCLXXI. Publium Seruili-
 um, & Appium Claudium sibi ab intimis in
 Consules delegisset, & paulo post vi-
 tam migrasset tempore prefatorum Con-
 sulum inscriptionem fuisse confectâ,
 comprobatur verò sufficienter Decurio-
 num

Sig. de antiq iure
 Italix lib. 3. cap. 1.
 Volat. Comment.
 Arcetio.

Lib. 1.

Lib. 77.

Sigon. Cronolog.
 in hist. Liuij.

Sigon. lib. 1. cap. 4.
Cic. pro Sextio
Sueton. in August.
D. Abbas Machio-
nus in resp. ad o-
biecta.

num Magistratus lapide recensitus
Lucinianum Coloniam, seu municipi-
pium extitisse, cum Senatores Colo-
niarum, ac municipiorum Decuriones
appellari asserat ex Cicerone, Sueton-
io, ac Pomponio, Sigonius; Tacitus
verò, ut egregiè idem Dynius pontle-
rat, refert Colonias, ac municipia Cla-
narum exundationem extimescentia,
propè quas vetustius Luciniano oppi-
dum non occurrit, & vnum fuisse ex
iis, qui Legationes Romam miserunt
probabilissimè credendum ex præmis-
sis; hinc rectè inscriptum Luciniani
in Ecclesia S. Michaelis Archangeli.

Templum hoc gna vetustius.

Cum antiquitus Minerua pro olei ex-
cellentia, ac Numina Paganorum co-
lerentur propè Rocham, quæ Sillana
dicebatur, ut traditione patet; & an-
dicant plurimi lapides ad puteum no-
uum, sub Architravi, supra Ianuantibus
in Platea, murisque oppido affixi, Tur-
resque ostendunt munimentum antiqui-
tatem. Terra opulenta inter magis in-
signes Tusciae semper habita, in qua
duo florere summi Viri Pater Bar-
tholo-

tholomæus Bassius inter insignes Professores in Ticinensi Accademia reputatus in Concilio Tridentino disputavit acerrimè, orauitque teste Vadingo in Dominica secunda Aduentus, cuius verba edita Brixia 1563. de ordine Patrum, at dum in Quadragesima Orator Mediolani laudes Paupertatis, abnegationisque propriæ voluntatis iusta verba Domini Nostri IESV Christi Mundi Redemptoris edidisset à S. Carolo in eade ex improviso splendide viuens salutus migravit eius monitionibus intellectis ad Cappuccinos inter Beatos habitus. Beatus Matthæus in Silua Illicitana Senarum profunda Doctrina, ac sanctimoniam effulxit, ut in longo Poemate D. Dynus recenset, & quamuis in Manuscriptis cuiusdam Senarum legatur fuisse de Forestanis ex Senensibus, contra est, quod vulgò inscribitur, & patet in Tabellis Cenobij S. Martini Senarum *Beatus Matthæus de Luciniano*, & probat P. Landuccius Senensis, quin imò in suo liberculo Priorum Illiceti sub Cronicis M.S. asserit B. Mattheum

P. Lucas Vuad. de
Scriptor. Minorū.

Ann Cappuc. ann.
1579.

*Crō. Senarum.
Luciniano.*

Pater Landuccius
In Silua Illicet.
Cronicon breue
in Biblioteca S.

Martini Senarum
signo † grad 8. lib.
29. num. 29. fol. 15.
cap. 13. in addit ad
Silvanu Illicet., lib.
41. fol. 9.

Volumen tertium
Epist. eodem grad.
Anali.

de Luciniano esse ex Filij Francis-
Dyni, & probant Epistolæ Cardina-
lis Burghesij, quibus spondet separa-
tum eundem. B. Matthæum Dynum,
quia ab origine Senarum, quæ est no-
bilissima Burghesiorum Patria, Ponti-
fici anteponebat ad futuram sanctifica-
tionem, quæ certè D. Dynus ignoravit
cum eodem relata non sint, & cognomen
B. Matthæi reliquit in albo, &
equiuocatio est clara, quia ut in libris
Leonum, reliquisque Signoristis Se-
narum legitur Dynus pronomine Fo-
restanus. Plura alia cognomina Viro-
rum de Familia Dyna D. Author reli-
querat in albo, nè videretur fortè suæ
gentis gloriam quæsisse, ego verò in
margine apponi curavi, nè historiæ
deficiens videretur.

Quod attinet ad originem. Politiani No-
biles in loco Comitiorum crexere sta-
tuam cum inscriptione

*Laarti Porfena Vinitatis Politiana Fun-
datori*

Inter quos, Aretinos, ac Sabinenses in-
gens viget controuersia de Patria Iulij
III., Dominus Dynus asserit commu-
niter

niter tradi antiquos Iulij natos Sabino, dicitque Feudum nobile, & extitisse Patriam Petri Montij, qui vulgò Guidalortus dicebatur, Magnus Militum Melitenium Magister.

Sarteanum conditum dicunt ab Orbeuentanis, verius auctum opinor, munitumque cum in Clanarum ditione adversus Senenses armis irrumperent, ut Incolæ vetustissima traditione comprobant.

Senalungam verò credunt fuisse Arcem Aretinorum, & est argumento lapis ibidem repertus per P. Camurrinum indicatus, in quo legeretur inscriptum.

Famigl. Vmbro, e
Toscane.

Q. FABIO CELERI
EQVITI ARETINO

Reliqua errata agnoscendo humaniter ignoscas.

Luciniani 15. Iunii 1695.

FINIS.

INDEX

Rerum, & Verborum.

A lens Comes Arcium Luciniani Praefectus aufugit, ob id Ilcini capite mulctatur. pag. 121, & seq.	
Annibal in paludibus Clanarum luce oculi orbatus.	25
Regionem Clanarum ferro, flammisque vastat.	26. Delicijis
frangitur.	39
Antonius Cardinalis de Monte Cini Politianensis.	92
P. Annins Viterbienfis Cluerio reprobatus.	72
Aretium Tuscis conditum, & ab aris denominatum.	ibid.
Habet vestigia veteris amphiteatri.	73
Vna dempta Persia supra Principes Tuschorum veteres Ci- uitates splendet prae ceteris Cinitas validissima.	74
Equitum D. Stephani, ac Melicensium secundissima.	72
Viris summis insignis.	89
Aretini censent in Senatum à Consule Flaminio Collegam expe- ctandum.	79
Supra reliquas Colonias, sociasque Cinisares opem ferunt Scipioni in Pgnos profecturo.	29
Aretinorum agri per Sullam adempti restituntur.	32
Aretini autores belli socialis.	30

Are-

Aretini veteres, Fidentiores, & Iulienfes. 34. Ad ultionem paratiffimi. 52

Aretinorum imperij fines propè portam extrà Ariminam. 30

Aretini novi an ex Sillana proſcriptione, ſinè poſt Triumviratum deducti, eſt in quæſtione. 94

Dignitatem Sanctæ Sedis defendere parati. 71

Aretij Civitas à Longobardis diſſecta, dein in libertatem ſe aſſeruit. 73

Aretini Florentinos, ac Senenſes aliquando viſerunt. ibid.

Cum Vgione Faſolę propè Montem Catinum Florentinos, ac Senenſes trucidant. 76

Oppida Senarum diripiunt. ibid.

Aetrurij imperium affectant. ibid.

Oppidum Cecilianum innadunt. ibid.

Pronocant Florentinos. 77

Fugant. 82

Viros 60 ad regendam Rempublicam creant. ibid.

Vincuntur proditione à Ludouico Angioino. 84

Venduntur Florentinis. ibid.

Rebellant à Florentinis Petri Medices partes aſſecuti. 85

Arms Cluſinus dulcedine vini allicit Senones. 15

Aſcanius de Cornia Peruſinus Militum Præſectus. 66

Sanacci Piſtorienſis dolo deceptus. 67

Ad Regem Gallum captivus à Senenſibus miſſus. 62

Axianum vulgò Aſcianum Deorum aris dictum. 56

B *Orbanus in obſidione Romę occiditur.* pag. 167

- C** Hostilius recipit in obsides liberos Aretinorum pag. 23
 ▲ Castri Plebenses fidei Borbone delentur . 107
 Capitula perpetuò ligant, nec requiritur confirmatio. 123
 Capitula, ac privilegia concepta verbis amplissimis important
 exemptionem à Dacijs, & gabellis absolutam . ibid.
 Onerosa firmata mutuis pactis, & obligationibus sunt irre-
 vocabilia . 125
 Capitulis, & privilegijs in vim pacti adeptis Regna eus-
 dunt latrocinia magna. 126
 Capitulis non potest derogari nisi in casibus gravissimis. 124
 Castilina cum Fesulano improspere pugnat. 33
 Castilio Aretinus dictus . 93
 Castilionensium fama, dum Romani rerum potirentur obscu-
 rissima . 94
 Dixere ab amplitudine Castellonem . ibid.
 Egregijs Viris illustris . ibid.
 Cetoniam credunt Crisoniam Romanorum Coloniam . 68
 Cinus Capponius nè in manus Cosimi incideret mortem sibi con-
 scivit. 124
 Clancianenses quasi cis Clanas . 63
 Venationū amici ad epulādas prędas conveniunt insimul. ibid
 Clancianensia Balnea leniora ijs Montis Cassiani . ibid
 Clanarum Fluvius ubertate agri, ac Oppidis insignis. 1
 Clusum Oppidulum ad Montana Aretinorum veterum histo-
 rijs ignotum . 52
 Clusini à clade Sillana profugi in Monte Politiano, ac Castro
 Plebis credunt se recepisse . ibid.
 Clu-

- 130
- Clusium* in lōgum se portendit ambitu ferè unius *milliarj*. 63
- Colonia Romanorum*, libertatem consequitur. 64
- Clusinis* inslant originem. *Camertinenses*, *Cluscienses*, ac *Politianenses*. ibid.
- Clusentinum* dicunt *Casentinum* à clausura *Montium*. 52
- Clusium* olim *Camars*. 5
- Clusini* opem ferunt *Scipioni* in *Penos* profecturo. 29
- Cortona* olim *Crotona*, Sedes *Corithi* prę cęteris *Italię* *vestustissima*. 35, & 40
- Colonia Romanorum*. 35
- Libertatem* assequitur pulsus *Longobardis*. 36
- Cortone* muri diruntur ab *Aretinis*. ibid.
- Cortonenses* inci dunt in *Tirannidem Vgutionis*. 37
- Regem Ladislaum* armis pellunt. ibid.
- Cum *Galeotto Capitaneo Lucinianum* innadunt. 39
- Pugnant cum *Lucinianensibus*. ibid.
- Incendunt publicas *Lucinianensium* scripturas. 40
- Cortona* Equitibus *D. Stephani*, ac *Aelictis* insignis. 40 & 41
- Corfilianum* nunc *Pientia*. 55
- E** *Piscopus Aretinus* novem millia armatorum *Aretio* e-
ducit. pag. 77
- Ad *Campaldinum* Equites *Florentinos* fugat, sed victus oc-
ciditur. 78, & 79
- Tiphernum*, *Burgum*, *Terramnonam*, *Casilionem* armis re-
tinet. 81
- Ludonico* *Bauaro* ferream coronam imponit. ibid.
- Montem S. Sabini* diruit. ibid.
- Etrusci* vetustissimi *Maris Domini*. 3

- L** *Licinium* genus differt à *Cilnio* *Aretino*. pag. 22
Licinium genus prapotesens testis *Linio*. 17
Licini cum *Plebe* reducuntur sub patrocinium *Romano-*
rum. 18
Liciniano sede vrebantur. 20
Licina olina liquore amabilis. 99. & 102
Licinium oleum differt à *Venafrano* supra illud concelebra-
tum. 103
Licini bachas maturas, molles appetunt omnes aues, &
 explicatur *Plinius* lib. 15. cap. 2. 19
Linus diſtus negligens, & verboſus. 1
Lucumones *Estrurij* concilia inibant ad *Fanum Volturn-*
na. 20
Lucinianum in aſtis veterum, & graniffimis auctoribus la-
 tine *Licinianum*. 56
A *Lucio Sulla* è *Liciniano* *Lucinianum* denominatum. 99
A turribus, & ſtruttura murorum habet ſigna antiquita-
 tis. 100
Ab Aretinis, Senenſibus; Florentinis, Peruſinis, Orbene-
ſis loci dignitate, ac opportunitate armis perpetuò de-
 fertatum. ibid.
Sedes belli à *Strozza* eligitur. 103
Lucinianum templis, molibusque milicariſſimis perueni-
 tum. 125
A *Datijs, & Gabellis* ab immemorabili exemptum. 124
Virorum copia dignorum prenobilis.
Lucinianum fortiſſimum, ac munitiſſimum arte, & natu-
 ra. 107. & 122. X
Luci-

<i>Lucinianum diues, & potens indicatum teste Podio.</i>	113
<i>Luciniani comitatus Pagis, Vallis, iuculisque olim capisus.</i>	114
<i>Lucinianensium faming ruunt strenue ad arma.</i>	126
<i>Lucinianenses ad arma ferocissimi.</i>	104
<i>Liberant Senas ab obsidione.</i>	105
<i>Lucinianenses fidi.</i>	106
<i>Lucinianensibus publico nomine à Senensibus gratia red- dita.</i>	ibid.
<i>Cum Senensibus Diegum, Hispanosque pellunt.</i>	112
<i>Villam Senarum Equirum Magistrum elidunt.</i>	110
<i>Florentinos recipiunt à Senensibus destituti.</i>	117
<i>Senensium iterum in gratiam recepti.</i>	118
<i>Initis Capitudis Cosimo se submitunt.</i>	122
<i>Gallos, ac Ilcinenses fugant.</i>	126
<i>Lucignani dedisio Senensibus infauita.</i>	122
<i>Lucignanum obsides Ferrantes Gonaga.</i>	109
<i>Arte, & dolo magis oppugnat, quàm virtute.</i>	111
<i>Oppidum incendit scripcuras, veti tradis.</i>	112
<i>Locupletes carceribus Senalung addicis.</i>	113
<i>Lucinianenses excidium passi loco anni in contractibus inferi- bebant tempore nostre deuotionis.</i>	ibid. & seq.
<i>Lucinianum Clauis Vallis Clanarum, ut author est <u>Cinus</u>.</i>	57
<i>Lucinianum Senensibus, Politianum Florentinis per Arbi- tros adiudicatum.</i>	ibid.
<i>Lucinianenses Fluxiani territorium diripiunt Pucem, & Bastardum expugnant.</i>	60

Lucinianum, Politianum, Sarteanum Orbetanis tributum, ac censum Romane Ecclesie persoluebant. 74

Lucinianenses Episcopum Aretinum Oppidum armis innudentem villum pellunt. 75

Nec subditi Senarum, nec Aretinorum. ibid.

Cum Sabinensibus se iungunt Aretinis. 76

A Perusinis rebellant. 82

Libertatem assequuntur. ibid.

Lucinianenses convocant milites adversus Aretinos cum quibus per xv annos decertant. 83

Assequuntur à Senensibus Civilitatem inter nobiles secundi ordinis habitam, & merum, & mistum imperium. ibid.

Luciniani solum pingue emi exteris vetitum. 101

Lucinianenses, nec diu Serui, nec diu Domini esse valent. ibid.

Lydi exagere Pelasgos. 4

M Antenendus, qui est in veteri possessione. pag. 123

Marinianus ex Marchionibus Mediceis aurum, ac robur, ac fortuna belli. 65

Excurrit per insidias ad portas Senarum. 66

Martianum Scrozze clade insignitum. 98

Montaldensis Dux Orbetanorum Senis ducitur captivus. 58

Mons Latona vulgò Torone. 62

Mons Sancti Sabini egregijs Viris lapsa seculo evasit illarum. 95. & 96

Fendum Nobile. ibid.

A Sancto Sabino Patrono nomen habet. ibid.

Habet Palatiam familia Montium. ibid.

- A Duce Calabria vi expugnatur, ut inquit Malenolens.* 97
A vastatione dinino auxilio immunis. ibid.
Montis Ilcini Ciues fidi, militia egregij, in sedentes colle-
munitissimo. 66
Mulieres apud plures nationes in consilij Sententiam dice-
bant. 9
N *Apolio Cardinalis Ursinus Aresio excipitur.* pag. 71
Nomina Castrorum ab insigni fluxa. 56
P *Andulphus Petruinus Senarum Moderator Petro Medi-*
ces fauebat. pag. 35
Pelasgi Tethalia Populi Umbros pellunt. 4
Perusini Suburbium Luciniani, ac Pagum Sancti Blasij in-
cendunt. 82
Donant Lucinianensibus insignè Guiphonis. ibid.
Politianum in apice collis pollens antiquius Pollitianum. 45
Ubertate Soli, ac Celi clementia incundum. ibid.
Politianus vetustatem probant structura murorum enersa. 51
Politianum, Lucinianum, Secianum, Castrum Senense Ze-
nobio condita fabulatur Volaterranus. 52
Modò Senensibus, modò Florentinis cessit in prædam. 56
Libertatem consequitur. 57
Senensibus in desolationem relinquitur. ibid.
Politianenses Orbenerum Casareis obsessum militibus missis
defendunt. 58
Occupant fines Cabicianensium. ibid.
Sub Vrbe Clusio armis irruunt. ibid.
Cum Orbeneranis à Senensibus strenuè fugantur. ibid.

Nec

Nec totam libertatem, nec totam servitutem pati possunt. 59
Sub patrocinio Senarum cum mero, ac misto imperio. ibid.
Civilitate Senarum donati, & inter Nobiles habiti. ibid.
Fullanicam expugnant, ac Turritam quatiunt. ibid.
Lucinianensibus sagantur. 60
Politianum summis Viris celeberrimum. ibid.
Privilegia concessa hominibus concomitantur personam ubi-
cumque contrahere contingat. 124
Concessa non subditis sunt irrenocabilia. 125
Ob servitiorum remunerationem, nec ingratitudine renocari
possunt. ibid.

R idolphus Bagliconus strenuus Equitum Magister.
 pag. 66

Rigomagnenses dulces eloquio. 70
Romani rogant Aretinos ne Tarquinio suppetias mittant. 10
Romanorum pueri apud Tuscos litteris edocebantur. 9
Rossetum vulgò Grosseto Ciuitas Russellarum euerfione aucta,
ac denominata. 64

S arteanum Terra nobilis. pag. 69
Sarteanenses fidi, ac armigeri. ibid.

Scurfanum Terra Venatoribus laudata. 70
Senalunga Arx Aretinarum. 69
Sena in Etruria Tuscis condita. 54
Dicta à Senonibus. ibid.

Senarum Patres cum plebe in die festo acclamabant Lucignan
pro amore: 83
Sena Colonia Tulia. 55

Senen-

<i>Senenses ad communem libertatem vindicandam Florentinos laceſſunt .</i>	38
<i>Recipiunt in obſides 150 ex Iunioribus Lucinianenſium .</i>	74
<i>Senones natura , ac ingentibus armis feroces .</i>	15
<i>Romanos ſternunt , & delentur .</i>	16
<i>Silla cum Carbone propè Claſium pugnat equo Marte .</i>	30
<i>Oppida Commilitibus ſuis diſtribuit .</i>	ibid.
<i>Sillę Commilites Luciniano inſediſſe .</i>	32
<i>Strozza deſtitutus ab Equitibus cum Turia Zondodario pugnat acriter .</i>	119
<i>Luciniano profugus .</i>	120
T <i>Extis ciſtis cum Aurelio Fregoſo Ilcini anfragit .</i>	121
<i>pag.</i>	
<i>Tarlatorum Familia de Petramala rem Arcinorum ad ſummam potentiam enexit .</i>	74
<i>Tarcon Tirheni filius condidit 12. Vrbes in Etruria .</i>	4
<i>Tura Zondodarius , Pippas Ciaia Duxes militum Senarum ſtrenuiſſimi .</i>	67
<i>Turriſa Oppidum munitum vè Turrium dictum .</i>	69
V <i>Erba bis geminata omne qualunq; includunt omnes caſus etiam expreſſis maiores .</i>	pag. 123
<i>Vinum Policianum , Lucinianum , ac Clancianenſe comparatur .</i>	48
<i>Vina Muſcatella ſam alba , quàm rubra Liciniani optima .</i>	49
<i>Vitellozzius Vitellius Cinitates , ac Oppida Clanarum poſtulari Medicea Familię reſtituit .</i>	86

FINIS.

Errata

Pag. iv	prę ceteros
	proxima
Pag. v	elugubrato
	insulze
vj. 60. 61.	insignijs
x	impune
12	Romulidum
14	fodisse
	levisque
25	inuadisset
29	quadragintas
33	militum
	pręcauentem
	Aufiliarisque
34	Iulientes
36	Musciolę
38	vendicta
	iucibus
39	tollerandas
42	extiva
43	oppositis
55	frontium
58	redigissent
60	ommissis
61	nullo
	speciosora
63 110	hijs
64	vetoras
69	Scytharum
	edidi
72	insidentibus
73	cap. 89.
77	98. proprius
78	imitare
	omenque
	fluctuatus est
81	nobilitates
82	Episcopos
90	Perfectos
94	muris
100	milliaris
109	instetit
110	detrudabantur
110	consuerant
116	ademerentur
	Reges
	gliscat

Corrige

prę ceteris
proxima
Elucubratio
insulfe
insignibus
impune
Romulidum
fodisse
levisque
inuadisset
quadraginta
militum
pręcauentem
auxiliar ijsque
Iulienfes
Musciolę
vendita
vicibus
tollerandas
extiva
appositis
fontium
redegissent
omissis
nulli
speciosiora
ijs
veterum
Scytharum
edidit
insidentibus
119.
propius
imitari
omenque
fluctuauit
nobilitates
Episcopo
Pręfectos
murorum
milliare
instetit
detrudabantur
confluxerant
adimerentur
Regibus
gliscat

[The page contains faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side.]